੧੭੪ ਰ ਚਟਕਤ ਪਟਕਤ ਖਾਂਸਤ੍ਰਿਕਾ ॥੨੦॥ ਕਬਿਤੁ ॥ ।ਜਾਂ
ਹੀਕੇ ਪਚਾਰੇ ਤਾਂਹਿ ਪਰਲੇ ਰੀ ਮਾਰੇ ਆਜ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਸਬਹੀਕੇ
ਬਲ ਪਰਖਤ ਹੈ ।ਕਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਮੇਘਨਾਦ ਮੇਘਨਾਦ ਕਰ
ਪਾਛੈ ਬਾਨ ਖਰੀ ਬੂੰਦ ਵਰੀ ਬਰਖਤ ਹੈ ।ਜਾਨਤ ਹੋ ਆਜ ਰਨ
ਹੈ ਭੋਨ ਕੋਊ ਕਾਪ ਲੱਛਮਨ ਲੈਕ ਹੂੰ ਨ ਕੋਊ ਹਰਖਤ ਹੈ ।ਸੋ ਕਹੋਂ
ਲਿਓ ਟਕ ਸੁ ਜਾਂਕੀ ਓਟ ਹ੍ਵੈਕੈ ਬੀਰ ਸਭਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਮੇਲੇ ਕਾਲ
ਪਰਖਤ ਹੈ ॥੨੧॥ ਕਬਿਤੁ ॥ ।ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਕਾਪ ਲਰ
ਤ ਹੈਂ ਤਹਿ ਤਹਿ ਵੀਏ ਭਜਾਇ ।ਤਿ ਅਲ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੋਂ ਬੋਲਤ
ਗਹਿ ਗਹਿ ਪਾਇ ॥੨੨॥ ਹਨੂੰਮਾਨੋ ਵਾਚ ॥ਕਬਿਤੁ॥ ॥
ਮੇਘਨਾਦ ਕੋਪ ਕੇ ਕਾਲ ਨਾਥ ਐਸੇ ਮੇਲੇ ਜੋ ਵਾਲ ਜਾਂਕੇ ਬਲ ਆ
ਗੇ ਸੂਰ ਕੈਨ ਸੇ ਸਰਾਹਨੋ ।ਲਿਲ ਕੇ ਅਨੰਤ ਘਾਉ ਢੀਲੇ ਮਨ ਕ
ਪਿ ਰਾਉ ਆਜ ਪ੍ਰਨ ਕੀਨੋ ਸਭ ਬਾਂਦਰ ਨਿਬਾਹਨੋ ।ਏਤੇ ਪਰ ਹਾਂ
ਫਨੇ ਸੋਂ ਸੀਲ ਤੁਮ ਰਾਖਤ ਹੋ ਭੈਂਹਨ ਤ ਨਾਇ ਆਜ ਹੂੰ ਕੈ ਲੈਭੁ
ਦਾਹਨੋ ।ਕੀਜੈ ਨ ਵਲਾਉ ਚਲ ਦੇਖੋ ਦਸ ਪਾਂਉ ਰਨ ਲੋਹੂ ਕੇ ਤਲ
ਊ ਮੈਂ ਰਲਾਉ ਕਛੂ ਨਾਹਨੋ ॥੨੩॥ ਰਾਮਚੰਦੋਵਾਚ ॥ਕਬਿ
ਤੁ॥ ।ਹਨੂਮਾਨ ਹੂੰ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਮੁਸਕਾਨੇ ਰਾਮ ਜਾਇ ਸੁਧ
ਲੇਹੁ ਸਭ ਬਾਂਨਰ ਦੁਖਾਰੇ ਹੈਂ ।ਬੋਲਤ ਕਪੋਲਨ ਤੇ ਛਬਿ ਕੇ ਤਰੰ
ਗ ਊਠੈ ਤਿਰਛੇ ਤੈਂ ਕੰਜ ਨੈਨ ਮੋਹੇ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਰੇ ਹੈਂ ।ਬੋਲੇ ਲੱਛਮ
ਨ ਏ ਧਨੁਖ ਲੀਜੈ ਬਾਨ ਲੀਜੈ ਇਨ ਹੂੰ ਕੋ ਦੀਜੈ ਹਮ ਤਾਪ ਸੀ ਬਿ
ਚਾਰੇ ਹੈਂ ।ਹਾਸੀ ਹਾਸੀ ਟਾਰਤ ਹੋ ਜੀਤ ਮੇਘਨਾਦ ਕੋ ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ
ਜੀਤ ਸਭੈ ਮਾਰ ਮਾਰ ਡਾਰੇ ਹੈਂ ॥੨੪॥ ਲਛਮਨੋਵਾਚ ॥ਕ
ਬਿਤੁ॥ ।ਕਾਹੇ ਕੋ ਉਠਾਏ ਭਾਰ ਕਰਤ ਰਹੇ ਵਿਚਾਰ ਕਹੋ ਤੋ
ਕਮਾਨ ਸੋਂ ਬਨਾਇ ਜੁਤ ਲਾਇ ਹੋ ।ਬਾਨਨ ਸੋਂ ਕਹੋ ਤੋ ਬਨਾਇ ਰੁੰਡ
ਮੁੰਡ ਕਾਟ ਬੈਰਨ ਕੇ ਸ੍ਰੋਣਤ ਮੈਂ ਨੀਕੇ ਕੈ ਨਵਾਇ ਹੋਂ ।ਸੁਨੋ ਰਘੁਬੀ

ਰ ਰਨ ਬੀਰ ਕੇ ਪਰੇ ਤੇ ਆਜ ਕਾਮ ਜੈਨ ਆਏ ਹੋ ਤੌ ਕੌਨ ਕਾਮ ਆਇ
ਹੋਂ ਦੀਜੈ ਮੋਹਿ ਪਾਨ ਕਹਾਂ ਪਾਵੈ ਕੋਊ ਜਾਨ ਮੇਘਨਾਦ ਕੋ ਤੇ ਮੇਘਕ
ਰਪੈਨ ਜੈਸੇ ਉਡਾਇ ਹੋਂ ॥੨੫॥ ਰਾਮਚੰਦ ਵਾਚ ॥ ਕਬਿਤ੍ਰ ॥
॥ਜੈਸੇ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹਨ ਸੋਂ ਰਸ ਭਰੇ ਨੈਨ ਲਛਮਨ ਬਾਨ ਸੋਂ
ਕਮਾਨ ਜਬ ਤਾਨ ਹੈ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਕਾਹੇ ਕੋ ਗੁਮਾਨ ਰਹੈ ਰਾਵਨ ਸੋ ਭ
ਰੀ ਹੈ ਭੁਰੈ ਜੈਸੇ ਮੋਹਿ ਜੀਸੋ ਰਾਮ ਆਨ ਹੈ ॥ ਪੀਠ ਠੋਕ ਬੀਰ ਭਰ ਦੇਖੇ
ਮੁਖ ਕਹੇ ਬੀਰ ਐਸੇ ਜੁਧ ਕੀਜੇ ਜੈਸੇ ਸਦਾ ਕੁਲ ਬਾਨ ਹੈ ॥ ਬਾਹ
ਓ ਆਹਿਲਾਦ ਰਾਮ ਕੀਨੋ ਸੀਖ ਨਾਦ ਕਹੇ ਰਨ ਕੋ ਸੁਢਾਦ ਮੇਘਨਾ
ਦ ਆਜ ਜਾਨ ਹੈ ॥੨੬॥ ਕਬਿਤ੍ਰ ॥ ॥ਉਮਡੇ ਅਨੇਕ ਕਪਿ ਏ
ਕ ਨਡੇ ਏਕ ਰਾਖਿ ਲਛਮਨ ਜੂ ਕੇ ਚਹੂੰ ਓਰ ਘੇਰ ਘੇਰ ਕੈ ॥ ਆਠੋ ਲੂ
ਟੇ ਹਨੂਮਾਨ ਪਾਛੇ ਨੀਲ ਜਾਮਵਾਨ ਲੰਕਾ ਕੇ ਨਿਸੰਕ ਸੂਰ ਮਾਰੇ ਹੈਂ ਨਿ
ਬੇਰ ਕੈ ॥ ਐਸੇ ਬਾਨ ਚਲੇ ਜੈਸੇ ਸਾਂਵਨ ਕੇ ਮੇਂਹ ਭੁਲੇ ਮਾਰੂ ਕੇ ਬਜਾ
ਏ ਰਾਮ ਰੁੰਦ੍ਰ ਕਹੇ ਟੇਰ ਕੈ ॥ ਗੀਧਨ ਕੋ ਮਾਸ ਛਡੇ ਰਾਵਨ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਮੇ
ਘਨਾਦ ਗਹੇ ਦਾਤ ਘਾਸ ਐਸੇ ਜੁਧ ਹੇਰ ਕੈ ॥੨੭॥ ਕਬਿਤ੍ਰ ॥
॥ਪਰੀ ਲੋਹ ਮਾਰ ਸਬ ਆਪ ਆਪ ਮੈ ਸੁਮਾਰ ਕਹੂੰ ਤਰਫਰਾਨ ਸੇ
ਹਾਥ ਤੜਫੜਾਤ ਹੈਂ ॥ ਕਹੂੰ ਮਾਰੇ ਹਾਥੀ ਕਹੂੰ ਗਿਰੇ ਕਟ ਸਾਥੀ ਕਹੂੰ ਭਾਥ
ਬਾਂਧੇ ਜਿਨਤੀ ਕੇ ਆਸਨ ਭੁੰਰੰਤ ਹੈਂ ॥ ਏਕ ਫੇਟ ਬਾਂਧ ਕੈ ਕਟਾਰਨ ਸੋ
ਲਰੇ ਧਾਇ ਏਕ ਸੂਰ ਘਾਏ ਬਿਨ ਮਾਰੇ ਹੀ ਪਰੰਤ ਹੈਂ ॥ ਜੂਝੇ ਏਕ ਬਾ
ਰੇਊ ਕਾਹੇ ਤੇ ਅਪਛਰਾ ਕੋਊ ਤੇਤੇ ਰੇਊ ਏਕ ਹੀ ਅਪਛਰਾ ਕੇ ਬਰੰਤ ਹੈ ॥
੨੮॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਮੇਘਨਾਦ ਜਿਸ ਆਈ ਮੰਤ੍ਰ ਪਢ ਕੈ ਚ
ਲਾਈ ਬਾਨ ਹੀ ਮੈਂ ਨਾਗ ਫਾਂਸ ਫਰੀ ਦੁਖਦਾਇਨੀ ॥ ਜਾਂ ਕੇ ਤੇਜ ਆਗੇ
ਰਾਮ ਲੋਗਨ ਕੇ ਤੇਜ ਘਟੈ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੈਸੇ ਜਨੁ ਸਠ ਹੀ ਕੇ ਘਾਇਨੀ
॥ਪਾਂਚ ਹਾਥ ਲਾਲੇ ਤੇ ਪੇ ਸੂਰੇ ਮਹਾਂ ਭਾਰੇ ਹੈਂ ਪੈਨੇ ਕੁਨਸੀ ਭਾਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਸਭ
ਕੇ ਉਡਾਇਨੀ ॥ ਕਾਹੇ ਕੀ ਲਰਾਈ ਉਨ ਕੰਥਾਈ ਚੂਕਾਂਈ ਜੈਸੇ ਪਾਰਾ

੧੭੬ ਮਾਨ ਭੂਲਤ ਹੈਂ ਪਲ ਮੈਂ ਨਸਾਇ ਲੀਏ ॥੨੯॥ ਕਵੀਉਵਾਚ ॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਪਹਿਲੇ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕਵੀ ਆਹਿ ਵਿਯੋਗ ਸੰਤਾਪ ॥
ਅਬ ਲਿਸ ਕੇ ਚਕਵੀ ਗਈ ਤਜ ਮਨ ਬਿਰਹ ਬਿਲਾਪ ॥੩੦॥
ਸਵੈਯਾ ॥ ਸੰਤਾਪ ਵਿਯੋਗ ਜਿਨੈ ਮੇ ਪਤਿ ਕੇ ਸੋਈ ਰਾਮ ਪਰੇ ਦੁਖ
ਸੋਂ ਤਨ ਮੈਂ ॥ ਰਘੁਬੀਰ ਸਮੀਰ ਕੇ ਪੂਤ ਸਮੇਤ ਰਹੇ ਛਪਿ ਕੈ ਕਪਿ ਕੇ
ਗਨ ਮੈਂ ॥ ਅਬ ਜੀਤ ਭਈ ਮਘਵਾਜਿਤ ਕੀ ਕਹਿ ਕੈ ਹਰਖੀ ਅਤਿ
ਹੀ ਮਨ ਮੈਂ ॥ ਚਕਵੀ ਨਿਸ ਬਯਾਕੁਲ ਜੀ ਚਿਤ ਮੈ ਤਊ ਨਾਰ ਉਡੀਕ ਰਸ
ਕੈ ਬਨ ਮੈਂ ॥੩੧॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਰਾਵਨ ਸੋਂ ਕਰੀ ਦੂਤ ਤਨ ਜਾਇ
ਕਿ ਜੀਤ ਰਹੇ [illegible] ਮੈਂ ਹਮ ਜੀਤੇ ॥ ਰਾਮ ਸਮੇਤ ਸਭੈ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਭੂ
ਮਿ ਪਰੇ ਜਨ ਚਿਤ੍ਰ ਨ ਕੀਤੇ ॥ ਨਾਗਨ ਕੀ ਫਾਂਸ ਪਰੇ ਇਹ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਨ ਸੂ
ਝ ਪਰੇ ਉਕਸੇ ਨ ਕਰੀ ਤੇ ॥ ਸੈ ਸਿਯ ਕੋ ਦਿਖਰਾਵਹੁ ਜਾਇ ਜੁ ਮੋ
ਹਿ ਭਜੈਂ ਅਜਹੂੰ ਅਬ ਕੀਤੇ ॥੩੨॥ ਸਖੀ ਸਰਮਾਉਵਾਚ ਸਵੈਯਾ
॥ ਸੀਯ ਜੋ ਸੋ ਬਾਤ ਕਰੀ ਸਰਮਾਂ ਰਨ ਦੇਖ ਸਭੈ ਛਲ ਰੂਪ
ਰੇਆਤਿ ਰੇ ਦੇਖ ਕੈ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਭਰੇ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਰ ਕੀਏ ਦੁਖ ਪੂਰਨ
ਹੋ ॥ ਕਰੀ ਨਾਥ ਸੁ ਜਾਨਕੀ ਪਾਇਨ ਲਾਗਤ ਲਾਜ ਗਹੇ ਇਹ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਲ
ਰੋ ॥ ਤੁਮ ਊਤਰ ਦੇਹਨ ਦੇਤ ਰਹੇ ਮੋਹਿ ਛਾਡੇ ਅਬ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰੋ ॥
੩੩॥ ਸੀਤਾਉਵਾਚ ਸਵੈਯਾ ॥ ਜਬ ਬਨ ਮਾਹ ਸਮੈ ਰਿ
ਖਿ ਮੰਡਲ ਹੋ ਤਬ ਮੋਹਿ ਅਸੀਸ ਦਈ ਕਹਿ ਕੈ ॥ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਹਾਗ
ਕਿ ਹੋਹੁ ਸਦਾ ਭੁਜ ਸੋਂ ਭੁਜ ਬਾਂਧਨ ਸੋਂ ਰਹਿ ਕੈ ॥ ਤਿਨ ਹੂੰ ਕੀ ਕਹੀ ਅ
ਬ ਝੂਠੀ ਭਈ ਅਰ ਬੇਦ ਕੀ ਬਾਤ ਰਹੀ ਬਹਿ ਕੈ ॥ ਸਖੀ ਔਰ ਕੀ
ਕੌਨ ਕਹੈ ਇਹ ਔਸਰ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਜਾਤ ਰਹੇ ਸਹਿ ਕੈ ॥੩੪॥ ਸਵੈਯਾ
॥ ਬਨ ਕੇ ਚਲਤੇ ਕਹੀ ਜੋ ਬਤੀਆਂ ਤੇਈ ਜਾਨਤ ਹੈ ਚਿਤ
ਮੈਂ ਨ ਰਹੀ ॥ ਬਸ ਕੈ ਬਨ ਮੈਂ ਪੁਨ ਤੇਂ ਸੰਗ ਜਾਨਕੀ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਕ
ਹੋਂ ਘਰ ਹੀ ॥ ਸੋਈ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਤ੍ਰਿਯਾ ਕੀਏ ਬਾਤ ਗਹੀ ਜੀਯ ਮੈ

ਸਭੁ ਕੋਮੈਂ ਟਰਹੀਆ ਤੇਈ ਸੂਰ ਭਈ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨਪਤੀ ਸੀਅ ਪਾਪਨ ੧੭੭
ਕੀ ਸਭੁ ਤੇ ਸਰਹੀ ॥੩੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਅਜਹੂੰ ਅਪਰਾਧ
ਨ ਜਾਨਕੀ ਕੀ ਭੁਜ ਬਾਮ ਫੁਰੈ ਮ੍ਰਿਗ ਛੇਰਨ ਮੋ ॥ ਅੰਚਰਾ ਉਰਕ
ਸੈ ਸੁਭ ਸੈਨ ਸਕੈ ਨ ਔਰੈਂ ਨ ਜਿਯੋਂ ਇਨ ਸੋਂ ਰਨ ਸੋਂ ॥ ਅਜਹੂੰ ਨ
ਨਿ ਦੇਖਤ ਹੇ ਭਰ ਨੈਨ ਪਰੈ ਛਿਤ ਕੈਨ ਸੈਂ ਕੈ ਚਰਨੋ ਸੋਂ ॥ ਕੋਊ ਸੂਰ
ਮੋਰੇਂ ਕੋਊ ਜਾਇ ਜਗੈ ਹਿਮ ਬੀਰ ਗਰੈ ਮਨ ਪੇਚਰਨੋ ਸੋਂ ॥੩੬॥ ॥ਕ
ਬਿਤਾ ॥ ॥ਐਸੋ ਸੁਖ ਮਾਨਤੇ ਨ ਪ੍ਰਾਨਨ ਕੋ ਤ੍ਰਾਨ ਤੇ ਨ ਰਤੀ ਭ
ਰਭ੍ਰਾਤ ਤੇ ਨ ਮੰਦਰਨ ਬਨਤੇ ॥ ਸਾਮ ਕੇ ਸਨੇਹ ਤੇ ਨ ਬਨੀ ਰਨੀ ਦੇ
ਹ ਤੇ ਨ ਕੀਰਤਨ ਕੇ ਮੋਹ ਤੇ ਨ ਕਹੂੰ ਸਖੀ ਜਨ ਤੇ ॥ ਜੈਸੋ ਸੁਖ ਮੇਰੇ ਜੀ
ਯ ਹੋਤ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਨੈਕ ਜੋ ਕਟਾਛ ਕੋਰ ਪਰੈ ਉਰ ਰਨਤੇ ॥
ਨੈਨਨ ਮੈਂ ਸਰਮ ਸਮੋਇ ਸਰਮਾ ਕੇ ਆਗੇ ਜਾਨਕੀ ॥ ਬਿਲ ਬਿਲ
ਖਿ ਰੋਇ ਰੋਇ ਮਨਤੇ ॥੩੭॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਰਾਮ ਚਰਨ
ਤਰ ਲੱਛਮਨ ਸੀਯ ਦੇਖਯੋ ਇਨ ਚੈਨਾ ॥ ਹੀਯੋ ਫਟਤ ਆਸੂੰ ਅ
ਨ ਢਰਤ ਬੋਲਤ ਤਾਂਸੋ ਬੈਨਾ ॥੩੮॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਭੁਜੀ
ਮੌਨ ਰਘੁਰਾਜ ਕਾ ਲਛਮਨ ਕਿਹ ਹੇਤੁ ਤੇ ॥ ਭਲੀ ਨਿਬਾਹੀ ਲਾ
ਜ ਰਘੁਕੁਲ ਤੇ ਲਘੁਕੁਲ ਕੀਓ ॥੩੯॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥
ਅਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਬੱਲਭ ਕੇ ਬੀਰ ਬੀਰ ਲੱਛਮਨ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਮੋਸੋਂ ਆ
ਜ ਬੋਲਤ ਨ ਨੈਕ ਕਹੂੰ ॥ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਮੇਰੇ ਅਪਰਾਧਨ ਤੇ ਰੂਠ ਰਹੇ
ਬਸੇ ਇਨ ਜੈਸੇ ਹੈ ਕਰਤ ਐਸੀ ਹੈ ਕਹੂੰ ॥ ਤੂੰ ਤੋ ਮੇਰੇ ਚਰਨ ਕੇ ਸੇ
ਵਕ ਤੈਂ ਰੇ ਸਪੂਤ ਨੈਕ ਬੋਲ ਪ੍ਰਾਨ ਮੇਰੇ ਜਾਤ ਕਹੂੰ ਤੇ ਕਹੂੰ ॥ ਕਾਸੋਂ
ਕਹੋ ਬਾਤ ਵਿਨਤੀ ਕੇ ਮੋਹਿ ਭਈ ਰਾਤ ਕੈ ਅਨਾਥ ਗਏ ਨਭ ਲੋਕ
ਲੋਕ ਮੈਂ ਕਹੂੰ ॥੪੦॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਬਚਨੇ ਸੀਅ ਉਤਪਾ
ਤ ਰਾਮਚੰਦ ਲੱਛਮਨ ਬਕੋ ॥ ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਜਗ ਮਾਤ ਪ੍ਰਾਨ ਨੇ ਸੋ
ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ॥੪੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਜਾਨ ਅਜਾਨ ਪ

੧੮੦ ਬਾਤ ਹੈ। ਪਾਇ ਕੈ ਬਿਭੀਖਨ ਸੁਨਾਇ ਕਹੀ ਸਭ ਹੀ ਸੋਂ ਹਾਇ ਹਾਇ ਰਾਮ
ਚੰਦ ਗਾਤ ਕੁਸਨਾਤ ਹੈ। ਲਾਬ ਮੇਘਨਾਦ ਹੀ ਕੀ ਮਾਯਾ ਕੋ ਬਿਲਾਸ ਜੈ
ਸੇ ਨਾਗ ਫਾਸ ਪਰੀ ਤੈਸੇ ਜਾਨੈ ਏਕ ਘਾਤ ਹੈ। ਜੀਕੋ ਏਹ ਪਾਪੀ ਦੇਹ ਹੋਮ
ਨ ਕਰੱਨ ਪਾਵੈ ਹਾਥ ਆਵੈ ਕੁਲੀ ਨਹੀ ਫੇਰ ਉਤਪਾਤ ਹੈ। ੫੨॥
ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ।ਜੈ ਦੁਤਿ ਨਾਰਕ ਉਤਰ ਉਠ ਤਤਾਂ ਰਰ ਜੰਗਨ ਮ
ਤਾਂ ਅਨੁਰਾਗਯੋ। ਆਪਨ ਮਾਸ ਕੇ ਖੰਡਨ ਕਾਟ ਹੁਤਾਸਨ ਮੈਂ ਸੋਈ ਹੋ
ਮਨ ਲਾਗਯੋ। ਦੇਹ ਪਠਯੋ ਹਨੂਮਾਨ ਤਹਾਂ ਫਰ ਚੋਂਕ ਪਰਯੋ ਜਾਨ ਸੋ
ਫਤ ਜਾਗਯੋ। ਹੋਮ ਨ ਹੋਨ ਦਿਯੋ ਰਿਪੁ ਕੇ ਹਥਯਾਰ ਗਹੇ ਰਣ ਕੋ ਉ
ਠ ਭਾਗਯੋ॥ ੫੩॥ ਲਛਮਨ ਮੇਘਨਾਦ। ਕਬਿਤ॥ ।ਪਛੇ
ਲਛਮਨ ਕਹੀ ਮੇਘਨਾਦ ਮਹਾਂ ਪਾਪੀ ਬਾਂਮ ਜਪ ਜਾਪੀ ਅਬ ਕਹਾਂ
ਜਾਨੇ ਪਾਈਏ। ਰਨ ਕੋ ਨਿਦਾਨ ਆਜ ਸਾਖੀ ਹੈ ਸਹੰਸ ਭਾਨੁ ਮੇਰੋ ਬਾ
ਨ ਸਾਧਿ ਕੈ ਅਪਨੇ ਚਲਾਈਏ। ਸੁਨੀ ਜਬ ਬਾਤ ਆਗ ਉਠੀ ਗਾ
ਤ ਗਾਤ ਤਿਨ ਧੌਂ ਰਲਾਏ ਬਾਨ ਦਿਨਹੀ ਤੇ ਰਾਤ ਗਾਈਏ। ਤੇ ਸਭ
ਬਚਾਇ ਕਹੀ ਲਛਮਨ ਜਾਇ ਪਠ ਆਜ ਪਾਪ ਮਾਰਤ ਹੋ ਦੂਰ ਕੀ
ਬ ਜਾਈਏ॥ ੫੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ।ਤਬੈ ਕੋਪ ਕਰ ਲੱਛਮਨ
ਪਟ ਕ ਕ੍ਰਾਛਿਤ ਪੀਠਾ ਆਜ ਸੀਘ੍ਰ ਹੋਂ ਇੰਦ੍ਰ ਜੀਤ ਸੀਸ ਪ੍ਰਬੀਰ
ਸੁਤੀਤਾ॥ ੫੫॥ ਛਪਯ॥ ।ਅਤਿ ਪ੍ਰਚੰਡ ਭੁ ਜਦੰਡ ਕ
ਰਨ ਕੋਦੰਡ ਸੰਭਾਰਯੋ। ਗਤਨ ਜਟਤ ਸੁਘਟਤ ਬਾਨ ਤਿਹ ਮੱਧ ਸੰ
ਚਾਰਯੋ। ਅਤਿ ਸਨਮੁਖ ਸੋਈ ਸੰਧ ਸ਼ਕ੍ਰ ਰਨ ਮਾਂਹਿ ਚਲਾਯੋ।
ਮੇਘਨਾਦ ਸਿਰ ਕਾਟ ਪਕਟ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਉਡਾਯੋ। ਪੁਨ ਜਾਇ ਰਾਂਵ
ਨ ਲੰਕਾਧਿਪਤਿ ਸੋਈ ਸਿਰ ਗਿਰ ਤਿਹ ਕਰ ਪਰਯੋ। ਜੀਤਯੋ ਸੁ ਲੱ
ਛਮਨ ਰਾਮ ਬਲ ਅਤਿ ਕੁਲ ਗਾਠ ਸੁਕ੍ਰ ਹਰਯੋ॥ ੫੬॥ ਸੋਰ
ਠਾ॥ ।ਨਹੀ ਨ ਕਥਾ ਫਿਰਾਰ ਸੁ ਕਾਢਿ ਰਾਂਮ ਧਿਰ ਦੇ ਕਹੀ ਜਿ
ਉ ਮਛੁਲੀ ਬਿਨ ਬਾਰ ਤਯੋਂ ਤਰਫੈ ਲੰਕਾਪਤੀ॥ ੫੭॥ ਸੋਰਠਾ॥

।ਆਗੇ ਸੁਨਹੁ ਸੁਜਾਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ ।ਲਛਮਨ ਕੇ
ਪਰਾਨ ਸਕਤਿ ਭੇਦ ਰਾਵਨ ਕਰੈ ।੫੮।। ।ਇਤਿ
ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ ਬਧ ॰ ਧ੍ਯਾਇ ਸਮੇਂ ਅੰਥਾ।੧੨।। ੧੦੩੨
।। ਚੌਪਈ।। ।ਦੇਖ
ਤਮੂੰਤ ਮਹਾਂ ਤਰਫਰੇਓ ।ਨਿਕਸ ਮੀਨ ਜਨ ਜਲ ਤੇ ਪਰੇਓ ।ਸਿਵ
ਸਿਵ ਸਿਵ ਸਬਦਨ ਕਰ ਉਠੇਓ ।ਫਹਿਰਾਤ ਗਏ ਮਾਨ ਮਨੋ ਲੁਠੇਓ ।
ਚਿਤ ਹੁਲਾਸ ਧੀਰਜ ਗਏ ਟੂਟੀ ।ਰੋਗ ਰ੍ਰਿਦੇ ਖਨ ਟਕ ਕਾ ਛੂਟੀ
।ਅਬਾਨਿ ਕੋਨੰ ਸੈ ਆਇ ਸਕੋਤੋਂ ।ਪ੍ਰਾਨ ਨਿਕਾਰ ਬਾਹਰੇ ਧੋਰੈਂ ।ਮੇ
ਘਨਾਦ ਜੁਝ੍ਯੋ ਰਨ ਮਾਹੀ ।ਜਾਤਿ ਸੁਨ ਦੇਵਨ ਅੰਕ ਸਮਾਹੀ ।ਤਾਂ
ਸੈ ਇੰਦ੍ਰ ਅਬੈ ਉਠ ਧੈਹੈ ।ਲੰਕ ਹੁ ਜੀਤ ਕੋਨ ਘਰ ਐਹੈ ।ਕੁਟ
ਲ ਕੁਬੇਰ ਪਵਨ ਸੰਗ ਧਾਵੈ ।ਮੇਘਨਾਦ ਬਧ ਸੁਨ ਜਬ ਪਾਵੈ ।
ਹਰੀਲੰਕ ਬਹੁਰ ਅਬ ਜੀਤੇ ।ਜਾਨਤਿ ਰਾਮ ਜੇ ਹਮਾਰਿ ਬੀਤੇ ।
੧।। ਦੋਹਰਾ।। ।ਬੰਦ ਸਾਲ ਤੇ ਕਾਲ ਛੁਟ ਅਬ ਘੋਰਤ ਹੈ ਆ
ਇ ।ਮੇਘਨਾਦ ਬਿਨ ਧੌਂ ਕੁਇ ਲੰਕੇ ਕੋਰ ਬਿਨ ਪਾਇ ।੨।। ਚੌਪਈ
।। ।ਜਾਨਤ ਭੂੰਦ੍ਰ ਆਜ ਫਿਰ ਜੈਹੈ ।ਜਾਇ ਰਾਮ ਕੋ ਮਾਥ ਨਮੈਹੈ
।ਆਜ ਬਭੀਖਨ ਕਹਾਂ ਸਮਾਈ ।ਬਨੀ ਲੰਕ ਜਾਂਕੀ ਠਕੁਰਾਈ ।ਫੂ
ਲੇ ਫਿਰੈ ਰੋਇ ਜਨ ਜੀਤੇ ।ਰਾਮਚੰਦ ਅਬ ਹੋਹੁ ਨਚੀਤੇਂ ।ਰਾਵਨ
ਜੀਤ ਤਬਿਲਪ ਲੇਹੇ ਵੀ ।ਬਾਲਬ ਰਪ ਜਾਨੈ ਸਬ ਕੋਈ ।ਜਾ ਭ੍ਰਾ
ਈ ਕਹੁ ਭ੍ਰਾਤ ਨਸਹੀ ।ਸੋ ਨਰ ਸਦਾ ਕਾਲ ਮੁਖ ਬਸਹੀ ।ਅਬ ਮੋਰੇ
ਮੰਦਰ ਦਰ ਹੋਈ ।ਬਚਨ ਕਠੋਰ ਬਜ੍ਰ ਸਮ ਕਹਈ ।ਐਂ ਜੁ ਕਹੀ
ਤਬ ਕਾਨੇਂ ਨਹਿ ਮਾਨੀ ।ਜੁਝ੍ਯੋ ਦੇਨ ਹਾਰ ਜੋ ਪਾਨੀ ।ਸਭੈ ਕਹਨ ਥੀ ਬ
ਹੁ ਬਿਧਿ ਭਈ ।ਰਾਨੈ ਭੂਲ ਸਭੈ ਸੁਧਿ ਗਈ ।੩।। ਦੋਹਰਾ।। ।।
ਜਿਤ ਦੇਖੈ ਤਿਤ ਹੀ ਦੁਖੀ ਮੁਖ ਸੋ ਸੋਰ ਰਮਾਂਹਿ ।ਜੋਂ ਜਹਾਜ ਬੂਡ
ਤ ਸਭੈ ਬੂਡਤ ਉਛਰ ਮਰ ਜਾਂਹਿ ।੪।। ਚੌਪਈ। ।ਅਬ ਏ ਬਰ

੧੮੨ ਨ ਪ੍ਰਗਟ ਜਗ ਭਏ ॥ ਏਹ ਸੀਤ ਸਤ ਤੇ ਮਨ ਗਏ ॥ ਬਿਨ ਅਪਰਾਧ
ਸੀਸ ਜਨ ਆਨੀ ॥ ਤਾਂਤੇ ਰਸੋਨ ਦੇਵ ਪਨੀ ॥ ਨਮ ਭਏ ਮੋਘ ਸਾਦਿ ਬਿ
ਨ ਐਸੇ ॥ ਬਿਨ ਪੁਨੇ ਚਕੋਰ ਗਨ ਜੈਸੇ ॥ ਜੈਸੇ ਅੰਧ ਲਕੁਟ ਬਿਨ
ਤਈਆ ਜੋ ਸੋ ॥ ਬਿਨੁ ਲੋਨ ਨ ਬਨੈ ਰਸੋਈ ॥ ਦ੍ਵੈ ਅਤਿ ਪ੍ਰਬਲ ਨਿਬਲ
ਤਸ ਭਏ ॥ ਸੁਖਮਨੀ ਅਬ ਬਿਧਨ ਦੁਖਦਏ ॥ ਪਹਿਲੇ ਦੋਨ ਨ ਛੂਟ
ਤਮਾਰੀ ॥ ਤਾਂਤੇ ਪੁਨ ਸੋਕ ਭਏ ਭਾਰੀ ॥ ਉਤਰੈ ਚਢੈ ਨਹੀ ਮਨ ਤਾਂਕੋ ॥
ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਔਖਧ ਸਭ ਬਾਕੋ ॥ ੫ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਜ
ਨਮ ਸਮ ਸੁਖਮਨੀ ਮਰਨ ਸਮਾਨ ਸੰਤਾਪ ॥ ਅਸ੍ਵਮੇਧ ਸਮ ਫਲ
ਲਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਹਤਨ ਸਮ ਪਾਪ ॥ ੬ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਅਤਿ ਸਬ
ਬਾਤ ਚਿਤ ਮੈਂ ਰਾਖੀ ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਸਭਾ ਮੈਂ ਤਿਸ ਭਨ ਭਾਖੀ ॥ ਪਠਕਢ
ਚਵੂੰਦਕ ਭੀ ਬਜਾਈ ॥ ਸੈਨ ਚਤੁਰੰਗਨੀ ਬੁਲਾਈ ॥ ਬਾਰਨ ਮਤ ਪ੍ਰ
ਜਾ ਫਹਰਾਈ ॥ ਅਸਤ੍ਰ ਸਪੰਖ ਉਤੇ ਗਿਰਾਈ ॥ ਅਸਲ ਅਸੀਲ
ਚਕਤ ਚਿਤ ਘੋਰੇ ॥ ਚਲੈ ਨ ਚਲਗ ਗਰੂੜ ਤੇ ਥੋਰੇ ॥ ਰਥ ਪੰਗਤਿ
ਏਨ ਬਿਧ ਸੋਹੈ ॥ ਰਵਿ ਰਥ ਸਮ ਸਾਰੇ ਪੁਨ ਕਠੋਰੀ ॥ ਪਾਇਕ
ਚਲੇ ਪਰਮ ਰਿਤ ਗਾਢੇ ॥ ਨਸੂਨ ਕਰਤ ਰੋਮ ਸਭ ਠਾਢੇ ॥ ਉਡੀ ਧੂ
ਰਿ ਰਵਿ ਬੀਚ ਸਮਾਨਾ ॥ ਜਨ ਰਾਵਨ ਕੋ ਕ੍ਰੋਧ ਤੁਰਾਨਾ ॥ ਧੂਮ ਸੁ ਸਤ
ਨਿਕਸ ਸਗ ਭਰਈ ॥ ਜਨ ਹਿਮ ਰਿਤ ਸਭ ਤੇ ਹਿਮ ਪਰਈ ॥ ੭ ॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਦ੍ਵਾਦਸ ਭਾਨ ਸਮਾਨ ਮੁਖ ਤ੍ਰੰਦ੍ਰ ਇਕਾਦਸ ਤੀਨ
ਨਾਮ ਨਾਮ ਨਸਨ ਮੁਖ ਚਲੇ ਏਦਈ ਕੀਰ ਤਿਸ ਪੀਰ ॥ ੮ ॥
ਚੌਪਈ ॥ ਲਈ ਚਢਾਇ ਸਮਾਨ ਸਬ੍ਦ ਕਰਾ ॥ ਸ਼ਾਨ ਸਫ
ਰੇ ਫੇਕਤਾ ਮੁਖ ਧਰਾ ॥ ਸਤ ਮੁਖ ਕੀਨੇ ਕੀਨ ਚਕਚੂਰਨਾ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ
ਕ ਭੈਕ ਗਏ ਸੀ ਪੂਰਨਾ ॥ ਅਨਤ੍ਰਿਸੂਲ ਤੀਸਰੇ ਬਾਨ ਸਮਾਨਾ ॥ ਕੇਲ
ਗਤ ਮਨਹਿ ਰੋਦਕ ਸਮਾਨਾ ॥ ਚੋਥੇ ਚੰਦ੍ਰ ਹਾਸ ਚਮਕਾਈ ॥ ਜਾਂ ਦੇਤ ਜ
ਤੁਰਹਿ ਸੁਨ ਆਈ ॥ ਪੰਚਏ ਭਸਮ ਆਤ ਤਕੇ ਧਾਂਸੈ ॥ ਜਾਂਕੇ ਡਰ ਸਿਵ

ਲੋਕਨ ਸਾਂਸੋ ਛੁਟੈਂ ਤੁਰੀ ਬੁਰੀ ਬ੍ਰਾਂਤਿ ਬਿਰਾਜੈ ॥ ਲਾਂਕੋ ਨਿਰਖ ਲਾਗ ੧੮੩
ਪਤਿਲਾਜੈ ॥ ਸਤਏ ਗਿਪਰ ਸੁ ਸਰਸ ਬਨਾਈ ॥ ਬਾਲਬ੍ਰਿਸਟ ਤਿਨਸ
ਤੇ ਬਰਾਈ ॥ ਬਨੀ ਆਂਠਏ ਬਰਛੀ ਆਛੀ ॥ ਜਨੋ ਜੇ ਗਨੋ ਲੇ ਤੂਕੀ
ਕਾਛੀ ॥ ਗੋਰਫਨ ਨਏ ਨਾਬਕਲ ਮਲਾਈ ॥ ਸਿਮਨੋ ਕੋ ਸੋ ਗੋਲਾ ਚਲਾਈ
ਦਸਮੇ ਗਦਾ ਦਸੋ ਦਿਸ ਫੇਰੈ ॥ ਕਰ ਪਤਾਰ ਅਰਿ ਕੋਟ ਨਿਬੇਰੈ ॥ ਗੁਰ
ਨ ਗਿਆਰਵੇਂ ਗਿਰਿ ਸਮ ਆਹੀ ॥ ਤੁਰਤੈ ਪੀਸ ਪਚਾਰੈ ਤਾਹੀ ॥ ਆਰਾਸ
ਮੰਤ੍ਰ ਬਾਰਏ ਸੋਹੈ ॥ ਪਛਰਤੇ ਸੁਰਨਰ ਆਹਿ ਮੋਹੈ ॥ ਸਿਖ ਸਬਦ ਤੇਰ
ਹਿ ਸੁਹਾਯੋ ॥ ਬਾਜਤ ਮੋਨੇ ਪ੍ਰਲੈ ਘਨ ਆਯੋ ॥ ਚਟਕ ਚਕ੍ਰ ਚੋਦਏਂ ਰਲ
ਯੋ ॥ ਜਨ ਰਵਿ ਰਿਪਹਿ ਮਾਰਨੇ ਧਾਯੋ ॥ ਲਾਂਗੀ ਚੋਪ ਪੰਦ੍ਰਏਂ ਗਾਗੀ ਸ
ਨੇ ਕਾਲ ਜੀਭ ਲਹਲਹੀ ॥ ਗੁਪਤ ਗੋਲੇ ਲ ਸੋਲਏਂ ਧਾਰੈ ॥ ਰਿਪੁ ਨਿ
ਰਈ ਦਿਨ ਲਾਖਕ ਮਾਰੈ ॥ ਚੰਦ੍ਰਬਾਨ ਸਤ੍ਰਏਂ ਬਿਰਾਜੈ ॥ ਅੰਤ੍ਰ ਨੈਂਸ
ਈ ਬਰੈ ਜੁਤੁ ਜੈ ॥ ਭੁਰਬੰਦੂਕ ਅਠਾਰਹੇਂ ਛੋਰੈ ॥ ਇਤਨੇ ਉਦੀਪਹੋ
ਤਿਤ ਬਰਿਛੋ ॥ ੯ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਲੈਨੇ ਜੋ ਉਨੀਸਏਂ ਅਰਸਸ
ਧਰ ਕਰ ਬੀਸਾ ॥ ਸਫਲ ਸਤ੍ਰੈ ਰਘੁਨਾਥ ਬਿਨ ਬਰ ਦੀਨੋ ਸਿਵ ਈਸ
॥ ੧੦ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਭੁਯੋ ਸਵਾਰ ਲੰਕ ਕੋ ਰਾਈ ॥ ਪੰਚ ਸਬ
ਦ ਰਹੂੰ ਓਰ ਬਜਾਈ ॥ ਰਣ ਮਾਰੂ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸਨ ਧਰਈ ॥ ਕਾਇਰ
ਹੋਇ ਸੋ ਈਲਰ ਮਰਈ ॥ ਇਤ ਭਾਫਨੋ ਲਿਖਾਰਜ ਧਾਨੀ ॥ ਚਢੀਸਾ
ਲ ਸੰਦੋ ਦਾਸਿ ਤਾਲੀ ॥ ਢਿਗ ਸੁਰ ਬਧੂ ਜੂਥ ਸਿਲਠਾਢੀ ॥ ਆਨਲੁ ਛੀ
ਟਸਿਧੂ ਸਬ ਕਾਢੀ ॥ ਪਾਤਿ ਕੋ ਦੇਖ ਤਰਖ ਨਾਰਿ ਕਰਹੀ ॥ ਸੀਰਘੁਬੀ
ਰ ਤੇ ਸਤੇ ਤਰਹੀਂ ॥ ਰਾਜ ਕਰਤ ਬਹੁਤ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਅਬ ਬਿਧਿ ਆਨ
ਕੁਫੇਰ ਬਨਾਯੋ ॥ ਕਿਤ ਅਜਾਨ ਗਰਬ ਨਿਰਧਾਰੈ ॥ ਸੀਰਘੁਪਤਿ ਤੇ
ਜੀਤੋਨੇ ਹਾਰੈ ॥ ਜੋਸੇ ਪਤੰਗ ਬਹੁਤ ਬਲ ਕਰਈ ॥ ਦੀਪਨ ਕੁਸਮ ਸੋ
ਇ ਸੋ ਮਰਹੀ ॥ ੧੧ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਜੋਸੇ ਮ੍ਰਿਗ ਰਾਜ ਮ੍ਰਿਗਨ
ਲਦਨ ਬਤੇ ਬਤੇ ਲਹਿਤੋਹਾਈ ॥ ਚੰਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸੋ ਕੋਤਨੋ ਨਿਰਬਲ ਭੁਜਤ

੧੮੪ ਲਜਤਨੋਕੋਈ॥੧੨॥ ਚੌਪਈ॥ ॥ਗਰਜਤ ਨਵੀ ਦੂਰ ਤੇ
ਆਵੈ॥ਅੰਕੋ ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਫਿਰਕੇ ਧਾਵੈ॥ਜੈਸੇਂ ਚਲ ਪਵਨ ਕੂ ਖਰੇ ਤੋਰੇ
ਬਲੀ ਹੋਇ ਨ ਸੁਸੋਗਹਿ ਛੋਰੈ॥ਜੈਸੇਂ ਦੀਪਕ ਅਤਿ ਜੋਤ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ਤੰ
ਤਨ ਜਿਰਖਨ ਸੂਰ ਉਦਾਸੀ॥ਜੈਸੋਂ ਦ੍ਰਿੜ ਧਯਾਨ ਹਾਥ ਤੇ ਛੂਟੈਂ॥ਬ੍ਰਜ
ਨਿਲਗੇਂ ਸੋਈ ਫਿਰ ਫੂਟੈ॥ਇਹ ਬਿਧਿ ਮਨ ਮੈਂ ਗਈ ਬਿਚਾਰੋ॥ਸਖ
ਨ ਬੀਚ ਏਕੈ ਨ ਉਚਾਰੋ॥ਚਲੇ ਜੋ ਕੰਤ ਰਨ ਕੇ ਸਮੁਹਾਈ॥ਧਾਂਧ ਮੂੰਨ
ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਬੁਲਾਈ॥ਲੈ ਕਾਪਾਤਿ ਰਨ ਮੈਂ ਉਚਰਈ॥ਲਛਮਨ ਕੇ
ਜੁਨੋਸੇ ਤੇ ਡਰਈ॥ਅੱਠੋਂ ਆਜ ਬ੍ਰਜ ਸਮ ਬਾਨਾ॥ਮੇਘਨਾਦ ਸੈਂਗ
ਕਰੋ ਪਯਾਨਾ॥੧੩॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹ ਸੈਂਹ ਥੀਰਫ
ਨਕਰ ਚਮਕਾਈ॥ਕਾਲ ਜਲਧ ਮੈਂ ਬੀਜੁਰੀ ਜਨੁ ਪ੍ਰਗਟੀ ਹੈ ਆਇ
੧੪॥ ਚੌਪਈ॥ ॥ਕ੍ਰੋਧ ਉਪਜਤੋ ਸੈਂ ਦਈ ਚਲਾਈ॥ਪਹਿਲੇ ਕ
ਮਲਾਸਨ ਤੇ ਪਾਈ॥ਸਫਲ ਸਦਾ ਨਿਹਫਲ ਨਹਿ ਹੋਈ॥ਚੇਦ ਨਿਤੁ
ਨ ਖੰਡੇ ਨਹਿ ਕੋਈ॥ਤੇ ਸ ਪੁਤ੍ਰ ਅਫਤ ਲਨ ਹਲ ਧੀ॥ਜੋਹ ਨੂੰ ਸਾਨ ਬੀ
ਚਧੀ ਗਹੀ॥ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਗਹਿ ਕਪੋਲ ਨ ਛਾਡੀ ਢੀਲੀ॥ਗਰੁੜ ਉਤਸਾਂ
ਪਨਿ ਜਨੁ ਕੀਲੀ॥ਪਕਰ ਸਿੰਧੁ ਮੈ ਦਈ ਚਲਾਈ॥ਸੋ ਫਿਰ ਰਾਵਨ
ਕੇ ਕਰ ਆਈ॥ਬਿਸਮੈਂ ਭਯੋ ਲੰਕ ਕੇ ਰਾਈ॥ਤਕ ਲਛਮਨ ਤਿਨ ਬ
ਹੁਰ ਚਲਾਈ॥ਫਿਰ ਹਨੂਮੰਤ ਫੈਸਗੀ ਰੋਕੀ॥ਗਹਿ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਮੈਂ ਗਹਿਰੇ
ਛੋਕੀ॥ਸੋ ਫਿਰ ਗਈ ਦੁਸਟ ਕੇ ਹਾਥਾ॥ਭਯੋ ਸੁਕੇ ਪਲੀ ਕਰ ਕੇ ਨਾਥਾ॥
੧੫॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਸੋ ਬਰਛੀ ਲੈ ਲੰਕਪਤਿ ਚਲਯੋ ਬ੍ਰਹਮ ਪੁਰ
ਧਾਇ॥ਚਤੁਰਾਨਨ ਕੇ ਮਾਰਕੈ ਬਹੁਰ ਲੰਕ ਤੇ ਆਇ॥੧੬॥ ਚੌਪ
ਈ॥ ॥ਸ਼ਮੇਲਿਕ ਮੈ ਗਯੋ ਲੰਕਪਤਿ॥ਕਮਲਾਸਨ ਕੰਪ੍ਯੋ
ਚਿਤ ਮੈ ਅਤਿ॥ਕ੍ਰੋਧ ਭ੍ਰੀਰ ਦੇਖੈਂ ਦੁਖ ਪਾਯੋ॥ਅਪਨੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬੈਠ
ਯੋ॥ਅਗੰਰਜ ਹਮ ਕਛੁ ਸਬੈ ਕਾਲੋ॥ਕਹ ਨ ਕਾਜ ਆਪ ਨ ਪਗ
ਧਾਰੋ॥ਹਮ ਪੜ੍ਹ ਬੇਦ ਦੇਤਿ ਕਲੋਨੇਗੀ॥ਅਬ ਲਉ ਪੜ੍ਹੇ ਕਰੇ ਨੈ ਮੈ

ਕੀ॥ਜੈਸੋਂ ਜੈਸੇਂ ਤੁਮ ਕੂਖੇ ਹੂੰਤੇ ਤੈਸੋ ਮਤੇ ਤੈਸੇਂ ਮਰਨੇ ਹੋਤ ਤਨੈ ਸੋਰੋ॥ਤੂੰ
ਮੇਰੇ ਬਲ ਮਾਂਹਿ ਉਜਾਰੋ॥ਤੈਤੇ ਮੋਹਿ ਪਤਿ ਸੁਰਾ ਗਾਰੋ॥ਪਤਿ ਜੈ ਆਜ
ਨਹੈ ਨਹਿ ਤੈਤੇ॥ਤੈ ਸੁਰ ਅਸੁਰ ਤਰੈ ਨਹਿ ਮੇਰੇ॥ਜੋ ਤੁਮ ਕਹੋ ਕਰੋ ਅ
ਬ ਸੋਈ॥ਬਕੀ ਹੁੰਦੂ ਤੇ ਜੋ ਕੁਛ ਹੋਈ॥੧੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥
ਕਹੋ ਲੋਕ ਪਤਿ ਦੈਤ ਸੋਂ ਕਰੀ ਬਡੀ ਤੁਮ ਬਾਤ॥ਅਜਹੂੰ ਚਿਤਾ ਜਿਨ
ਕਰਹੁ ਇਨ ਏਕ ਮੇਨ ਜਾਤ॥੧੨॥ ਚੌਪਈ॥ ॥ਕਹੋ ਲੋਕ
ਪਤਿ ਮੋਰੇ ਤੇਰੀ॥ਦੀਨੀ ਕਪਟ ਸੋ ਰਬੀ ਮੇਰੀ॥ਬਾਤ ਪਰਾਸਰ ਕਹੋ
ਨ ਕਾਹੋ॥ਬਿਨ ਲੱਛਮਨ ਫਿਰ ਆਈ ਮਾਹੋ॥ਜੋ ਲੱਛਮਨ ਸਬ ਕੁ
ਟੰਬ ਨਿਬੇਰੋ॥ਅਬ ਹਿ ਆਨ ਲੋਕ ਗਰਬ ਘੇਰੋ॥ਹੋਗੀ ਬਚਨੋ
ਸੋਂ ਮਹਿ ਗਤਿ ਮੇਰੀ॥ਤਾਂ ਪਰ ਸਫਲ ਨ ਬਰਨੀ ਤੇਰੀ॥ਅਨਮੈ ਤੋ ਬਿਨੈ
ਰ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥ਸੁਖ ਫੀਕੋ ਕੈ ਸੋਕ ਬਢਾਯੋ॥ਅਹਿ ਤੇ ਸੁਗਮ ਬਾਤ ਹੈ
ਨਾਹੀ॥ਅਰੇ ਲਛਮਨ ਕਹੋ ਉਪਾਈ॥ਤਬ ਨਾਰਦ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕ
ਰੀਓ॥ਨਾਰਦ ਆਨ ਸੀਸ ਪਗ ਧਰੀਓ॥ਤਬ ਗੀਤਾ ਤ ਕੁਪੇ ਬਰਤੰ
ਗੀ॥ਜਬ ਸੰਗੀਤ ਰਚਨ ਸੰਗਨਾਰੀ॥੧੯॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥
ਪੁਨਿ ਲਛਮਨ ਕੋ ਦੇਖਕੈ ਤਰਪ ਗਏ ਮਨ ਮਾਂਹਿ॥ਚਿਤ ਮੈਂ ਰਹੇ ਬਿਚਾ
ਰਕੈ ਆਜ ਕੁਸਲ ਸੀ ਨਾਂਹਿ॥੨੦॥ ਚੌਪਈ॥ ॥ਆਇਸ ਦੇਹੁ
ਕਰੋਂ ਅਬ ਸੋਈ॥ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਜੋਂ ਸੁਖ ਹੋਈ॥ਜਾਹਿ ਦਾਤਾ ਸਭ ਜਗ
ਤ ਭਿਖਾਰੀ॥ਏ ਪਤਿ ਰਾਖਨ ਹਾਰ ਹਮਾਰੀ॥ਜੋ ਤੁਮ ਆਵੇ ਭੂਲੇ ਨ ਕਰ
ਹੂੰ॥ਤੋ ਤੁਮ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਤੇ ਨਹਿ ਡਰਹੂੰ॥ਛਾਡ ਬਿਲੰਬ ਹਿ ਆਇਸ ਦੀਜੈ॥
ਲੋਕਪਤਿ ਕੋ ਕਾਰਜ ਕੀਜੈ॥ਜਾਹਿ ਜਸੁ ਤਾਤ ਆਜ ਕਹਿ ਪਾਵੈ॥ਤਾਂ
ਦਨ ਮਹਾਰਾਜ ਪਧਾਰਹਿ॥ਜਾਂ ਕੀ ਸਭਾ ਸਕਲ ਸੁਰ ਰਹਈ॥ਸੁ
ਰਗੁਰ ਬੈਠ ਆਉ ਕਿ ਕਰਨੀ॥ਪਵਨ ਬੁਹਾਰੈ ਪਵਨ ਸਦਾਈ॥ਆ
ਪਨ ਕੁਲੈ ਫੂਲ ਸੁਹਾਈ॥ਛਪਨ ਕੋਟ ਮੇਘ ਜਲ ਭਰਈ॥ਪਾਵਕ
ਪ੍ਰਗਟ ਪਾਕ ਕੋ ਕਰਈ॥੨੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਭੇਵ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਆਪ

੧੮੬ ਤੁਮ ਔਰ ਦੇਵ ਕਿਹ ਮਾਹੀ ॥ ਸੁਰਪੁਰ ਨਰਪੁਰ ਨਾਗਪੁਰ ਬਸਤ
ਬਾਰ ਕੀ ਛਾਂਹ ॥੨੨॥ ਚੌਪਈ ॥ ॥ਇੰਦ੍ਰ ਛੱਤ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਧ
ਰਈ ॥ ਛਰੀ ਹਾਥ ਨੰਦੂ ਗਹਿ ਤੁਰਈ ॥ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਾਲ ਮੈਂ ਕਾਲ ਥਿਰ
ਜੈਂ ਜੈਂ ਵਿੰਦ ਭੀ ਲੀਨ ਕਿਯੇ ਬ੍ਰਜੇ ॥ ਤਿਨ ਤਨ ਕੈ ਜਾਨਕੀ ਚੁਰਾਈ ॥
ਤਾਂ ਕੇ ਹੇਤ ਲਰੈ ਰਘੁਰਾਈ ॥ ਪਹਿਲੇ ਮੁਨਿ ਮਗ ਚਾਤਿਨ ਮਾਰੋ ॥ ਫਿ
ਦ ਤਾਲ ਕਪਿ ਬਾਲਿ ਸੰਘਾਰੋ ॥ ਖਰ ਦੂਖਰ ਖਿਨ ਮਾਂਹਿ ਖਪਾਏ ॥
ਸਿੰਧੁ ਪਾਟ ਲੰਕ ਗਏ ਆਏ ॥ ਕੁੰਭਕਰਨ ਰਨ ਮਾਂਹਿ ਪਛਾਰੋ ॥ ਤਾਂ ਪਾਛੈ
ਮਘਵਾਜਿਤ ਮਾਰੋ ॥ ਪਵਨ ਪੂਤ ਬਲਵੰਤ ਪ੍ਰਬਲ ਅਤਿ ॥ ਤਿਹ
ਛਾਡਿ ਜਿਤ ਨਨ ਲੰਕਾਪਤਿ ॥ ਸੋ ਮਹਾਂਰਾਜ ਤਾਤ ਘਰ ਆਯੋ ॥ ਰੋ
ਕੁਬੇਰ ਤ ਸਬ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਯੋ ॥੨੩॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਸਾਹਿਬਨ
ਤੀ ਨਾਰਦ ਕਹੀ ਲੰਕਾਪਤਹਿ ਸੁਨਾਇ ॥ ਤਬ ਰੰਦਨ ਬਿਧਿ ਸੰ ਕਹਨ
ਕਹੀਏ ਕੌਨ ਉਪਾਇ ॥੨੪॥ ਚੌਪਈ ॥ ॥ਤਬ ਬੋਲਿਓ ਬ੍ਰ
ਮਾ ਸੁਨ ਨਾਰਦ ਦਾ ਫੇਰੋਂ ਬਾਤ ਸੁਨ ਬ੍ਰਾਧਿ ਬਿਸਾਰਦਾ ॥ ਜਬ ਲਗ ਹਨੂੰ
ਮਾਨ ਰਨ ਮਾਂਹੀ ॥ ਤਬ ਲਗ ਸਫਲ ਸੈਨ ਬੀ ਨਾਹੀ ॥ ਪਵਨ ਪੂਤ
ਜਬ ਅਨਤ ਸਿਧਾਰੈ ॥ ਤਬ ਰਘੁਬੀ ਲੱਛਮਨ ਕੇ ਮਾਰੈ ॥ ਅਬ ਤੁਮ
ਜਾਹੁ ਤੁਰਤ ਗੀਤ ਹਾਂ ॥ ਰਾਮ ਚੰਦ ਔ ਹਨੂੰਮਤ ਜਹਾਂ ॥ ਹਨੂੰ ਪਕਰ
ਲੈ ਅਨਤ ਸਿਧਾਰਹੁ ॥ ਤਬ ਰਘੁਬੀ ਲਛਮਨ ਪਛਤਾਰਹੁ ॥ ਮਹਾ
ਰਾਜ ਕਛੁ ਖੇਦ ਨ ਕਰਹੂ ॥ ਲਛਮਨ ਪ੍ਰਾਨ ਜਾਇ ਤੁਮ ਹਰਹੂ ॥ ਰੋਮ
ਨੈਰਥ ਜੋ ਮਨ ਹੋਈ ॥ ਚਲਤ ਸੰਗ ਬੀ ਕਹੈ ਨ ਕੋਈ ॥ ਅਬ ਜੇ ਬੀਰ
ਜਾਂਹਿ ਕੋ ਗਹਈ ॥ ਜਮਪੁਰ ਜਾਇ ਜਾਤਨਾ ਸਹਈ ॥੨੫॥ ਦੋ
ਹਰਾ ॥ ॥ਨਾਰਦ ਸੋਂ ਕਿੰ ਕੇ ਮਸੋਂ ਬ੍ਰਹਮੇਂ ਕਹੀ ਪੁਕਾਰ ॥ ਹਨੂੰਮਾਨ ਕੇ
ਤੁਮ ਕਹੋ ਤੂੰ ਲੱਛਮਨ ਕੇ ਮਾਰ ॥੨੬॥ ਚੌਪਈ ॥ ॥ਇਹ ਬਿ
ਧਿ ਰਤੁ ਗਨ ਨ ਜਸ ਭਾਖੀ ॥ ਬੀਰ ਦਸੋ ਰਹਿ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਖੀ ॥ ਬਿਦਾ
ਭਏ ਮਾਥੇ ਪਗ ਨਾਯੋ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੇ ਸੀਸ ਸੈਂ ਜਿਸ ਆਯੋ ॥ ਰਾਵਨ ਚਰਨ

ਤਕਨੇ ਪੁਨ ਸ੍ਵੈਨਾ ॥ ਲਛਮਨ ਮਨੈ ਤੋਂ ਨਿਕਰ ਭੈਨਾ ॥ ਜਾਇ ਮੈਂ ਰਖੀ ੧੮੭
ਤਾਂ ਪਰਤਾਰੀ ॥ ਲਛਮਨ ਬਚੈ ਤੋਂ ਨਿ ਫਿਆਰੀ ॥ ਨਾਰਦ ਦੇਹੁ ਹਮੇਰੇ
ਸਾਖੀ ॥ ਅਰਨਤੀਨ ਰਾਵਨ ਜੈਂ ਭਾਖੀ ॥ ਲੰਕਾਪਤਿ ਇਹ ਗਬ੍ਰਿਧਿ
ਗਰਬਾਨੋ ॥ ਕਮਲਾਸਨ ਜਿਸ ਮੈਂ ਤਬ ਜਾਨੋ ॥ ਰੋਗੀ ਰਪੈ ਤ੍ਰਿਦੋ
ਖਨ ਲਾਗੈ ॥ ਸੋ ਸੌਂ ਬਕੈ ਜਗਤ ਗੁਰੁ ਆਗੈ ॥ ਤਾਂ ਕੈ ਸੰਗ ਰਾਵਨ
ਕਰਦੋਯੋ ॥ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਕਰ ਨਾਰਦ ਤਬ ਗਯੋ ॥ ੨੧ ॥ ਚੌਪਈ
॥ ਨਾਰਦ ਚਲਿਓ ਬਿਲੰਬ ਨ ਕੀਨਾ ॥ ਧਰ ਕਾਂਧੇ ਰਘੁਪਤਿ ਜ
ਸ ਬੀਨਾ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਕੋ ਦਰਸ ਦਿਖਾਯੋ ॥ ਲੰਕਾਪਤਿ ਇਤਰਨ ਐਅ
ਯੋ ਪਉਤ ਹਨੂਮਾਨ ਬਹੁਤ ਸੁਖ ਕੀਨਾ ॥ ਨਾਰਦ ਮਿਲੇ ਮਹਾਂ ਰਸ ਭੀਨੇ
॥ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਦੀਨੀ ॥ ਪੁਨ ਕੇ ਜਾਨ ਬਡਾਈ ਕੀਨੀ ॥ ਕ
ਬਤੋ ਲੰਕ ਦੂਤ ਹ੍ਵੈ ਆਯੋ ॥ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ ॥ ਤਬ ਤੈਅ
ਜ ਨਿਹਾਰੇ ਬਿਖ ਬਰਾ ॥ ਆਗਮਾ ਦੇਹੁ ਆਨ ਦੋਨੋਂ ਬਨ ਫਰਾ ॥ ਕਰ
ਬਾਂਨ ਨਾਰਦ ਲੈ ਚਲਿਓ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਤਾਂ ਕੇ ਸੰਗ ਚਲਿਓ ॥ ਨਾਰਦ ਹਰਿ
ਮਾਯਾ ਬਿਸਤਰੀ ॥ ਲੈ ਗਯੋ ਦੂਤ ਸਮਸ੍ਰ ਨ ਪਰੀ ॥ ੨੨ ॥ ਦੋਹ
ਰਾ ॥ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਕਥਾ ਬਿਲੰਬ ਸੋ ਸਬ ਸੁਨੀ ਬਿਖ ਤਾਂ ਹਿ ॥ ਬ
ਧਿ ਭੁਲ ਮਹਿ ਭ੍ਰਰ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਿ ਸਭੈ ਕਹੀ ਅਵਗਾਹਿ ॥ ੨੩ ॥ ਚੌ
ਪਈ ॥ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਜਾਨੈ ਭੇਦ ਨ ਪਾਯੋ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੀ ਆਗਯਾ
ਤੇ ਆਯੋ ॥ ਕੈ ਕੰਧ ਪਤਿ ਸੋ ਮਾਯਾ ਜਾਨੈ ॥ ਨਾਰਦ ਸਾਰਦ ਕਹਤ ਨ
ਮਾਨੈ ॥ ਬਾਤ ਰਸ ਮਾਰਯੋ ਹ੍ਵੈ ਬਡਭਾਗੀ ॥ ਸਮਸ੍ਰ ਮਤੀ ਯਾਗੀ ਹ੍ਵੈ
ਲਾਗੀ ॥ ਹਨੂ ਨਰਅਧਿ ਛਾਤੈ ਘਰੀ ॥ ਆਨ ਬਾਤ ਨਾਰਦ ਸੋਂ ਪਰੀ ॥
ਪਾਇ ਭਗਤਿ ਕੇ ਭਗਤ ਸਰੂਪੈ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਭਜਨ ਤੁਰਤ ਹੀ ਰੂਪੈ
॥ ਬਡੇ ਰਅਤੇ ਰਾਮ ਸਨੇਹੀ ॥ ਆਪ ਨ ਭੁਲਹਿ ਦ੍ਰਿੜ ਬਾਦਹਿ ਦੇਹੀ ॥ ਇ
ਹ ਬਿਧਿ ਹਨੂਮਾਨ ਨਿਧ ਭੂਲਿਓ ॥ ਰਾਵਨ ਸਭਾ ਬਿਧਿ ਮਾਯਾ ਸੂਲਿ
ਓ ॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਦੇਖਨੇ ਲੰਕਾਪਤਿ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਤਨ ਨਹੀ ਬਿਸਦ ਮ

੧੮੮ ਤ੍ਰਿਆ॥੩੦॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਤਬ ਫੂਲੇ ਕਪਿ ਜੋਰ ਕੈ ਸੋਈ ਨਾਰਦ
ਕੀਨ॥ ਅਬ ਰਨ ਮੋਰੇ ਲਛਮਨਹਿ ਮੇਂ ਜਾਨੈ ਪਤਿ ਹੀਨ॥੩੧॥ ਚੌ
ਪਈ॥ ॥ਤਬ ਤ੍ਰਿਨ ਤਮਕ ਸੈਂਗਥੀ ਸਾਧੀ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਕੀਨ ਲੱਛਮਨ
ਉਰਿ ਬਾਧੀ॥ ਤਿਨ ਪ੍ਰਜ ਤੀਛਨ ਲਾਗਨ ਹੀ॥ ਅਨੇਕ ਵਿਧ ਧਾਰਾ ਹੈ ਬਹੀ॥
ਧੂਮ ਕੇ ਤਜਨ ਨਭ ਪ੍ਰਗਟਾਨੋ॥ ਲੋਕਨ ਪ੍ਰਲੈ ਕਾਲ ਕੈ ਮਾਨੋ॥ ਜਨ ਜੁਰਕੇ
ਰਿ ਬੀਜਰੀ ਚਲੀ॥ ਸੈਨ ਸਕਲ ਤੇਜ ਤੇ ਧਲੀ॥ ਗਿਰੇ ਭੂਮਿ ਕਪਿ ਬਹੁ
ਭਨਲ ਤੇ॥ ਅਨੇ ਬਾਨ ਕਰੋਰ ਕਰ ਪਰੇ॥ ਛੇਦ ਕੈ ਲਛਮਨ ਉਰ ਇਮ ਗ
ਈ॥ ਸੂਰ ਪ੍ਰਹਮਾਂਡ ਬਧ ਪਾਈ ਭਈ॥ ਜਾਂਤ ਸਬਨ ਕੁਲਾਹਲ ਕਰੇ॥
ਭਲੀ ਭਈ ਲੱਛਮਨ ਧਰ ਪਰੇ॥ ਜੋ ਧਰ ਲੱਛਮਨ ਆਜ ਨ ਪਰਈ
॥ਤੌ ਰਾਵਨ ਹਮ ਕ੍ਰਿਨ ਨ ਕੁਕਰਈ॥੩੨॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਅਬ
ਪੁਰਨ ਅਪਰਾਧ ਤੇ ਰਿਸ ਕਰ ਹੈਂ ਰਘੁਬੀਰ॥ ਸੀਆ ਬਿਰਾਗ ਬ੍ਰਿਹਾਈ
ਹੈ ਮੰਦੋਦਰਿ ਰਿਗਨੀਰ॥੩੩॥ ਚੌਪਈ॥ ॥ਤਾਂ ਛਿਨ ਨਾਰਦ ਸ
ਜੋ ਲੂਕਾਈ॥ ਹਨੂੰਮਾਨ ਰਗ ਮੂਰੀ ਖਾਈ॥ ਆਜੇ ਦੌਰ ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਮਾ॥
ਰਹੇ ਠਾਂਡ ਸਭ ਜੀਵਨ ਆਸਾ॥ ਬਚਨੇ ਬਿਭੀਖਨ ਬਿਲਪਤ ਹੈ ਨਲਾ॥
ਕਪਿਪਤਿ ਜਲ ਮਾਂਗਤ ਹੈ ਸੈਨਲਾ॥ ਹਨੂੰਮਾਨ ਕਪਿ ਕਟਕ ਫਿਰਾਯੋ
॥ ਅਨੇ ਜਲ ਪਾਬਰ ਕੇ ਤਾੜਨਾ॥ ਭਯੋ ਨੀਲ ਨੀਲੋ ਅਤਿ ਚੇਟਨਾ॥ਪੀ
ਰੇ ਮੂਖ ਅੰਗਦ ਧਰ ਲੇਟਨਾ॥ ਔਰ ਕਪਿਨ ਕੀ ਕੌਨ ਚਲਾਵੈ॥ ਦੂਦ
ਰਹੇ ਭਆਹਿ ਨਾ ਪਾਵੈ॥ ਸਭ ਨਕ ਛਾਡਤ ਹੈਂ ਗਯੋ ਏਕ ਛਿਨ॥ ਗਇਨ
ਸਬ ਹਨ ਕੇ ਧਰੇ ਕਾਲ ਦਿਨਾ॥ ਜੋ ਛਿਨ ਭਰ ਰਘੁਪਤਿ ਨਹਿ ਰੋਵੈਂ॥
ਛਾਡ ਪ੍ਰਾਨ ਜਮ ਪੁਰਹਿ ਸਿਧਾਵੈਂ॥੩੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਛਲਕ
ਰਨ ਚਾਰ ਹੈਂ ਛਲੇ ਬਲ ਕਰ ਮਾਰ ਸਿਰਾਉਂ॥ ਕਾਂਮਰ ਜਾਇ ਸੁਧੈ ਨਹੀ
ਅਬ ਰਹਿ ਪੁਰ ਕੇ ਜਾਉਂ॥੩੫॥ ਚੌਪਈ॥ ॥ਲੱਛਮਨ ਰਾਚ
ਕੂਮਾਰ ਨਹੀ ਰਨਾ॥ ਮੇਂ ਜੀਵੈ ਹਨੂੰਮਾਨ ਏਕ ਛਿਨਾ॥ ਕਹੇ ਬਿਭੀ
ਖਨ ਤਬ ਸਿਰ ਨਾਈ॥ ਸਬ ਕੇ ਬਲੁ ਮਤ ਧਾਹਿ ਮਰਿ ਜਾਈ॥ ਸੁਨ ਕ

ਪ੍ਰਿ ਧਾਤਿ ਆਤਿ ਨਿਸ ਅੰਧਿਆਰੀ॥ ਅਬ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਹਮਾਰੀ॥ ਲੈ
ਦੀਪਕ ਹਮ ਦੇਖਹਿ ਦੋਊ॥ ਸਭ ਮਰ ਗਏ ਕਿ ਜੀਵਤ ਕੋਊ॥ ਆਗੇ ਤੁ
ਮੋ ਬਿਭੀਖਨ ਧਾਏ॥ ਪਾਛੈ ਹਨੂਮਤ ਦੀਪ ਜਰਾਏ॥ ਦੇਖਤ ਜਾਮ
ਵੰਤ ਢਿਗ ਆਏ ਅਤਿ ਸੂਛਮ ਤਿਨ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ॥ ਦੇਖ ਬਿਭੀ
ਖਨ ਰਮਯੋ ਬਿਲਖ ਮੁਖਾ॥ ਪੜੇ ਨੇ ਆਨ ਸਧਕੇ ਇਕਠੇ ਭੁਖਾ॥ ਹਾਬਊ
ਰਾਇ ਇਨੈ ਤਿਨ ਪੂਛੀ॥ ਸੁਖ ਛਾਬਿਆ ਜ ਸਬਨ ਕੀ ਛੂਛੀ॥੩੬॥
ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਸੁਨਹੁ ਬਿਭੀਖਨ ਲੰਕਪਤਿ ਸੁਖ ਦੈ ਬੇਗ ਸੁਨਾਇ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਜੀਵਤ ਬਚੇ ਕੈ ਮਾਰੇ ਤਿਨ ਪਾਇ॥੩੭॥ ਚੌਪਈ॥
ਸੁਨਤ ਬਿਭੀਛਨ ਰੋਇ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਜੀਵਤ ਜਾਮਵੰਤ ਹੀ ਪਾਯੋ॥ ਤਿਨ
ਹੀ ਕਹੇ ਬੰਜ ਸਮਝੈ ਨਾ॥ ਤਾਂ ਕੋ ਦੇਖ ਸ਼ਿਰਾਤ ਨ ਨੈਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬਰ ਕੀ
ਕੁਸਲਨ ਬੂਝੀ॥ ਬਹੁਰੋ ਲਛਮਨ ਦੇਹ ਨ ਸੂਝੀ॥ ਕਪਿਪਤਿ ਅੰਗਦ
ਸਤ੍ਰੈ ਭੁਲਾਨੇ॥ ਸਬਤੇ ਅਧਿਕ ਹਨੂ ਤੁਮ ਜਾਨੇ॥ ਤਜੇ ਨਲ ਨੀਲਹਿ
ਨੇਹੁ ਜਨਾਯੋ॥ ਰਾਮ ਸਹਤ ਦਲ ਸਬ ਬਿਸਰਾਯੋ॥ ਕੈ ਤੁਮ ਗਏ ਭਭੁ
ਰੇਰਨ ਮਾਂਹੀ॥ ਤੁਰਤੇ ਸੁਧ ਰਹੀ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥ ਹਸਹਿ ਰਾਮ ਕੇ ਬਹੁਤ
ਭੁਰੇ ਸੋ॥ ਸੇਵਕ ਕਹਾਂ ਆਜ ਕਹਿ ਤੇ ਸੋ॥ ਅਬ ਕਰ ਬੇਗ ਸੰਬੋਧ ਹ
ਮਾਰੋ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਕਿਹ ਹੇਤ ਸੰਭਾਰੋ॥੩੮॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਜਾਮਵੰ
ਤ ਬੋਲੇ ਤਬਹਿ ਸੁਨਹੁ ਬਿਭੀਖਨ ਬਾਤ॥ ਜਾਂ ਕੇ ਜੀਵਤ ਸਬ ਜੀ
ਐ ਮਰੈ ਸਬੈ ਮਰ ਜਾਤ॥੩੯॥ ਚੌਪਈ॥ ॥ਜੋ ਹਨੁਮਾਨ ਪ੍ਰਾਨ
ਨਹਿ ਪਰੇ॥ ਜੋ ਰਨ ਗਿਰੇ ਹੋਤ ਸਭ ਖਰੇ॥ ਜੋ ਹਨੂਮਾਨ ਜੂਝ ਪਰ ਧਾਰੇ
॥ਜੇ ਜੀਵਤ ਤੇਊ ਬਿਧਿ ਮਾਰੇ॥ ਤਬਹਿ ਬਿਭੀਖਨ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ॥ ਸ੍ਰੀ
ਹਨੁਮਾਨ ਤਾਂਹਿ ਦਰਸਾਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਲੱਛਮਨ ਢਿਗ ਖਰੇ॥ ਏ
ਸਬ ਦੇਹ ਰਾਮ ਪਗ ਪਰੇ॥ ਮਿਲਿ ਰਘੁਬੀਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰੋਏ॥ ਲੱਛਮ
ਨ ਆਜ ਸਬੈ ਸੁਖ ਖੋਏ॥ ਲਗੀ ਸੈਹਥੀ ਪ੍ਰਾਨ ਉਡਾਨੇ॥ ਛੂਟੇ ਹਾਥ ਤੇ
ਭੁਏ ਬਿਰਾਨੇ॥ ਅਬ ਲੱਛਮਨ ਬਿਨ ਛਿਨ ਕਿਨੇ ਜੀਓ॥ ਜਾਂ ਬਿਨ ਪੰਹ

੧੯੦ ਲੈਸੀਰਨਪੀਓਂਅਬੈਪ੍ਰਗਟਤਜਤੋਂਪ੍ਰਾਨਾ॥ਬ੍ਰਮਲੋਕਸਨ
ਬੀਰਪਜਾਨਾ॥੪੦॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਬੈਨਸੰਬੋਧੇਕਹਿਤਬ
ਸਬਰੋਵਤਬਿਲਲਾਤ॥ਜੇਅਪਜੀਵਤਸਧਰਸੁਨਤੇਊਆ
ਵਤਜਾਤ॥੪੧॥ ਚੌਪਈ॥ ॥ਛੂਟੀਮੂਰਛਾਸਤ੍ਰੁਹਨਪਾਈ
॥ਰੋਵਤਰਾਮਚੰਦਢਿਗਆਈ॥ਲਛਮਨਦੇਖਸਬੈਬਿਲਖਾਨੇ॥
ਪ੍ਰਾਨਆਪਨੇਸੰਗਨਜਾਨੇ॥ਰੋਵਤਨੈਨਨਜਲਨਰਹਾਈ॥ਤਬ
ਰਘੁਬੀਰਬੀਰੋਸੋਂਕਹਈ॥ਤੁਮਰਨਪੀਰਮਰੰਰਨੇਰਾਢੋਗ
ਏਛਾਤਾਇਰਐਸਰਣਾਢੋ॥ਅਬਤੁਮਸਬਮੇਂਪ੍ਰਗਟਜਨਾਏ॥
ਬਨਫਲਖਾਤਬਹੁਤਦੁਖਪਾਯੋ॥ਸੀਤਾਹਰਨਆਜਦੁਖਮੋਹ
॥ਤੁੰਤੇਸੁਰਪੁਰਕੀਓਪਯਾਨੋ॥ਐਬਿਨੋਛੋਰਨਪਿਸਤਨਪਾਣੀਆ
ਰਹੀਮੀਤਸੁਨਪ੍ਰੀਤਿਕਹਾਲੀ॥ਤੁਮਪਤਸੋਰਜੇਮਨਮੈਂਠਹਈ॥
ਰੋਵਤਰਾਮਸੁਤੋਸੋਂਕਹਈ॥੪੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਜਾਨਕੀ
ਲੈਜਿਯਸੋਚਨਹੀਨਸਕੋਰਕਛੂਪਿਤਦੋਗਵਾਈ॥ਦੇਸਤਜਨੇ
ਲੀਓਭੇਸਤਪੋਧਨੁਕੇਕਈਕੀਨਗਨੀਠਕੁਰਾਈ॥ਜੈਸਿਂਕਛੂਦਿ
ਨਰੈਨਿਬਸੈਸੁਨਬੀਰਬਿਭੀਖਨਕੀਦੁਚਿਤਾਈ॥ਪ੍ਰਾਨਨਿਸੰਕਤ
ਜੇਤੁਮਯੌਂਰਮਨੇਕਵਾਏਇਨਕੈਕਨਪਾਈ॥੪੩॥ ਦੋਹਰਾ॥
॥ਲੱਛਮਨਲਿਪਾਏਅਨੀਤਕਰਗਏਛਾਤਰਨੇਮੋਹਿ॥ਅਬਨ
ਖੁਨਾਬਅਨਾਥਸੇਯੌਂਛਾਵਤਹੈਤੋਂਹਿ॥੪੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਜ
ਨਤੋਹੇਮਨਮੈਂਸੁਨਬੀਰਨੋਤੇਂਬਿਨਬਾਂਨਰਏਕਨਠੈਂ॥ਭੁਜਤੋਰਘੁ
ਕੇਕੁਲਕੇਦੁਖਹੈਮਰੋਹੋਂਤਬਮੋਂਦੁਖਸੀਯਮਨੈ॥ਨਹਿਸੂਧੀਕਰੀਕ
ਬਹੂੰਮੁਖਤੇਇਨਸੂਨਹਿਤੇਰਘੁਬੀਰਤੁਠੈ॥ਜਿਨਦੇਹਤਜੈਤਬਲੋਂ
ਜਬਲੌਂਨਬਿਭੀਖਨਜਾਇਕੈਰਾਜਕਰੈ॥੪੫॥ ਕਬਿਤ੍ਤ॥ ॥
ਛਾਤਨੇਨਿਜਦੇਸਕੀਓਤਾਪਸੀਕੋਭੇਸਦੇਖਰਾਵਨਨੇਸਅਤਿਰਾ
ਖਸਪੇਭੀਲਨੈਅੰਗਦਨਦੀਮੈਸੁਖੀਪਾਇਨਤੇਘਨੇਦੁਖੀਮੁਖ

ਨਕੇ ਆਗੇ ਲਾਗੇ ਲੋਹੂ ਨਕੇ ਸ੍ਰੀਲ ਹੋ ਭ੍ਰਾਈ ਲੱਛਮਨ ਅਬ ਹੇਤ ਤੇ ੪੧
ਰਘੁਰਾਈ ਕਰ ਕਰਾ ਜੀਅ ਆਈ ਮੋਹਿ ਜਾਤ ਸੁਖ ਸੀਲ ਹੋ ਗਏ ਹੈਂ ਰ
ਘੁਰਾਇ ਹਾਇ ਹਾਇ ਨਉ ਪਾਇ ਐਠ ਤੋ ਬਿਨਾ ਸਤਾਇ ਕੌਨ ਆਜ
ਨਲ ਨੀਲ ਹੌ ॥੪੬॥ ਕਬਿਤ ॥ ।ਪਿਛਲੀ ਤੋ ਐਸੀ ਰੀ
ਤਿ ਤੈਸੀ ਕੀਨੀ ਮੋਹੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜੈਸੇ ਹੋਨ ਸ੍ਰਸੈ ਕੋ ਜਕੋ
ਪ੍ਰਾਨ ਲੇ ਖਵਾਇ ਫਲ ਸੇਜ ਕੇ ਬਿਛਾਇ ਦਲ ਤੂੰ ਪਗ ਸਹਾਇ ਐਸਿ
ਪਾਛੈ ਜਾਤ ਉਕੈ ਕੈ ।ਕਿਧੌਂ ਜੀ ਅਪਨੀ ਬਾਤ ਰਅਹਿ ਬਿਮਾਤ ਭ੍ਰਾਤ ਐ
ਸੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਤ ਬਢਾਵਤ ਹੈਂ ਸੇਵਕੋ ।ਅਜਹੂੰ ਨ ਜਾਗੇ ਮੋਸੇ ਐਸੇ
ਅਨੁਰਾਗੇ ਬੀਰ ਮੋਹਿ ਛਾਡ ਆਗੇ ਲਾਗੇ ਜਾਨ ਸੁਨਲੇ ਕਕੇ ॥੪੭
॥ ਕਬਿਤ ॥ ।ਦਸਰਥ ਜੂ ਕੇ ਦੇਹ ਤਜਾਗੇ ਤੇ ਨ ਤਜਾਗੀ ਤੈਂ ਤੋਂ
ਮੋਸੈਂ ਚਿਤ ਰਾਖੇ ਪੈਨ ਰਾਖੇ ਪੈ ਜਨਕ ਸੈਂ ।ਪਾਛੈ ਬਨ ਆਇ
ਬਨ ਫਲ ਤੈਂ ਖਵਾਇ ਖਾਇ ਐਤੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭ੍ਰਾਈ (ਪਿਤਾ) ਕੋਊ ਤੋਰਤ ਤਨਕ ਸੈਂ
।ਜਾਨਕੀ ਹਰਨ ਤੇ ਨ ਮਰਨ ਬਿਚਾਰੇ ਤੈਂ ਤੋ ਮੋਰੇ ਜੀਅ ਕਾਜ ਰਾਖੇ
ਪ੍ਰਾਨ ਤੈਂ ਧਨਕ ਸੈਂ ।ਆਛ ਰਘੁਬੰਸ ਨਿਰਬੰਸ ਹੇਤ ਲੱਛਮਨ ਸੋ
ਬੀਕੇ ਲਾਗੇ ਸਾਥ ਛਾਡੋ ਤੈਂ ਛਿਨਕ ਸੈਂ ॥੪੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
ਤਾਤ ਕੇ ਮਨੁ ਆਦਿ ਦਲੀਪ ਹੂ ਤੇ ਰਘੁ ਤੇ ਅਜ ਤੇ ਬਿਨ ਬੰਸ ਭਯੋ ਜੋ ਛੋ॥
ਹੈ ਨ ਕਲੰਕ ਸਬੈ ਪਿਤ ਸੋ ਜਸ ਸੋ ਆਨਿ ਜੀਤ ਹੁਤੀ ਜਗ ਸੈ ।ਅਬ ਸੋ
ਹੈ ਕਲੰਕ ਚਢੈਨੇ ਸਿਰ ਦੇਖਹੁ ਲਾਨਿ ਗਈ ਅਰਬੀਰ ਚਲੇ ਨੇ ਹੈ ।ਬਾ
ਹੀ ਖਿਸੀ ਤ੍ਰਿਹੁ ਲੋਕ ਧਸੀ ਧੁਨਿ ਸੀਸ ਅਹੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੋ ॥੪੯॥
ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ।ਦੀਪ ਕਹਾਂ ਰਘੁਨਾਥ ਕਹਾਂ ਪਿਤ ਬੈਨ ਨਤੇ ਬਨ ਕੇ ਉ
ਠ ਧਾਂਵੈ ।ਭੰਵਰ ਸੀਅ ਤਹੈ ਸੁ ਕਹਾਂ ਕਪਿਰਾਜ ਸਮਾਜ ਲੀਏ ਸੰਗ
ਆਵੈ ।ਸਿੰਧੁ ਪਟੈ ਰਘੁਬੀਰ ਲਟੈ ਅਬ ਕਾਨ ਘਟੈ ਮਨ ਜੋ ਦੁਖ ਪਾ
ਵੈ ।ਜੋ ਸਿਜ ਸੈਂ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਸੂਤ ਸੁ ਸੂਤ ਸਤੇ ਬਿਧਿ ਦੇਖ ਬਨਾਵੈ ।
੫੦॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ।ਇਹ ਬਿਧਿ ਅਤਿ ਦੁਖ ਪਾਇ ਕੈ ਰੋਵਤ ਕੈ

੧੯੨ ਧਰਨ ਲੁਠਤ ਤਾ ਤਾਂ ਪਾਛੇ ਸਮੁਝਾਇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਸੋਂ ਰਿਸ ਭਰਿਓ॥੫੧॥
ਕਬਿੱਤ॥ ॥ਸੀਤਾ ਰਹੇ ਰਾਜ ਬਨੇ ਭਲੀ ਬੁਰੀ ਕੋਊ ਕਹੇ ਜੀ
ਸੋ ਆਨ ਰਹੇ ਰਿਪੁ ਨੈਕੁ ਨ ਖਿਮਾਇਗੋ॥ ਸੁਨਹੋ ਸਮੀਰ ਸੁਤ ਪੀਰ
ਸਹੀ ਜਾਤ ਨਹੀ ਜਨ ਮੇਰੇ ਬੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਤਹਾਂ ਜਾਇਗੋ॥ ਇਕ ਛਿ
ਨ ਬਿਨਾ ਲਛਮਨ ਪਾਯੋ ਪ੍ਰਾਨ ਤਿਨ ਬਿਨਾ ਦੀਏ ਰਾਮਚੰਦ ਕੈਸੇ ਕੈ ਜਿ
ਵਾਇਗੋ॥ ਤਾਂਤੇ ਮੇਰੀ ਸਕ੍ਰੀ ਸੋਂ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹਿ ਰਾਵਨ ਤਿਹਾ
ਰੇ ਕਿਹਲੇ ਖੇਲਿ ਜਕਾਇਗੋ॥੫੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਆਨ ਜੁਰੇ ਕ
ਪਿ ਮੰਡਲ ਕਾਲ ਸੁ ਮਾਰ ਪਰੇ ਰਨ ਕਾਂਸਿਨ ਆਵੈਂ ਹੋ ਬਲਵੰਤ ਬਡੇ
ਹਨੂੰਵੰਤ ਗਯੋ ਭਜ ਕੈ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨ ਬਚਾਵੈ॥ ਜਾਂ ਬਿਨ ਆਜ ਦੁਖੀ ਇ
ਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁ ਰਾਮ ਕਹਾਂ ਭਰਥੈ ਅਬ ਪਾਵੈਂ॥ ਬੀਰ ਬਿਨਾ ਅਬ ਬੀਰ ਕੇ
ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਕੇ ਰਘੁਬੀਰ ਰਹਿ ਆਨ ਮਿਲਾਵੈ॥੫੩॥ ਕਬਿੱਤ॥ ॥
ਕੇਕਈ ਕੇ ਪੂਤ ਲਛਮਨ ਜੂ ਕੇ ਛਾਡਤ ਨ ਤੇਰੇ ਜੈਸੇ ਪਵਨ ਪੂਤ ਕੈਸੇ
ਮੁਖ ਜੋਰਤੇ॥ ਸੈਹ ਬੀ ਕੇ ਘਾਉ ਲੀਕ ਰਾਉ ਕੇ ਨ ਹੋਨ ਦੇਤੇ ਰਾਵਨ ਕੇ
ਦਲ ਮੈਂ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਬਿਸ ਘੋਰਤੇ॥ ਏਕ ਹੀ ਸਰਾਸਨ ਕੇ ਜੋਰ ਪਾਕਸਾਸ
ਨ ਕੇ ਆਸਨ ਭਿਰਾਇ ਕਮਲਾਸਨ ਕੇ ਜੋਰਤੇ॥ ਗਾਰਤੇ ਗਰਬ ਦ
ਸਕੰਧਰ ਕੇ ਸਭੈ ਆਜ ਹੁਤੇ ਨ ਭਰਥ ਨ ਭਰਥ ਜਾਇ ਤੋਰਤੇ॥
੫੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਨਾਰਿ ਗਈ ਅਬ ਬੀਰ ਗਿਰਓ ਰਨ ਤੇ ਮਨ ਤੇ
ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਨਿਰਾਸੋ॥ ਰਾਵਨ ਕੇ ਦ੍ਰਿੜ ਬਾਨਨ ਤੇ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਭੂ
ਅਪਰਯੋ ਨ ਸੰਭਾਰਿਓ॥ ਏਕ ਹੁਤੇ ਹਨੂਮਾਨ ਬਲੀ ਤਿਨ ਹੈ ਜੀਯ
ਮੈਂ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਿਚਾਰਿਓ॥ ਆਸਰ ਹੀ ਗਰ ਤ੍ਰਾਸਨ ਰਾਮ ਸਰਾਸ
ਨ ਤਕੈ ਆਸਨ ਮਾਰਿਓ॥੫੫॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਹਨੂੰ ਜਾਨ
ਅਪਰਾਧ ਨਿਜ ਸਨਮੁਖ ਕਰਤ ਨ ਕੀਨ॥ ਭਰਥ ਭੁਜਾ ਬਲ
ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਨ ਮਨ ਤਿਸ ਮਾਰਤ ਲੀਨ॥੫੬॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥
ਮਨ ਮੈਂ ਹਨੂੰ ਰਿਸਾਇ ਬਦਨ ਨਾਇ ਰਾਂਚੋ ਭਯੋ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਂ ਕਹਾਂ ਬ

ਸਾਇ ਢੀਠ ਭੁਯੋ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ॥੫੭॥ ਕਬਿਤੁ॥ ॥ਕਾਹੇ ੧੬੩
ਕੋ ਕਰਤ ਰੋਸ ਸੇਵਕਨ ਦੇਤ ਦੋਸ ਨੈਕ ਤੇ ਜੋ ਪੀਰ ਨੈਕੁ ਕੌਨ ਭਾਂਤਿ
ਹਰਤ ਹੋ॥ ਖੇਦ ਲਛਮਨ ਜੂ ਕੀ ਦੇਖ ਹੈ ਨ ਰੋਹਨ ਦੇਤ ਨੈਕੁ ਤੁਮ ਕਾਹੂ
ਹੂ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਨ ਉਤਾਰਤ ਹੋ॥ ਅਬ ਲੌ ਤੌ ਸੀਤਾ ਜੂ ਕੇ ਲੈਬੇ ਸੰਗ ਮਾਨ
ਰਾਜ ਭੂਲੀ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਬੈਠ ਰਘੁ ਧਾਰਤੀ ਪਧਾਰਤ ਹੋ॥ ਗਾਰਤ ਗਰਬ
ਦਸ ਕੰਧਰ ਕੇ ਸਬੈ ਰਘੁ ਜੈਸੇ ਲੰਕ ਜਾਰੀ ਤੈਸੇ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਰਤ ਹੋ॥
੫੮॥ ਕਬਿਤੁ॥ ॥ਸਬੈ ਰੋਵੈ ਬੈਠ ਲੰਕ ਏਕ ਲੋਈ ਪੈਠ ਨਾਥ
ਮੂਲ ਤੇ ਉਪਾਰ ਸਿੰਧੁ ਧਾਰ ਮੈਂ ਬਹਾਇ ਦਯੋਂ॥ ਰਾਖਸਨ ਮਾਰ ਕਿਲ
ਕਾਰ ਸਭ ਕੇ ਪਛਾਰ ਛਿਨ ਹੀ ਮੈਂ ਚੰਦ ਮੁਖੀ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਲਿਆਇ ਦਿ
ਯੋਂ॥ ਜੇਤੇ ਲੱਛ ਜੁਗਨ ਮੈਂ ਲੱਛਮਨ ਜੂ ਸੇ ਰਨ ਸੁਧਾਰ ਸਆਨਕ
ਹੋ ਸਭ ਕੇ ਜਿਵਾਇ ਦਯੋਂ॥ ਕਾਹੇ ਕੋ ਕਮਾਨ ਬਾਨ ਡਾਰਤ ਹੋ ਮਹਾਂ ਰਾ
ਜ ਦੀਜੈ ਨੈਕ ਆਇਸ ਤੋ ਰਾਵਨ ਗਿਰਾਇ ਦਯੋਂ॥੫੯॥ ਰਾਮ
ਚੰਦ੍ਰ ਬਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਹਨੂੰਮਾਨ ਏ ਸਾਚ ਸਬ ਜੋ ਤੀ
ਕਹੀ ਤੈਂ ਬਾਤ॥ ਰਨ ਰਾਵਨ ਫੂਲੇ ਜੇ ਫਿਰੈ ਕਰ ਲੱਛਮਨ ਕੇ ਘਾਤ
॥੬੦॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਰਲੀਕ ਥਾ ਬਿਪ੍ਰੀਤਿ ਦੇਸ ਦੇਸ ਪੁ
ਰਿ ਪੁਰਿ ਨਗਰਾ॥ ਰਨ ਰਾਵਨ ਕੀ ਜੀਤ ਰਾਮਚੰਦ ਹਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟ॥
੬੧॥ ਹਨੂੰਮਾਨੋ ਬਾਚ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਦ੍ਵੈ ਗਈ ਏਕ ਅਚਾਨ
ਕਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਬਲ ਕੇ ਕਨਕਾ ਨ ਲਹੈ ਹੈਂ॥ ਰਾਵਨ ਖੀਚ ਕੇ ਹਾਥ
ਪਰੇ ਗਿਨਤੀ ਪਲ ਪ੍ਰਾਨ ਲੀਏ ਜਿਯ ਹੈਹੈਂ॥ ਸੀਰ ਬਧੂੰ ਤਕ ਜੋ
ਸਸਿ ਲੀਲ ਇਵਾਕਰ ਕੇ ਪੁਨ ਜਾਇ ਗਹੈ ਹੈਂ॥ ਤੋ ਕਾ ਬੈਠ ਸਕੋ
ਮਹਿ ਰਾਘਵ ਰਾਮ ਕਹੂੰ ਦਿਨ ਨਾਹ ਕਹੈ ਹੈਂ॥੬੨॥ ਚੌਪਈ॥
॥ਰਾਵਨ ਭ੍ਰਾਤ ਗਯੋ ਲੱਛਮਨ ਸਾਸਿ ਹੋਸ ਗਹਾਨ ਅ
ਥਾਹਿ ਜੁ ਉਠੇ ਹਸਿ॥ ਨਾਥ ਸੰਕਰਨ ਮਨ ਮੈਂ ਆਨੋ॥ ਲੱਛਮਨ ਕੇ
ਜੀਵਤ ਨੀ ਜਾਨੋ॥ ਸੁਧਾ ਸਮਾਨ ਹਨੂੰ ਕੇ ਬੈਨਾ॥ ਤਉ ਬੀਰ ਬਿਨਦੂ

੧੯੪ ਰਾਤਿਹੈਨਾ।ਜੌ ਰਾਮ ਅਬ ਜੀਤਨੇ ਲੰਕਾਪਤਿ।ਬਿਨ ਲੱਛਮਨ ਕੇ
ਹਵਾਲ ਰਾਜਾਂਪਤਿ।ਦ੍ਵੈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਖ ਲਿਖਿ ਕੇ ਪਾਏ।ਹਨੂਮਾਨ ਤ੍ਰਿਹਿ
ਕਹਤ ਸੁਨਾਏ।ਜਾਂ ਬਿਭੂਤਿ ਕੋ ਆਰਿ ਨਾਨਿਹਾਰੈਂ।ਅਨ ਦੁਖ ਪਾਇਨ
ਨਿਜੋ ਪੁਕਾਰੈ।ਉਨ ਭੁੱਜਨ ਮੇਂ ਮਿਲਨ ਜੁਹਾਈ।ਖਾਨ ਪਾਨ ਨਾਹਿ
ਸਭਾ ਬਨਾਈ।ਹਾਰ ਗੁਰੂ ਬਿਪ੍ਰ ਹੇਤ ਨਾਹਿ ਵੀਨੇ।ਬਲ ਛਲ ਕਰ
ਇਨਹੂੰ ਤੇ ਲੀਨੇ।ਜਾਂ ਲਿਖਿ ਕੋ ਨਮ੍ਰ ਹੈ ਕੋਈ।ਸੋ ਬਿਭੂਤ ਬੈਰੀ ਕੇ
ਹੋਈ।ਤਾਂ ਤੇ ਲੱਛਮਨ ਬਿਨ ਅਬ ਮਰਊਂ।ਕਿ।ਬਿਧਿ ਨਗਰ ੳ
ਰਮੁਖ ਕਰਊਂ।੬੩॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋਵਾਚ।ਦੋਹਰਾ॥ ।ਮੇਰੇ
ਪਾਛੇ ਪਵਨ ਸੁਤ ਜੇ ਜੀਵੈ ਮਿਜਨਾਰਿ।ਤੌ ਲੈ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਈਅਹੁ
ਲੰਕਾਪਤਿ ਕੋ ਮਾਰ।੬੪॥ ਹਨੂਮਾਨੋਵਾਚ।ਚੌਪਈ॥ ॥
ਤਬ ਹਨਵਤ ਭਰ ਲੀਨੇ ਨੈਨਾ।ਪਰਸ ਪਾਉ ਬੋਲਨੇ ਮੁਖ ਬੈਨਾ॥
ਜੋ ਕਛੁ ਆਗਿਆ ਦੇਹੁ ਸੁ ਕਰਊਂ।ਕਹੋ ਜਾਇ ਜਮਹੂੰ ਸੇ ਲਰਊਂ।ਪ
ਪ੍ਰਾਨ ਆਨ ਲਛਮਨ ਤਨ ਮੇਲੋ।ਜੋ ਲਾਰਮਰੈਂ ਤੈਂ ਜੀ ਪਰ ਖੇਲੋ।ਤਬ
ਬੋਲੇ ਰਘੁਪਤਿ ਸੁਖਦਾਈ।ਜੇਹੋਂ ਕਹੋਂ ਕਰੋ ਕਪਿਰਾਈ।ਬੈਦਰਾਜ
ਲੰਕਾਗੜ੍ਹ ਰਹਈ।ਨਾਮ ਸੁਖੇਨ ਸਕਲ ਜਗ ਕਹਈ।ਧਪਟੰਤਰ
ਆਜ ਧਨੰਤਰ ਦੀਜੈ।ਤਾਕਹੁ ਅਬੈ ਆਨ ਸੁਖ ਲੀਜੈ।ਜੋ ਵਾਹਿਕ
ਹੈ ਸੁ ਕਰੋ ਉਪਾਈ।ਸੰਤ ਬਚਨ ਤਾਂ ਕੋ ਨਮਿਟਾਈ।ਹਨੂਮਾਨ ਛਿਨ
ਹੀ ਮੈਂ ਕੀਨੋ।ਆਨ ਸੁਖੈਨ ਸੇਵਤੇ ਦੀਨੋ।੬੫॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਇ ਰਘੁਪਤਿ ਜੂ ਕੇ ਪਾਇ।ਬੈ ਲੱਛਮਨ ਪਗ ਤਰ
ਮਰੇ ਕੈ ਅਬ ਦੇਹੁ ਜਿਆਇ।੬੬॥ ਚੌਪਈ॥ ।ਤੁਰੰਤ ਢਿਗ
ਕਪਿ ਕੋਊ ਨ ਪਠਾਯੋ।ਪਕਰ ਪਾਂਉ ਰਘੁਬੀਰ ਜਗਾਯੋ।ਉਠਤ ਸੁਖੇ
ਨ ਦੰਡਵਤ ਕੀਨੋ।ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਚੀਨੋ।ਪਕਰ ਬਾਂਹ ਲ
ਛਮਨ ਦਰਸਾਏ।ਅੰਗ ਅੰਗ ਕੇ ਘਾਉ ਦਿਖਾਏ।ਧੁਨ ਧੁਨਿ ਗੀ
ਵ ਸੁਖੇਨ ਸੁਨਾਵੋ।ਬੂਟੀ ਕਛਨ ਕਹਾਂ ਕੋਊ ਪਾਵੋ।ਪਹੁੰਚੈ ਨਗੀਗ

ਗਰੁੜ ਤਉ ਨ ਜਾਈ ॥ ਬੀਚ ਬਸੈ ਆਵੈਂ ਦਿਨ ਰਾਈ ॥ ਅਨਰਥ ਬੇਗ ਕਠਿਨ ਕੋ ੧੯੫
ਊ ਧਾਵੈ ॥ ਸੂਰ ਉਦੈ ਲਗ ਸੋ ਊਨ ਆਵੈ ॥ ਕੋ ਲਛਮਨ ਜੀਵੈ ਰਘੁਬੀਰ
ਈ ॥ ਜਰੀ ਬੂਟੀ ਤਹਿ ਕੋਊ ਨ ਜਾਈ ॥ ਤਾਂ ਮੈ ਦੁਸਟ ਬਹੁਤ ਰਖਵਾਰੇ ॥
ਭੂਤ ਪਿਸਾਚ ਪ੍ਰੇਤ ਮਤਵਾਰੇ ॥੯੭॥ ਬੈਦ ਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥
ਲਛਮਨ ਦੇਖਤ ਦ੍ਰਿਗ ਭਰਤ ਰਾਮ ਦੇਖ ਮੁਰਝਾਈ ॥ ਧੀਰ ਨੈਨ ਸੁਖੈ
ਨ ਕਰ ਬੋਲਤ ਮਨੁ ਪਛੁਤਾਈ ॥੯੮॥ ਚੌਪਈ ॥ ਗਤਿ ਨਤੇ
ਕਰਮ ਕਾਲ ਜੋ ਬਚੈ ॥ ਹਿਮ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਤਾਮੈ ਪੁਨ ਪਰੈ ॥ ਤਾਤੇ ਸਬੈ ਕਰਨ
ਈ ਜਾਨੂੰ ॥ ਐਰੇ ਬਚਨ ਸਤ ਕਰ ਮਾਨੂੰ ॥ ਊ ਗਾਉ ਪਰਮਾਨ ਬਤਾਂ
ਊ ॥ ਬਿਦਾ ਕਰੇ ਤੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਊਂ ॥ ਉਤਰ ਖੰਡ ਦ੍ਰੋਣ ਗਿਰ ਕਹੀਅਤ
ਸਾਹਿਨ ਦੇਵ ਰਾਖ ਮੈ ਰਹਈ ॥ ਸਾਠ ਲਾਖ ਜੋਜਨ ਹੈ ਕੋਸਾ ॥ ਕੈਸੇ ਜਾਈ
ਜੀਅ ਹੈ ਨ ਭਰੋਸਾ ॥ ਪੁਨ ਸੁਨਹੁ ਜਤੀ ਕੇ ਨਾਊ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਜੀ
ਤੁਮਹਿ ਸੁਨਾਊਂ ॥ ਹੈ ਬਿਮਲਨ ਬਲੀ ਉਜਿਆਰੀ ॥ ਦੀਪ ਜੋਤ ਜਸੋਂ ਮਰੇ
ਉਧਾਰੀ ॥ ਬਿਨੁ ਰਵਿ ਉਦੈ ਜਤੀ ਜੋ ਆਵੈ ॥ ਧਸ ਲਛਮਨ ਕੇ ਅੰਗ
ਲਗਾਵੈ ॥ ਤਬ ਗੀ ਜੀਐ ਮੂਰਛਾ ਭਾਗੈ ॥ ਉਠ ਲਛਮਨ ਚਰਨਨ ਕੇ ਲ
ਗੈ ॥ ਲਾਖ ਧਨੰਤਰ ਜੋ ਚਲ ਆਵੈਂ ॥ ਤਾਂ ਬੂਟੀ ਬਿਨ ਤੇ ਨ ਜਿਆਵੈਂ ॥
ਆਨ ਬਿਧਾਤਾ ਜੋ ਉਪਚਰੈ ॥ ਜਿਆਇ ਨ ਸਕੈ ਸਿੰਗ ਸੋ ਜਰੈ ॥ ਜਿਯ
ਨ ਉਪਾਇ ਕਰੋ ਸੋ ਮੈਂ ਭੋਈ ॥ ਤੁਮ ਈਸੁਰ ਤੁਮਤੇ ਸਭ ਹੋਈ ॥ ਬਾਂਤੇ
ਕਰਤਨ ਬੀਤੀ ਘਰੀ ॥ ਤਬ ਸੁਖੇਨ ਪੁਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ॥ ਸੁਕੇ ਸੁਮੇ
ਰਿਫ਼ਤਾਂ ਲੈ ਆਯੋ ॥ ਤਬ ਹਨੁਮਾਨ ਰਾਮ ਦਰ ਸਾਯੋ ॥ ਦਰਸਨ ਦੇਖ
ਬਹੁਰ ਸੋ ਕਹੈ ॥ ਜਾਤਿਮਾਨ ਕਰੈ ਤੂ ਪਵਨੈ ਗਹੈ ॥ ਐਰ ਭਰੋਸੋ ਜਾਂਕੇ
ਆਵੈ ॥ ਤਾਂਹੀ ਕੋ ਮਹਾਂਰਾਜ ਪਠਾਵੈ ॥ ਤਾਂ ਪਰਜੰਕ ਸੁਖੇਨ ਸੁਵਾਯੋ ॥
ਹਨੂਮਾਨ ਛਿਨ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਾਯੋ ॥ ਕਪਿ ਮਾਯਾ ਸੁਖੇਨ ਭੁਰਮਾਯੋ ॥ ਸੋਈ
ਰਾਮੇ ਜਨ ਸੁਪਨੇ ਆਯੋ ॥੯੯॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਹ
ਬਿਧਿ ਬੂਟੀ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਲੈ ਹਨੂੰਮਾਨ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ॥ ਤਾਂ ਪਾਛੈ ਬਿਨਤੀ ਕ

੧੯੬ ਰੀ ਸਭਸੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁਨਾਊਂ ॥੭੦॥ ਹਨੂਮਾਨੋਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ
॥ ਐਸੇ ਦੈਂਤ ਕਹੀ ਸੁਨਿ ਸੋਂ ਕਹੀ ॥ ਰਾਮ ਆਸ ਲੱਛਮਨ ਲੈ ਰਹੀ
॥ ਰਾਮ ਟਹਲ ਆਏ ਸਭੁ ਕੇਤੂ ॥ ਜਾਂਤੇ ਪਰੈ ਟਹਿਲ ਸਹਿਤੇਤੂ ॥ ਜੈ
ਸੋ ਸੂਰ ਨਿ ਕਿਵ ਸਨ ਪਾਵੈ ॥ ਜਗੀ ਉਪਾਰ ਹੈ ਨਿ ਲੈ ਆਵੈ ॥ ਆਪਨੇ ਅੰ
ਪਨਿ ਬਲ ਉਚਰ ਤੂੰ ॥ ਰਾਮ ਕਾਂਮ ਕਰੁ ਢੀਲ ਨ ਕਰ ਤੂੰ ॥ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਕਾਜ
ਨ ਸੇਵਕ ਆਵੈ ॥ ਲੋਕ ਗਸੀ ਪਰਲੋਕ ਗਸਾਵੈ ॥ ਸੀਤਾ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਕੇ
ਕਰਈ ॥ ਅਬ ਤੋ ਆਜ ਸੁ ਲੱਛਮਨ ਮਰਈ ॥ ਤਾਂਤੇ ਤਜਹੁ ਬਿਲੰ
ਬ ਐਤੇ ਕਹਿਆ ॥ ਅਵਧ ਪਹਿ ਕਟ ਕਟ ਕ ਮਹੁ ਚਲਹੁ ਧਪਿਆ ॥ ਪੈ ਰਖ
ਕਥਾ ਜਬੈ ਬਕ ਜੈਹੈ ॥ ਤਬ ਲਛਮਨ ਕੇ ਰਾਮ ਨ ਪੈਹੈ ॥੭੧॥
ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਹੇ ਸਭੈ ਲਾਜ ਸਕੁਚ ਮਨ ਖੋਇ ॥
ਤਾਂ ਪਰ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਚਾਰੀਏ ਰਾਮ ਕਹੈ ਸੋ ਹੋਇ ॥੭੨॥ ਸਬ ਕਪੋਂਵ
ਚਾ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਤਬ ਉਠਿ ਨਲ ਰਘੁਪਤਹਿ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ਤੀਨ ਰਾ
ਤਿ ਬਿਨ ਉਠੇ ਨ ਆਵੈ ॥ ਇੰਦ ਕੁਬਿੰਦ ਦੁਇ ਰਾਤ ਬਤਾਈ ॥ ਆਠ ਰਾਕੀ
ਕਹਨ ਈ ਜਨਾਈ ॥ ਤਬ ਕਪਿਪਤਿ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ਇਕ ਰਾਤ ਬ
ਸ ਸੇਵਕ ਲਿਆਵੈ ॥ ਨੀਲ ਕਹੀ ਅਬ ਘਾਟ ਨਹੀ ਹੋਈ ॥ ਜਾਂਤੇ ਬੇ
ਗਿ ਨ ਲਿਆਵੈ ਕੋਈ ॥ ਅੰਗਦ ਉਠਿ ਜੇ ਭੁਭੁਕ ਬਲ ਤੋਲਜੋ ॥ ਪੈਂਚ ਖੈ
ਰ ਰਘੁਪਤਿ ਸੋ ਬੋਲਜੋ ॥ ਚਾਰ ਪਹਿਰ ਮੈ ਮਾਂਗੋ ਪਾਊਂ ॥ ਖਾਲ ਦੁਪਾਹਿ
ਰੀ ਲੈ ਪਹੁੰਚਾਊਂ ॥ ਸਭ ਕੇ ਬਚਨ ਰਾਮ ਜਿਯ ਧਾਰੇ ॥ ਸੁਰ ਛਪਰੇ
ਨ ਬਹੁਰ ਸੁ ਭੂਖੇ ॥ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਜੋ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਹਿ
ਦੈ ਬਾਨ ਜਨ ਮਾਰੇ ॥੭੩॥ ਕਵਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਪ੍ਰਾ
ਨਨ ਕੇ ਪਲਟੇ ਬ੍ਰਿਟੀ ਪ੍ਰਾਨ ਬਚਤ ਹੈ ਦੋਇ ॥ ਸੋ ਰਘੁਪਤਿ ਜਾਨੈ ਨਹੀ
ਕਾਂਤੇ ਪੀਰ ਜੋ ਹੋਇ ॥੭੪॥ ਚੌਪਈ ॥ ਪੀਆਹਿ ਰੁਧਰ
ਜੋਗਨਿ ਕਿਲਕਾਹੀ ॥ ਜੰਬੁਕ ਗੀਧ ਮਾਸ ਲੈ ਜਾਂਹੀ ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਰਾਮ
ਜਿਯੈ ਕਿਹ ਲੇਖੈ ॥ ਲਛਮਨ ਕੇ ਇਹ ਬਿਧਿ ਦੁਖ ਦੇਖੈ ॥ ਲਛਮਨ

ਆਸਜਾਸ ਦ੍ਵੈ ਬਾਕੀ॥ ਤੇਠੇ ਹੇਤ ਸਿਰ ਲੇਤ ਧਿਨਾ ਕੀ॥ ਕਰੀ ਸੁਖੇ ੧੯
ਨ ਕੈਨ ਦੁਖ ਹਰਈ॥ ਬਹੁਤ ਪੰਥ ਕਪਿ ਕੁਲ ਕਰ ਕਰਈ॥ ਕਪਿਗ
ਨ ਸਹਤ ਰੰਮ ਬਿਲਖਾਂਹੀ॥ ਦੇਖ ਹਨੂੰ ਤਨ ਕਰੀ ਫਰਾਈ॥ ਤੂੰ ਅਹ
ਤਾਰ ਤ੍ਰੈ ਦੂਕੇ ਆਹੀ॥ ਹਮ ਜਾਨੇ ਜਬ ਲੰਕਾ ਦਾਹੀ॥ ਸਿੰਧੁ ਫਾਂਧਿ ਸਿ
ਸਕੇ ਸੁਖ ਦੀਨੋ॥ ਤੋਰੇ ਬਲ ਹਮ ਤਬ ਹੀ ਚੀਨੋ॥ ਜਬ ਜਬ ਬਿਪ
ਤਿ ਪਰੈ ਹਮ ਆਈ॥ ਤਬ ਤਬ ਹਨੂਮਾਨ ਤੇ ਜਾਈ॥ ਪਵਨ ਪੂਤ ਤੋਸੋ
ਜਗ ਕਹਈ॥ ਰਾਮ ਸੂਤ ਤੋਰੀ ਤੇ ਰਹਈ॥ ਸਕੁਕੇ ਬਲ ਮੈਂ ਤੁਮ ਹੀ
ਜਾਨੋ॥ ਤੁਮ ਬਿਨ ਛੱਡ ਮਨ ਹੇਤ ਬਿਠਾਨੋ॥ ਅਬ ਤੌ ਕਹੋ ਕੌਨ ਸੇ ਜਾ
ਈ॥ ਬਾਤ ਲਿਵਾਨ ਹਨੂੰ ਲੌ ਆਈ॥ ੭੫॥ ਰਅਰੰਦੋਵਾਚ॥
ਕਬਿਤਾ॥ ਸੂਰਜ ਅਕਾਸ ਪਿਤਾ ਸੁਰਪੁਰ ਬਾਸ ਕੀਨੋ ਕੌਨ ਕੀ
ਸਰਨ ਜਾਉ ਤਾਕੋ ਤੂੰ ਬਤਾਇ ਦੈ॥ ਭੂਰਤ ਬਿਦੇਸ ਦੇਸ ਆਨ ਪਰੇ ਸਿ
ਧੁ ਪਾਰ ਮਾਤ੍ਰ ਧਾਰ ਬ੍ਰਤਤੈ ਨਾਉ ਪਹੁਚਾਇ ਦੈ॥ ਰੋਰੀ ਗਈ ਲਾਗਿ ਬੈ
ਰਪਕੋ ਰਨ ਪਾਲਣਹਾਰ ਕਹੋ ਰਘੁਰਾਇ ਹਾਇ ਐਸੇ ਫਿਰ ਫਾਇਦੈ॥
ਤੇਰੇ ਈ ਭਰੋਸੇ ਤਾਂਤੇ ਤੋਸੋਂ ਕਹੌਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੀਰ ਹਨਵੰਤ ਬਲਵੰ
ਤ ਬੀਰ ਜਨਾਇ ਦੈ॥ ੭੬॥ ਕਬਿਤਾ॥ ਤੇਂ ਸਮਨ ਦੇਖਨੇ
ਕੋਊ ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਦੋਊ ਆਨਨ ਸਕਤ ਸੋਊ ਕੌਨ ਸਮਾਇ ਦੈ॥
ਲਾਇਕ ਹੋ ਆਜ ਤੂ ਸਹਾਇ ਕਰ ਬੇਕੀ ਬਾਰ ਨਾਤੋ ਦਈ ਮੇਰੇ ਰਬ
ਬੈਠੇ ਐਸੇ ਧਾਇਦੈ॥ ਹਾਲੋ ਛਿਕ ਪਾਤਿ ਸੋਤੋ ਬਾਲੀ ਜਾਤ ਹਾਥ ਸੇ
ਤੋਂ ਠੌਰ ਰਘੁਨਾਥ ਕੀ ਤੂੰ ਬਾਤ ਨ ਬਤਾਇਦੈ॥ ਜੋਤ ਹੈ ਬ੍ਰਸੂਤ ਹਨੂੰਮਾ
ਨ ਪੂਰ ਹੂਤ ਸੂਨ ਅੰਜਨੀ ਕੇ ਪੂਤ ਅੰਸਪੂਤ ਬੀਰ ਜਨਾਇਦੈ॥
੭੭॥ ਕਬਿਤਾ॥ ਕਹਾਂ ਭਯੋ ਜੌ ਪੈ ਖਰ ਦੂਖਰ ਬਨਾਇ
ਮਾਰੇ ਕਹਾਂ ਭਯੋ ਜੀਤ ਕਪਿ ਸਿੰਧੁ ਸੇ ਬੰਧਾਏ ਹੈਂ॥ ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੌ ਪੈ ਕੁ
ਭਕਾਨ ਕੇ ਨਿਦਾਨ ਮਾਰ ਮੇਘਨਾਦ ਕੇ ਪਛਾਰ ਸੁਰ ਮਾ ਕਹਾਏ ਹੈਂ॥
ਜੈਸੇ ਜੈਠੰ ਜਗਮਨ ਤਪ ਤੀਰਥ ਅਨੇਕ ਜਪ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਭਜਨ ਹੀਨ

੧੯੮ ਕਾਂਕੇ ਕਾਮ ਆਏ ਹੈਂ ॥ ਤੈਸੇ ਬਿਨ ਲੰਛਮਨ ਲੰਛਮਨ ਪਠਏ ਦੁਖ ਪੰਛ
ਬਿਨ ਜੈਸੇ ਪੰਛੀ ਐਸੇ ਦੁਖ ਪਾਏ ਹੈਂ ॥੭੮॥ ਲਛਮਨ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਦੇ
ਖ ਹਨੂੰਮਾਨ ਕੌਨ ਸਮੈਂ ਅਬ ਤੋ ਬਲ ਕੀ ਬਿਰਦੂਲ ਸ੍ਰੋਤੇ ਏ ਹੀ ਜੋ ਲਗ
ਬੀਰ ਨ ਸੂਰ ਉਦੈ ਤੁਲੋ ਲਗਾਇ ਸੁ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਨ ਸਨੇਹੀ ॥ ਬੀਰ ਪਠੋਏ
ਜਮ ਸੋਂ ਰਨ ਭੂਮਿ ਜਿਨਾਇ ਉਠੈ ਅਲ ਬਾਏ ਨ ਲੇਹੀ ॥ ਤੈ ਤਿਹੁ ਲੋਕ ਕੀ
ਪੀਰ ਕੀ ਛੀਰ ਪਤੀ ਸੁ ਸਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਦੇਹੀ ॥੭੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ
॥ ਜੋ ਛਿਤ ਉਰ ਹਿਤਾ ਰਤਨੇ ਸੋਈ ਸਾਸ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਸਰਮੈ ਹੈਂ ॥
ਸੀਯ ਨ ਰਾਖ ਸਕੀ ਬਨ ਮੈਂ ਜਾ ਰਾਜ ਬਡੋ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਕਮੈਂ ਹੈਂ ॥ ਜਿਨ
ਛੋਰ ਕਰੋਂ ਦ੍ਰਿਗ ਤੋ ਤਰਹਿ ਜਾਨ ਕਪੂਤ ਵਡੋ ਦੁਖ ਦੈਹੈ ॥ ਤਾਂਤੇ ਰਹੈ ਅਧ
ਬੀਚ ਹੀ ਡੀਠ ਸੁ ਐਸੋ ਪਠੋਏ ਦੁਖ ਦੇਖਉ ਹੈ ਹੈਂ ॥੮੦॥ ਚੌਪਈ ॥
॥ ਦੂਹ ਹਾਥਨ ਮੈਂ ਬਦਨ ਰਹੇ ਧਰਾ ॥ ਜੁਗਲ ਕਮਲ ਜਨ ਚਾਂਦਰ
ਰਹੇ ਪਰਾ ॥ ਲੋਚਨ ਮੂੰਦਿ ਨ ਬਿਛੁਰਤ ਕੇਏ ॥ ਜਨ ਜਲਚਰ ਜੁਗ ਸ
ਰਵਰ ਸੋਏ ॥ ਸਿਥਲ ਭਾਲ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਕੁਮਲਾਨੀ ॥ ਜਨ ਫਿਰ ਕਾਮ ਕ
ਮਾਨ ਨ ਤਾਨੀ ॥ ਕੁਟਲ ਅਲਕ ਸੂਧੀ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ॥ ਜਨ ਸਾਪਨਿ ਰੋਗਨ
ਸੀ ਭਈ ॥ ਅੰਗ ਅੰਗ ਸ੍ਰਮ ਜਲ ਕਨ ਪਰੇ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਗਿਰ ਸ੍ਰਗ ਸ
ਜਨ ਸ੍ਰਰੇ ॥ ਜੁਗਲ ਹਾਥ ਸਿਥਲਤਾ ਆਮਿਤ ਕੇ ॥ ਅਸਹੁ ਕਮਲ ਸ
ਟੇਹਿ ਸਿਤ ਕੇ ॥ ਛੂਟੇ ਅਧਰਨ ਬਿਨ ਮਧੁ ਐਸੇ ॥ ਬਿਨ ਜੀ ਪਕੇ ਬਿ
ਬਫਲ ਜੈਸੇ ॥ ਜੁਗਲ ਜੰਘ ਸੰਕੋਚਨ ਮੀਚੇ ॥ ਜਨ ਕਦਲੀ ਬਿਨ
ਹੀ ਜਲ ਸੀਂਚੇ ॥੮੧॥ ਹਨੂੰਮਾਨੋ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥
ਕਪਿ ਕੁਲ ਨਿਰਖ ਜੋ ਪਵਨ ਸੁਤ ਕਾਹੂ ਮੈਂ ਬਲ ਨਾਹਿ ॥ ਅਰ ਰਘੁ
ਪਤਿ ਕੀ ਦਸਾ ਤੇ ਰੁਦਨ ਕਰਤ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥੮੨॥ ਚੌਪਈ ॥
ਸੀਰ ਧ੍ਰਪਤਿ ਬਲ ਮਨ ਮੈਂ ਧਰੋ ॥ ਉਠਕੈ ਸਕ੍ਰ ਮਾਹਿ ਬਿਲ ਕਾਰ
ਓ ॥ ਅਬ ਤੇ ਜਗੀ ਸਬਨ ਤੇ ਥਕੀ ॥ ਸਿ ਦੀਨ ਰਾਮ ਚੰਦ ਧਕ ਧਕੀ ॥
ਜਾਹੋ ਜੇ ਸਬ ਕੀ ਆਯਾ ॥ ਪੰਗੂ ਸਰੀਰ ਰਘੁਬਰ ਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਊਂ ॥ ਜਾ

ਸੀ ਦੂਰ ਤੁਮ ਸਤ੍ਰੈ ਬਖਾਨੋ ॥ ਆਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਾਮ ਕੇ ਜਾਨੋ ॥ ਜੇ ਕਛੁ
ਪੌਰਖ ਹੋਇ ਸੁ ਕਰੋ ॥ ਲਛਮਨ ਪ੍ਰਾਨ ਜਾਨ ਤੇ ਡਰੋ ॥ ਬਕੈ ਕਹਾ ਅ
ਬਕਿ ਸੁ ਜਾਈ ॥ ਜੈਸੇ ਭੁਜੈ ਰਾਮ ਦ੍ਵਾਰਿ ਤਾਈ ॥ ਲਛਮਨ ਉਠੈਂ
ਬਜੁਰ ਫਿਰ ਲਗੈ ॥ ਤੌ ਹਨੂਮਾਨ ਪ੍ਰਾਨ ਕੇ ਧਰੈ ॥ ਤਾਂ ਤੇ ਲਛਮਨ ਸੀ
ਗਸਿ ਧਾਊ ॥ ਜਾਮਕੇ ਮਾਰ ਸੰਗਲੈ ਆਊ ॥ ਏਹ ਹਨੂ ਚਰਨਨ ਸਿਰ
ਧਰਈ ॥ ਜੋ ਜੀਵਤ ਪ੍ਰਭੁ ਕਿਨੇਂ ਕ੍ਰਿਗ ਭੁਰਈ ॥ ੮੩ ॥ ਕਬਿਤ
॥ ਜੇ ਕਹੋ ਤੌ ਜਗਤ ਤੇ ਨਿਕਾਸ ਦੇਵੋ ਦੇਵ ਦਾਨੋ ਮਿਲ ਤਿਹ ਠੌਰ
ਪਹੁਚ ਕੈ ਏਕਲੇ ਖਿਲੋਇ ਲਯੋ ॥ ਜੋ ਕਹੋ ਤੌ ਜਾਇ ਦੇਵ ਲੋਕ ਕੋ
ਕੈਂ ਸਤ੍ਰੈ ਦੇਵ ਸੁਧੇ ਦੇਹਿ ਦੇਹਿ ਨਹੀ ਦੇਹਿ ਪਤਿ ਖੋਇ ਲਯੋ ॥ ਕਹੋ ਉਗ
ਬਾਟ ਸੁਰ ਪੁਰ ਕੇ ਕਪਾਟ ਠੋਕ ਪੌਰਖ ਜਨਾਊ ਕਹੋ ਤੌ ਤ੍ਰਿਖਾਰੀ ਹੋਇ ਲਿ
ਉ ॥ ਜੋ ਕਹੋ ਤੌ ਸਾਤਊ ਪਤਾਲ ਚਾਲ ਮੇਲੋਂ ਰਾਮ ਜੋ ਕਹੋ ਤੌ ਸੁਧਾ ਕੋ ਸੁ
ਧਾਕਰ ਨਿਚੋਇ ਲਯੋ ॥ ੮੪ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਜੋ ਗਿਰ ਕਹੇ
ਸੁਖੈਨ ਸੁਜਾਨੋ ॥ ਸੋ ਗਿਰ ਤੇ ਨੈਨਨ ਕੇ ਆਨੋ ॥ ਫਿਰ ਰਾਤ ਤਾਂ ਤੇ ਨਹਿ
ਧਾਊ ॥ ਘਰੀ ਪਾਉ ਮੈ ਲੈ ਹੀ ਆਊ ॥ ਲਛਮਨ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਮਤਿ ਕਰਹੁ
॥ ਜਾਗਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਜਿਨ ਡਰਹੁ ॥ ਚਲੋ ਅਥਾਹਿ ਜੋ ਆਗਯਾ ਪਾਊ
॥ ਤੌ ਉਘਤ ਹਨੂ ਏਈ ਧਾਊ ॥ ਸ੍ਵਾਸ ਭਰਯੋ ਧੀਰਜ ਜੀਅ ਆਯੋ ॥
ਉਘਰੇ ਨੈਨ ਕਮਲ ਗਹਿ ਪਾਯੋ ॥ ਜਾਹ ਹਨੂ ਅਤਿ ਕਾਲ ਨ ਕੀਜੈ ॥
ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਲਛਮਨ ਕੋ ਦੀਜੈ ॥ ਤੁਮਹਿ ਚਲਤ ਆਈ ਸੁਧ ਖਾਤਾ ॥
ਨਗਰ ਅਉਧ ਕੌਸਲਯਾ ਮਾਤਾ ॥ ਲਛਮਨ ਮਾਤ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਰਹਈ ॥
ਭਾਈ ਭਰਥ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਸਹਈ ॥ ੮੫ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ ਇਤ
ਤੇ ਜਾਤ ਪ੍ਰਬੀਨ ਕਪਿ ਉਨਹੂ ਮਿਲਹੁ ਜਿਨ ਜਾਇ ॥ ਆਵਤ ਪ੍ਰਗਟ
ਸੁਨਾਈਅਹੁ ਲਛਮਨ ਜਿਯਨ ਉਪਾਇ ॥ ੮੬ ॥ ਚੌਪਈ ॥
॥ ਅਸਿ ਬਿਤਿਨ ਕੀ ਭੁਸਲਾਤ ਹਿ ਲੀਜੋ ॥ ਤਬ ਆਵਨ ਕੇ ਇਤ ਮਨ ਕੀ
ਜੋ ॥ ਯਹ ਸੁਨ ਹਨੂ ਪਵਨ ਹ੍ਵੈ ਗਯੋ ॥ ਰਾਮ ਚਰਨ ਪਰ ਮਾਥੇ ਨਯੋ

੨੦੦ ਠੋਕ ਪੀਠ ਮੁਖ ਚੂੰਮ ਅਨੇ ਰਘੁਪਤਿ। ਕੇ ਚਰਨਨ ਮੇਂ ਸਦਾ ਰਹੋ ਮਤਿ।
ਬਹੁਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਆ ਸਿਖਾ ਦਈ। ਹਨੂੰਮਾਨ ਕੋ ਤੇਤੇ ਨਾਹਿ ਨਈ। ਸਭ ਤੋ ਸੋਂ
ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹ ਲਈ। ਉਨ ਤੋਨੇ ਹਨੂੰ ਨ ਦਿਖਾਈ ਦਈ। ਨ ਤੁਮ ਸੇਂ ਜਾਇ
ਮਿਲੋਨੇ ਹਨੂੰ ਦੇਤਾ। ਬਤੇ ਬਤੇ ਸੁਨਨੇ ਕੇ ਹੇਤਾ। ਜੋ ਮਾਰਗ ਮੈਂ ਬਿਘ
ਨ ਪਸਾਰੈ। ਏਕ ਚਪੇਟ ਚੋਬ ਹੀ ਡਾਰੈ। ਧ੍ਯਾਨ ਤਜੈ ਜਾਂ ਕੋ ਕਪਿ ਡਾਂਟੈ।
ਜੈਸੇ ਧਰਮ ਪਾਪ ਕੋ ਕਾਟੈ॥ ੮੭॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਬਿਛੁਰੋ ਨੇ
ਹਨੂੰਮਤ ਰਾਮ ਸੇਂ ਸੀਲ ਛੱਮਾ ਨ ਕੇ ਹੇਤਾ। ਜੈਸੇ ਮੁਕਰ ਮਲੀਨ ਮੈਂ
ਮੁਖ ਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤਾ॥ ੮੮॥ ਚੌਪਈ॥ ਏਕ ਮਹੂਰਤ ਮੈਂ
ਉਤ ਆਯੋ। ਤਾਂ ਪਰਬਤ ਪਰ ਪਾਂਉ ਟਿਕਾਯੋ। ਤਿਹ ਬੂਟੀ ਕੋ ਸੋਧਨ
ਲਾਗ੍ਯੋ। ਸਭ ਇਕੈ ਸਤ ਮੇਂ ਅਨੁਰਾਗ੍ਯੋ। ਕੈਨ ਤਜੈ ਕਾ ਕੋ ਲੈ ਜਾਊਂ।
ਤਾਸੇ ਜੇਨੇ ਲੱਛਮਨ ਰਹਿ ਪਾਊਂ। ਤਬ ਖਿਸਾਇ ਉਤਰ ਕਰ ਕਰੋਂ।
ਰਘੁਪਤਿ ਕੋਪ ਅਗਨਿ ਤੇ ਡਰਉਂ। ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਨ ਸੰਗ ਕੋਊ ਨਾਹੀ। ਉ
ਤਰੈ ਰਹੈ ਗਈ ਮਨ ਮਾਹੀਂ। ਅਟਕ੍ਯੋ ਜਿਯ ਮੈਂ ਢੇਡੋ ਕੁਲੇਖ੍ਯੋ। ਇ
ਤਹਿ ਕੁਸੁਪਨ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਦੇਖ੍ਯੋ। ਕਾਲ ਭੁਜੰਗ ਰਹ੍ਯੋ ਲਪਟਾਈ।
ਬਾਂਮ ਅੰਗ ਸਭ ਗਯੋ ਚਬਾਈ। ਜਾਗਤ ਕੌਸੱਲਯਾ ਪੈਂ ਧਾਈ। ਸੁ
ਪਨ ਕਹ੍ਯੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਨਾਈ॥ ੮੯॥ ਕੌਸੱਲਯਾ ਵਾਚ॥
ਦੋਹਰਾ॥ ਸੁਨਤ ਨੈਨ ਜਲ ਭਰ ਲੋਨੇ ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਦੁਖ ਪ
ਇ। ਉਠ ਬੈਠੀ ਪਰਜੰਕ ਤਜ ਭਰਥ ਬਲਿਸੁ ਬੁਲਾਇ॥ ੯੦॥
ਚੌਪਈ॥ ਤਿਨ ਸੋਂ ਸੁਪਨ ਸੁਨਾਇ ਕਹ੍ਯੋ ਤਿਨ। ਇਹ ਬਿ
ਧਿ ਦੇਖ੍ਯੋ ਸੁਪਨ ਅਬਹਿ ਇਨ। ਤਬ ਬਿਧਿ ਕਹ੍ਯੋ ਬਿਚਾਰ ਸੁਨ
ਯੋ। ਬ੍ਰਾਤਿਆ ਬੁਰੀ ਸੁਪਨ ਇਨ ਪਾਯੋ। ਰਾਮ ਲਖਨ ਦੂਜੇ ਕੁਮਰ
ਤਾਹਿ ਮਹਿ ਸੁਪਨ ਬਡੇ ਦੁਖ ਦਾਤਾ। ਤਬ ਬਲ ਰਹੋ ਹੋਮ ਜੱਗ ਜਪ
ਕਰਹੀਂ। ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਬਿਧਿ ਸੋਂ ਉਚਰਹੀਂ। ਭਰਥ ਧਨੁਖ ਸਰ ਲੈ ਕ
ਰ ਧਾਯੋ। ਬਿਯਾਨ ਕਰੋ ਤਾਂਹੀ ਤੁਮ ਮਾਰੋ। ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਥਾ ਅਨੂਪ

ਆਛੁਵੀਆ॥ ਹਨੂੰਮਾਨ ਐਸੈ ਮਤ ਠਈਆ॥ ਲੈ ਪਰਬਤ ਅਬ ਚਲੌ ਉਤਾ-
ਈਆ॥ ਜਰੀ ਦੇਖ ਲੈ ਹੈਂ ਰਘੁਰਾਈਆ॥ ਐਸੇ ਕੈ ਨਜੀ ਜਾ ਰਾਹਿ ਕਰਈਆ॥
ਅਬ ਗਿਰ ਤੇ ਲਛਮਨ ਨਾਹਿ ਮਰਈਆ॥੯੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥
ਲੈ ਉਪਾਰ ਗਿਰ ਕਰ ਧਰਿਓ ਪਵਨ ਪੂਤ ਪਰਚੰਡ॥ ਨਿਸਰ ਅਜੁੱਧਿਆ
ਕੋ ਚਲਿਓ ਗਰਬ ਕੀਓ ਭੁਜਦੰਡ॥੯੨॥ ਭਰਥੇ ਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ
॥ਨੈਨਨ ਧਯਾਨ ਭਰਥ ਨਭ ਲਾਯੋ॥ ਆਵਤਿ ਕੋਊ ਬਿਘਨ ਕਰਨ ਕੇ
ਆਯੋ॥ ਜਿਨ ਨਿਸ ਮਾਤਾ ਤਸੀ ਰਮਾਈ॥ ਜਾਂ ਕੇ ਕਾਜ ਕਰੀ ਰਖਵਾ-
ਰੀਆ॥ ਸੇ ਪਾਇ ਲੱਗਨ ਬਿਘਨ ਕੇ ਆਯੋ॥ ਤਾਨ ਬਾਨ ਕਰ ਕ੍ਰੋਪ ਚ-
ਲਾਯੋ॥ ਲਗਯੋ ਭੁਜਲ ਮੈਂ ਉਤ ਦ੍ਰੈ ਫੂਟਯੋ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਬਾਂਦਰ ਜੋ ਤੂ-
ਟਯੋ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਮੁਖ ਤੇ ਉੱਚਰਈਆ॥ ਲਛਮਨ ਪ੍ਰਾਨ ਛੁਟਨ ਤੇ ਡਰ-
ਈਆ॥ ਗਏ ਸਗਲ ਤਾਂ ਕੇ ਢਿਗ ਦੌਰੀਆ॥ ਜਾਨੇ ਸਬੈ ਪਰੀ ਪ੍ਰਭਿ ਭੌਰੀਆ॥
ਭਰਨਨ ਸਬੈ ਜਾਤ ਹੀ ਲਾਗੇ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਨ ਕੇ ਅਨੁਰਾਗੇ॥ ਬੂਝੀ
ਕੁਸਲ ਕੌਨ ਤੂ ਆਹੀ॥ ਕਤ ਕੋ ਉਤ ਅਬ ਕਤ ਕੋ ਜਾਹੀ॥੯੩॥
ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਰਾਮ ਨਾਮ ਤੈਂ ਮੁਖ ਕਹਯੋ ਤੈ ਹਮ ਛਾਡਤ ਤੋਹਿ॥ ਬਿਨ
ਯਾ ਭੁਜਨ ਬਚੈ ਨਹੀ ਸਿਵ ਸੁਰਪਤਿ ਜੋ ਹੋਇ॥੯੪॥ ਹਨੂੰਮਾਨ
ਵਾਚ॥ ਚੌਪਈ॥ ॥ਸੁਨੋ ਭਰਥ ਤੇ ਸੋਂ ਸਭ ਕਹੋਂ॥ ਧਯਾਉ ਸਮ-
ਰ ਜੀਅ ਤੇ ਜੋ ਰਹੋਂ॥ ਰਾਮ ਹਨੂੰ ਸਭ ਜਗਤ ਉਚਰੈ॥ ਅਪਨੇ ਜਾਨ
ਰਾਮ ਹਿਤ ਕਰੈ॥ ਸੋ ਰਘੁਪਤਿ ਲੰਕਾ ਪਰ ਧਾਯੋ॥ ਮਿਲ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸਮੁੰ-
ਦ੍ਰ ਪਟਾਯੋ॥ ਤਹਾਂ ਜੁਧ ਐਸੋ ਕਛੁ ਭਯੋ॥ ਕੁੰਭਕਰਨ ਜਮ ਪੁਰ ਕੋ
ਗਯੋ॥ ਮੇਘਨਾਦ ਤਾਂ ਤੇ ਪੁਨ ਮਾਰਯੋ॥ ਰਾਵਨ ਕੋਪ ਕੀਓ ਤਬ ਭਾ-
ਰਿ॥ ਤਾਂ ਨਿ ਕਛੂ ਨਿਸ ਦਿਨ ਨਾਹਿ ਸੁਝਯੋ॥ ਛਰੀ ਸੇਂ ਰਥੀ ਲਛਮਨ
ਜੁਝਯੋ॥ ਅਰ ਬਿਸਥਾਰ ਕਥਾ ਜੋ ਕਰੋਂ॥ ਢਿੱਲ ਹੋਨ ਸੂਰਜ ਤੇ ਡਰੋਂ॥
ਤਾਂ ਲਛਮਨ ਹਿਤ ਗਿਰ ਬਾਹਿ ਲਯਾਯੋ॥ ਸੋ ਲਛਮਨ ਤੁਮ ਸੁਨ ਕ-
ਪਠਾਯੋ॥੯੫॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਸੂਰ ਉਦੈ ਤੇ ਪੌ ਫਟੇ ਜੋ ਨ ਲੀਕ

੨੦੨ ਤੌ ਜਾਊਂ ।ਊਦੈ ਰੋਤ ਲਛਮਨ ਮਰੈ ਤੱਤੇ ਬਹੁਤ ਡਰਾਊਂ ॥੯੬॥
ਚੌਪਈ॥ ।ਬਿਨ ਬੀਰ ਗਏ ਨ ਲਛਮਨ ਜੀਵੈ ।ਤਾਂ ਬਿ
ਨੁ ਰਾਮ ਨ ਪਾਨੀ ਪੀਵੈ ।ਉਤ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਨਾ ਛਿਤ ਭਈ ।ਮੇਰੇ
ਮੂਏ ਕ ਹਾਂਕੈ ਗਈ ।ਭਰਤ ਕੁਮਾਰ ਬਾਤ ਹੈ ਐਸੀ ।ਕਰਹੁ ਅਬੈ
ਆਵੈ ਜਿਯ ਜੈਸੀ ।ਲਛਮਨ ਬਾਤ ਸੁਨਤ ਸਭ ਰੋਏ ।ਕੌਸਲ੍ਯਾ
ਕੇ ਸਭ ਸੁਖ ਖੋਏ ।ਅਰਨ ਸੁਨਤ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਧਾਈ ।ਲਛਮਨ ਕੀ
ਅਤਿ ਕਰੀ ਵਡਾਈ ।ਹੌਂ ਤੌ ਆਜ ਸਪੂਤੀ ਭਈ ।ਲਛਮਨ ਦੇਹ ਰਾ
ਮ ਹਿਤ ਗਈ ।ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਹਿਤ ਜੇ ਸੇਵਕ ਮਰੈ ।ਤਾਂ ਕੀ ਮਾਤ ਸੋਕ ਕੋ ਨੇ
ਕਰੈ ।ਸੂਰ ਭਏ ਕੀ ਇਹੈ ਵਡਾਈ ।ਪ੍ਰਭ ਦੇਖਤ ਰਨ ਭੂਮਿ ਸੁਹਾਈ
।ਰਨ ਮਾਂਹਿ ਪੀਠ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਦੇਈ ।ਤਾਂ ਕੋ ਮਾਸ ਗੀਧ ਨਹਿ ਲੇਈ ।ਜ
ਨੀ ਮਾਨ ਜੋ ਕਹੀਓ ਜਾਈ ।ਰਘੁਪਤਿ ਜਿਯੋ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ।ਲੱ
ਛਮਨ ਕੇ ਬਹੁ ਸੋਕ ਨ ਕੀਜੋ ।ਰਾਵਨ ਜੀਤ ਵਤੇ ਜਸ ਲੀਜੋ ।ਰ
ਨ ਮੇਂ ਬਾਤ ਹੋਤ ਹੈ ਦੋਊ ।ਕੈ ਜੀਤੈ ਕੈ ਹਾਰੈ ਕੋਊ ।ਜੀਤ ਪਾਵੈ ਸਾਬ
ਡਾਈ ।ਸਨਮੁਖ ਜੂਝ ਦੇਵਪੁਰ ਜਾਈ ।ਤਾਂ ਤੇ ਮੋਹਿ ਸੋਕ ਨਹਿ ਆਵੈ
।ਰਘੁਪਤਿ ਜੀਐ ਸੋਕ ਬਿਸਰਾਵੈ ।ਕੌਸਲਜਾ ਸੁਨਿ ਛਿਤ ਧਰ ਸੋ
ਈ ।ਲਛਮਨ ਪੂਤ ਪੂਤ ਕਰ ਰੋਈ ।ਸੁਨ ਹਨੁਮੰਤ ਵਿਸਰ ਗਿਲ
ਜਾਈ ।ਬਿਲਲਤ ਨੈਨਨ ਜਲ ਨ ਰਹਾਈ ।ਮੇਰੀ ਕਹੀ ਰਾਮ ਸੋਂ ਕਹੀ
ਓ ।ਤੁਮ ਲਛਮਨ ਬਿਨ ਜਿਯਤ ਨ ਰਹੀਓ ।ਫਿਰ ਆਵਹੁ ਤੈਂ ਦੇ
ਨ ਛਾਈ ।ਜੂਝ ਰਨ ਮੈਂ ਭੁਜੀ ਖਤਾਈ ।ਕਹੀਓ ਕਪਿ ਰਨ ਪੀਠ ਨ ਦੀ
ਜੋ ।ਜੂਝ ਕਾਮ ਅਰਜਨ ਜੋ ਕੀਜੋ ॥੯੭॥ ਦੋਹਰਾ ॥
ਜਿਯ ਸੋਂ ਲਛਮਨ ਜੋ ਮਿਲੇ ਤੌ ਆਵਹੁ ਇਹ ਦੇਸ ।ਬੀਰ ਤਿਜਾ ਬਿ
ਨ ਬਨ ਭੁਲੇ ਕੀਜੈ ਗੋਰਖ ਭੇਸ ॥੯੮॥ ਚੌਪਈ॥ ।ਤ
ਬ ਬਸਿਸ੍ਟ ਭੱਲੂਕ ਗਾਹ ਕਾਢੋ ।ਅੰਖਧਿ ਬਲ ਹਨੁਮਤ ਕਿਓ
ਗਾਢੋ ।ਕਹੀ ਅਹੁ ਬਿਪ ਅਸੀਸ ਰਘੁਬਰ ਸਨਾ ।ਬਹੁ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ਕ

ਬਿਨੈ ਦਰਸਨ ਨਾ ਰਾਘਵਨ ਕੇ ਸਿਵ ਲੋਕ ਪਠਾਵਹੁ।ਸੀਤਾ ਸਹਤ ਬੇ ੨੦੩
ਗਿ ਘਰ ਆਵਹੁ।ਅਰ ਜਿਵਾਇ ਲਛਮਨ ਕੋ ਲੀਜੈ।ਆਇ ਆਪਨੇ
ਰਾਜ ਕਰੀਜੈ।ਭਰਥ ਜਾਇ ਚਰਨਨ ਤਬ ਲਾਗਿਓ।ਤੁਮਰੇ ਦਰਸ
ਨਹੀ ਦੁਖ ਭਾਗਿਓ।ਬਿਨ ਜਾਨੇ ਅਪਰਾਧ ਨਿਵਾਰਹੁ।ਜਾਨ ਹਨੂੰ ਰ
ਘੁਬੀਰ ਨਿਹਾਰੋ।ਰਘੁਪਤਿ ਕੋ ਪਾਲਾਗਨ ਕਹੀਓ।ਰਾਮ ਪਠਿਓ ਪ
ਕਰਤ ਤੁਮ ਰਹੀਓ।ਕਹੀਓ ਭਰਥ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਪਾਯੋ।ਤੋ ਲਛਮ
ਨ ਜੋਨੇ ਕਾਮ ਨ ਆਯੋ।ਅਬ ਰਾਘਵਨ ਕੇ ਮਾਰਗਿ ਰਾਵਹੁ।ਲਛ
ਮਨ ਜਿਆਇ ਸੀਅ ਲੈ ਆਵਹੁ।ਅਰਤੁ ਚਕੋਰ ਨੈਨ।ਬਿਨ ਦੇਖੇ।
ਬਿਨ ਸਸਿ ਚੰਦ ਰਾਮ ਕਿਹ ਲੇਖੇ।ਚਰਨ ਕਮਲ ਜਬ ਰਾਮ ਦਿਖਾ
ਵੈਂ।ਤਾਂ ਦਿਨ ਭ੍ਰਿਗ ਭਰਥ ਸੁਖ ਪਾਵੈ।ਜਲਦ ਅੰਗ ਦੇਖੇ ਜਾਂਹੀ
ਦਿਨਾ।ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਭਰਥ ਜੀਯੈ ਤਾਂਹੀ।ਛਿਨਾ।ਜਰਤ ਅੰਗ ਤਬ ਹੀ
ਸੀਅਰਾਂਊ।ਜਬ ਰਬ ਧੂਰਿ ਮਾਤਿ ਬਿਲਰਾਂਊਂ।ਬਧੀ ਜਟਾ ਸਿਰ
ਤਬਹਿ ਸੁਧਾਰੋਂ।ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨ ਧੂਰਿ ਜਬ ਝਾਰਉਂ।ਪਉ ਪਰਾਹਿ
ਭਲੇ ਤਬ ਜਾਹਿ ਦ੍ਰਿਗ ਕੇਰੇ।ਅਬ ਚਰਨਨ ਕੇ ਕਰੋਂ ਬਿਛੋਰੇ।ਅੰਗ
ਸਨੇਹ ਭਲੇ ਤਬ ਲਾਂਊਂ।ਜਬ ਸਨੇਹ ਚਰਨਨ ਕੇ ਪਾਂਊਂ।ਭਰਥ ਕ
ਮਲ ਫੂਲੇ ਬਿਨ ਲੇਖੋ।ਕਮਲ ਬੀਧੁ ਰਘੁਪਤਿ ਬਿਨ ਦੇਖੋ।ਅਰ
ਦੇਖਤ ਤੇ ਦਸਾ ਹਮਾਰੀ।ਤੁਮਰੇ ਚਤੁਰ ਕਹੋ ਬਿਸਥਾਰੀ।ਹਨੂੰਮਾਨ
ਤਨ ਪੁਲਕਤ ਭਯੋ।ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭੂਲ ਸਬ ਗਯੋ।ਸੋ ਚ ਰਨੇ
ਮਨ ਮਾਹਿ ਵਿਚਾਰੈ।ਰਘੁਪਤਿ ਭਰਥਹਿ ਜਿਆਇ ਸਿਧਾਰੈ।ਤਉ ਭ
ਰਥ ਕੇ ਬਲ ਕੋ ਦੇਖੋਂ।ਬਹੁਰ ਜਾਇ ਰਘੁਪਤਿ ਕੋ ਪੇਖੋਂ।ਹਨੂੰਮਾਨ ਤ
ਬ ਕਹੇ ਸੁਨਾਈ।ਅਬ ਤੋ ਮੋ ਪੈ ਉਠ੍ਯੋ ਨ ਜਾਈ।ਆਹਿ ਗਿਰ ਲੈ ਪ
ਹੁਚਾਵਹੁ ਤਾਹਾਂ।ਜੂਝੇ ਲਛਮਨ ਲੰਕਾ ਜਹਾਂ।ਜੋ ਗਢਿ ਉਡੈ ਜਾਇ
ਉਪਹਾਸ।ਤਾਤੇ ਛਾਡਹੁ ਲਛਮਨ ਕੀ ਆਸਾ।ਜੋ ਜਿਵਿਕੇ ਕੋਪ ਕਰੈਂ ਰ
ਘੁਰਾਈ।ਭਰਤ ਮੂੰਡ ਸਬ ਚਲੈ ਬੁਲਾਈ।ਅਬ ਚਰਨ ਕੇ ਕਹੀ ਰਾਮਜੀ

੨੦੪ ਤਿਨਾ॥ਕਪਿ ਤਤ ਭੁਜਬ ਸੰਘਾਰਿਓ ਲੱਛਮਨਾ॥ਭ੍ਰਾਤ ਸੰਕਟ ਮਨ
ਮੈਂ ਧਰਹੀਂ॥ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਸਬ ਭ੍ਰਾਤਨ ਤਰਹੀਂ॥ਇਹ ਬਿਧਿ ਭੁਜਬਲ
ਤੂੰ ਠਹਰਾਯੋ॥ਭੁਜਬਲ ਗਾਤ ਜਨ ਤੀਰ ਲਗਾਯੋ॥੯੯॥ ਦੋਹਰਾ
॥ਸੁਨਿ ਰਾਮ ਕੇ ਵੈਨ ਤੌ ਲਛਮਨ ਕੋ ਉਤਪਾਤ॥ਇਕ ਬਾਨ ਲਾਗੇ
ਹਨੂ ਕਾਇਰ ਜਿਨੇਂ ਖਿਲਖਲਾਤ॥੧੦੦॥ ਚੌਪਈ॥ ॥ਤੁ
ਰਬ ਕਰਿ ਕੇ ਕਪਿ ਤੈਂ ਬਲ ਧਾਰਿਓ॥ਅਬ ਤੂੰ ਪੌਰਖ ਦੇਖ ਰਾਮਾਰਿਓ
॥ਗਿਰ ਸਮੇਤ ਗਹਿ ਚਢਿ ਮੈ ਬਾਨਾ॥ਪਦੇ ਉਰ ਲਾਇ ਬਹੁਰ ਤੂੰ ਜ
ਨਹਿ॥ਅਬ ਹੂਰ ਮੋਹਿ ਜਿਨ ਦੋਹਿ ਬੁਝਾਈ॥ਐਸੇ ਬਚਨ ਸਾਰੰਗ ਕਪ
ਗਾਈ॥ਜੇ ਤੀਵ੍ਰ ਰਤੇ ਲਗਾਯੋ ਤੈਂ ਗਿਰਾ ਤਿ ਤੀਵ੍ਰ ਲੰਕਾ ਪਾਛੇ
ਫਿਰਾ॥ਅਬ ਕਪਿ ਚਢਿਓ ਕਮਾਨ ਚਢਾਈ॥ਫਿਰ ਕਪਿ ਕੇ ਜਿਯ
ਐਸੀ ਆਈ॥ਕਹੂੰ ਜਾਇ ਜੌ ਪਰਿ ਇਕੇਲਾ॥ਫਿਰ ਰਘੁਪਤਿ ਸੋਂ
ਮਿਲਨ ਦੁਹੇਲਾ॥ਫਿਰ ਕੇ ਤਬਾਹਿ ਬਤਾਵਹਿ ਸੋਗੀ॥ਭੁਜਬਲੁ
ਜਾ ਲੀਕੇ ਟਕਟੋਹੀ॥ਉਤਰ ਬਾਨ ਤੇ ਪਾਇਨ ਪਰਿਓ॥ਉਤਰਿਓ
ਗਰਬ ਸੇ ਕੋਪਨ ਭਰਿਓ॥੧੦੧॥ ਹਨੂਮਾਨੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ
॥ ॥ਰਾਮ ਚਰਨ ਬਲ ਮਨ ਧਰਿਓ ਤਾਂਪਰ ਸਭੈ ਸੰਦੇਸਾ॥
ਪਲਹੀ ਮੈਂ ਛਲ ਦੈ ਗਯੋ ਭੁਯੋ ਪਵਨ ਕੋ ਭੇਸ॥੧੦੨॥ ਚੌ
ਪਈ॥ ॥ਵਿਤ ਭੁਜ ਚੌਪ ਲੰਕ ਕੋ ਧਾਯੋ॥ਭੇਰਨ ਭੁਜੋਗ
ਮਾਹਿ ਫਿਰ ਆਯੋ॥ਦੇਖਿਓ ਸਭਨ ਹਨੂੰ ਵਨ ਭਾਗੀ॥ਰਾਮ ਹੀਰ ਉਤ
ਹੀਕੋ ਲਾਗੀ॥ਗਿਰ ਸਮੇਤ ਹਨੂੰਮਾਨ ਸਿਧਾਰਿਓ॥ਰਘੁਪਤਿ ਸੁਖ
ਪਾਯੋ ਜਿਯ ਭਾਰਿਓ॥ਜਾਂ ਦਿਨਾ ਬਿਛਰੇ ਮੀਤ ਮਿਲਾਂਹੀ॥ਤਾਂ ਦਿਨ
ਕੇ ਸੁਖ ਸੁਰਪੁਰ ਨਾਹੀ॥ਹਨੂੰਮਾਨ ਆਇ ਕੁਮਰ ਰਾਤਾ॥ਲਾਯੋ
ਜਾਗੀ ਰਾਮ ਸੁਖਦਾਤਾ॥ਗਹਿ ਦੈ ਚਾਰਲ ਬੇਠ ਉਠਾਯੋ॥ਦੂ
ਰਤ ਬੂਟੀ ਬਿਲਮ ਨ ਲਾਯੋ॥ਲੋਹੂ ਬੇਗ ਲਛਮਨ ਕੇ ਜਿਆਵ
ਹੁ॥ਅਪਨੇ ਮਨ ਕੇ ਦੁਖ ਬਿਸਰਾਵਹੁ॥ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਹਨੂੰਮਾਨਹਿ

ਕੀਨੋ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਬੋਲ ਬਹੁਰ ਸੁਖ ਦੀਨੋ ॥੧੦੩॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ੨੦੫
ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਬੇਦ ਚਾਰ ਅਵਤਾਰ ਦਸ ਰੁਦ੍ਰ ਇਕਾਦਸ
ਜਾਨ ॥ ਦ੍ਵਾਦਸ ਭਾਨੁ ਸਮਾਨ ਨਹਿ ਤੋਸੇ ਤੂੰ ਹਨੂਮਾਨ ॥੧੦੪॥ ਚੌ
ਪਈ ॥ ॥ਫੇਰ ਹਨੂ ਤਬ ਪਾਇਨ ਲਾਗਯੋ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਸੁਖ ਦੈ
ਦੁਖ ਲੈ ਭਾਗਯੋ ॥ ਭੁਜਨ ਭਰ ਲਾਯਕ ਲਿਲਾਟਹਿ ਚੂੰਮਯੋ ॥ ਭ੍ਰਇ ਰਰ
ਖ ਹਰਆਵਰ ਭੂਮਯੋ ॥ ਕਿਰ ਲ ਗਾਇ ਰਹੇ ਹਨੁਮਾਨਹਿ ॥ ਐਸੇ ਸੁਖ ਸ੍ਰੀ
ਰਘੁਪਤਿ ਹੀ ਜਾਨਹਿ ॥ ਭ੍ਰਾਤ ਸੰਦੇਸ ਸੁਨਤ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਹਨੂਮਾ
ਨ ਕੇ ਬਲ ਵਰਸਾਯੋ ॥ ਤਬ ਸੰਜੀਵਨ ਤੋਰ ਮੰਗਾਈ ॥ ਪੀਸ ਤਤਕਾਹਿ
ਆਪ ਰਘੁਰਾਈ ॥ ਤਿਹ ਬਾਸਨ ਤੇ ਅੰਗ ਸਰਸਾਨੇ ॥ ਲਛਮਨ ਕਛੂ
ਜੀਵਤ ਹੀ ਜਾਨੇ ॥ ਫੇਰ ਘਾਉ ਕੋ ਜਬ ਹਿ ਲਗਾਈ ॥ ਲਛਮਨ ਸੁ
ਸਲ ਹਈ ਸੰਭਾਈ ॥ ਹਾਕਤ ਬਾਉ ਜਗੀ ਜਬ ਸੂਕੀ ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਲ
ਛਮਨ ਕਹਯੋ ਕੂਕੀ ॥ ਉਠਤ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ ਬਾਨ ਸੰਭਾਰਯੋ ॥ ਰਘੁਪ
ਤਿ ਸੋਕ ਦੂਰ ਕਰ ਡਾਰਯੋ ॥ ਭੁਜ ਭਰ ਭਰੇ ਕੰਠ ਸੋਂ ਲਾਈ ॥ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨੀ
ਰ ਨੈਨਨ ਭਰਯੋ ਛਾਈ ॥ ਲਛਮਨ ਘਾਉ ਪੀਰ ਸਭੁ ਖੋਵਤਾ ॥ ਐਠੇ
ਗੀਏ ਪਲੀਘ ਪਰ ਸੋਵਤ ਹੁ ॥ ਤੁਮ ਅਤਿ ਸੂਰ ਕਹਿ ॥ ਮੁਖ ਬਾਨੀ ॥ ਘਾ
ਉ ਪੀਰ ਤੁਮ ਨੈਕੁ ਨ ਜਾਨੀ ॥ ਤਬ ਲਛਮਨ ਰਘੁਪਤਿ ਸੋ ਕਹੈ ॥ ਘਾ
ਉ ਪੀਰ ਮੋਕੋ ਨਹਿ ਦਹੈ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਬਸਿ ਘਾਉ ਮੋਹਿ ਉਨ ਲਾਨ ਹੁ ॥ ਰਘੁਨਾਥ
ਪੀਰ ਸੁ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨਹੁ ॥ ਅਤਿ ਉਪਕਾਰ ਹਨੂ ਕੋ ਆਹੀ ॥ ਜਿਸ
ਲਹੁ ਪਸਾਰ ਭੁਜਾ ਤੁਮ ਤਾਹੀ ॥੧੦੫॥ ਰਾਮਚੰਦ ਵਾਚ ॥
ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਕਿੰ ਸੁਗਹੈ ਬਰਨੈ ਹਨੂਮਾਨ ਜੁ ਤੈਂ ਹਮਕੋ ਉਪਕਾਰ
ਕਰੇ ॥ ਗਾਛ ਲੰਕ ਜਰਾਇ ਦਈ ਸਿਯ ਕੀ ਸੁਧ ਸੀਂਚ ਕੀਏ ਸੁਖ ਪੂ
ਜਨ ਰੇ ॥ ਬਦਲੇ ਹਮ ਏਕ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਵਏ ਤੁਹਿ ਤੈਂ ਦਿਨ ਹੀ ਸਿਰ ਔ
ਰ ਧਰੇ ॥ ਸੁਨਿ ਪੌਨ ਕੇ ਪੂਤ ਰਿਣੀ ਹਮ ਹੈਂ ਇਹ ਲਾਜ ਨ ਨੈਨ ਨ ਤੋਤ
ਧਰੇ ॥੧੦੬॥ ਹਨੂਮਾਨੋ ਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਸ੍ਰੀ ਰਘੁ

੨੦੬ ਬੀਰ ਕਹਾਂ ਬਿਤਨੀ ਬਲ ਜਾਂਉ ਕਹਾਂ ॥ ਹਮ ਕਾਂਮ ਕਰੇ ॥ ਤੁਮ ਰੋ ਕਪਿ ਹੈ
ਫਲ ਫੂਲਨ ਮੈਂ ਚਢ ਭੂਖਨ ਭੂਖਨ ਪੇਟ ਭਰੇ ॥ ਭੁਜ ਮੈਂ ਭੁਜ ਲੈ
ਤੁਮ ਤੌ ਪਰ ਨੈਕ ਕਰੀ ਕਰਨਾ ਮੁਸਕਾਇ ਚਰੇ ਪਤਿ ਰੀ ਦੈ ਗਇਲ
ਖ ਬਰੋਰਨ ਕੇ ਜੇਈ ਮੈ ਸੇ ਗਹੀ ਖਨਿ ਢਾਰਤ ਰੋ ॥੧੦੭॥
ਚੌਪਈ ॥ ॥ਤੁਮ ਹਮ ਸੋਂ ਕਰੀ ਅਤੁ ਉਪਕਾਰਾ ॥ ਦਾਸ ਜਾਨ
ਕੀਜੀਅਤੁ ਸੌ ਭ੍ਰਾਤਾ ॥ ਤਾਂ ਸੋ ਰਾਮ ਬਹੁਰ ਫਿਰ ਕਹੈਂ ॥ ਹਨੂਮਾਨ
ਪ੍ਰਾਨਨ ਮੈਂ ਰਹੈਂ ॥ ਜੋ ਫਿਰ ਆਖਹਿ ਕਰਤ ਹੈ ਤੋਹੀ ॥ ਤਿ ਲੱਜਾ ਉ
ਪਜਤ ਹੈ ਮੋਹੀ ॥ ਜੋਨੇ ਸੰਸਾਰ ਰੀਤਿ ਹੈ ਮੀਤਾ ॥ ਸੋਊ ਕਰਤ ਵਡੀ
ਬਿਪੀਤਾ ॥੧੦੮॥ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰੋ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਬਿਪ
ਤਿ ਪਰਨ ਦੁਖ ਸਹਨ ਕੇ ਪਹਲੇ ਕਰਤਾ ਵਿਚਾਰ ॥ ਤਾਂ ਪਾਛੇ ਉਪ
ਕਾਰ ਕੇ ਚਾਹਤ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਕਾਰ ॥੧੦੯॥ ਚੌਪਈ ॥ ॥ਤਾਂ
ਤੇ ਤੁਮਾਹਿ ਬਿਪਤਿ ਮਤਿ ਹੋਊ ॥ ਹਮ ਤੁਮ ਰਹੈਂ ਸੁਖੀਅ ਬਦੋਊ ॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਲੱਛਮਨ ਫੇਰ ਸਿਖਾਈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਬਹੁਤ ਸੁਖ
ਪਾਈ ॥ ਜੋ ਯਹਿ ਕਥਾ ਸੁਨੈ ਮਨ ਲਾਈ ॥ ਤਿਨ ਬਿਛਰੇ ਮਿਲਹੈ
ਫਿਰ ਭਾਈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਭਗਤਿ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋਈ ॥ ਸੁਤ ਜੁਵਤੀ ਕੋ
ਬਿਰਹ ਨ ਸੋਈ ॥ ਅਸ੍ਵਮੇਧ ਕੀਨੇ ਫਲ ਜੈਸੋ ॥ ਸੋ ਫਲ ਹੋਇ ਰਾਮ
ਭਨ ਕਹੈ ॥ ਤੀਰਥ ਕੋਟ ਕਰੈ ਸੌ ਬਾਰਾ ॥ ਸੋ ਫਲ ਹੋਇ ਅੰਤ ਬਿਸ
ਤਾਰਾ ॥ ਜੇ ਭਾਖੇ ਸੋ ਕੋਈ ਕਹੈ ਕਹਾਂ ਲੌ ॥ ਜਨਨੀ ਜਠਰ ਬਹੁਰ ਨਹਿ
ਆਵੈ ॥ ਰਘੁਬਰ ਕਥਾ ਪੁਨੀਤ ਸਦਾਈ ॥ ਸੇਵਕ ਹਿੰਤ ਦੇ ਰਾਮ
ਸੁਨਾਈ ॥੧੧੦॥ ਕਬਿਉਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਸ਼ਾਵਨ ਕੇ
ਅਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਬਰ ਮਾਨਹਿ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਰਾਇ ॥ ਕਬਾਸੁ ਆਗੇ ਹੋਇ ਕੀ ਸਿ
ਤ ਸੁਨਹੁ ਮਨ ਲਾਇ ॥੧੧੧॥ ॥ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ
ਗੀਤੇ ਲਛਮਨ ਜਨਾਇਬੋ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਤੀਓ ਦਸੋ ਅੰਕਾ ॥੧੩॥੧੧੪੫
ਰਾਵਨੋਵਾਚ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ॥

ਲਛਮਨ ਜਿ ਘਾਤ ਭਯੋ ਸੁਖ ਭਾਰੀ ॥ ਫੂਲੀ ਮਨਹੁ ਰਾਮ ਸੁਖ ਬਾਰੀ ੨੦੭
॥ ਰਾਵਨ ਸੁਨਤ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਪਾਯੋ ॥ ਤਬ ਯੋ ਧਾਤ ਇਕ ਦੂਤ ਬੁਲਾਯੋ ॥ ਤਾਸੋਂ
ਕਹੀ ਬਾਤ ਸਮਝਾਈ ॥ ਤੂ ਰਨ ਤਜਿ ਧਾਰ ਜਹਾਂ ਰਘੁਰਾਈ ॥ ਜੌ ਤੌ ਕਰੌਂ
ਸੁ ਜਾਇ ਸੁਨਾਵਹੁ ॥ ਪੁਨ ਜੋ ਕਹੈ ਰਾਮ ਸੁਨ ਆਵਹੁ ॥ ਗਹ੍ਯੋ ਗੁਪਤਿ ਜੀ
ਤ ਪਰਸ ਤੁਮ ਪਾਯੋ ॥ ਤਾਂ ਲਛਮਨ ਤੈਂ ਲੰਕੇਸ ਪਠਾਯੋ ॥ ਤਾਂ ਬਦਲੇ ਜੇ ਜੀ
ਅਰੇ ਚਾਹੈ ॥ ਸੋ ਲੰਕਾਪਤਿ ਬੋਲ ਨਿਬਾਹੈ ॥ ਕਰ ਪਠਵਾਇ ਚਲਯੋ
ਤਬ ਧਾਈ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਨਨਿ ਨਾਠੇ ਜਾਈ ॥ ਕਰ ਦੰਡੌਤ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਮਾਂਗੀਨਾ ॥ ਆਪਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸਫਲ ਸਭ ਕੀਨਾ ॥ ੧ ॥ ਰਾਵਨ
ਦੂਤੋਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ ਲੋਹ ਤਾਕੁ ਨਾਂਤੋ ਭਯੋ ਨਾਥ ਜੋਤ
ਸਿਰਨਾਇਓ ॥ ਜੋ ਲੰਕਾਪਤਿ ਕਹੀ ਹੀ ਤੇ ਸਭ ਕਹੀ ਸੁਨਾਇ ॥ ੨ ॥
ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰੋਵਾਚ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਰੇ ਲੰਕਾਪਤਿ ਦੂਤ ਨਿਕ
ਟਿ ਬੈਠ ਸਮਝਾਇ ਕਹੁ ॥ ਜੂਝੇ ਜਿਤ ਪੁਰ ਹੂੰਤ ਲੰਕਾਪਤਿ ਕਿਹ ਰਕ
ਰਤ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਦੂਤੋਵਾਚ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਜੇ ਨੇਕੀ ਅਟਾਰੀ ਪੈ
ਛਪੇ ਲਗਾਇ ਜਾਰੀ ਇਨ ਭਾਰੀ ਦੁਖ ਦੀਨੇ ਲੰਕ ਲੋਗ ਪਛੁਤਾਤ ਹੈਂ ॥
ਮੂਲ ਤੇ ਉਪਾਰੀ ਇਨ ਹਮਾਰੀ ਅਸੋਕ ਬਾਰੀ ਐਸੀ ਕਠਨਾਰੀ ਫੂਲ ਫ
ਲੈ ਨ ਪਾਤ ਹੈਂ ॥ ਲਛਮਨ ਸੂਰੀ ਵੇਗ ਬਿਨ ਹੀ ਉਖਾਰੀ ਐਰ ਸੇਨਾ ਹੂ
ਉਤਾਰੀ ਸਿੰਧੁ ਦਾਂਤਨ ਚਬਾਤ ਹੈ ॥ ਬੈਠ ਬੈਠ ਮੀਤਨ ਮੈਂ ਭ੍ਰਾਤ ਕੀ ਪਛੀ
ਤਨ ਮੈਂ ਚੀਤ ਚੀਤ ਹਨੂਮਾਨ ਕਾਟ ਕਾਟ ਖਾਤ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਪਾਠਿੰਦਾ ॥
ਸੁਨਤ ਦੂਤ ਕੇ ਬਚਨ ਰਘੁਨੰਦਨ ਚਿਤ ਮੈਂ ਹਸੇ ॥ ਲੇ ਹਾਤ ਛੈ ਕਰਨ ਬਾਤ
ਮੈਂ ਹਮ ਫਸੇ ॥ ਬਲ ਤੇ ਸਬੈ ਉਪਾਇ ਔਰ ਤੁਮ ਕੀਜੀਏ ॥ ਨਹਿ ਦੇਹੋਂ
ਭੇਟ ਕਰਨ ਪ੍ਰਾਨ ਕੇ ਲੀਜੀਏ ॥ ੫ ॥ ਛਪਯਾ ॥ ॥ ਜਿਹ ਅਵਸਰ
ਰਘੁ ਰਾਮ ਕਾਜ ਸੁਰ ਰਾਜ ਪਠਾਯੋ ॥ ਸਭ ਗੀਤ ਆਹਿ ਨਾਮ ਪੁਨਿ ਆਦਿ
ਜਟ ਤਸ ਆਯੋ ॥ ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਤਾਪ ਦੁਖ ਹਰਨ ਕਰਨ ਰਘੁਪਤਿ ਗਨ ਕੀ
ਜੋ ਨਿਲ ਕਮਲ ਜਨ ਸਰਦ ਸੇਤ ਬਾਦਰ ਛਬਿ ਰੰਗੀ ॥ ਫਹਿਰੰਤ ਪ੍ਰ

੨੦੯ ਜਾਹਨਵੀ ਤਟ ਬਾਧਿ ਕਿਲਾ ਕਿ ਡਾਰਿ ਪੁਨਿ ਉਛਲਿਓ ਜਿਉ ਪਾਸਕ ਤਹਿ ਜੋ
ਬਿਗਸੇ ਤ ਮੁਖ ਤਬ ਸੁ ਦੂਤ ਲੰਕ ਕਾ ਚਲਿਓ ॥੬॥ ਚੌਪਈ ॥ ਜਾਤ
ਭੀ ਹੁਤੀ ਤਾਕੇ ਸਿਰ ਨੌਯੋ ਲੰਕਾ ਪਤਿ ਜੀਕੋ ਸਮਝਾਯੋ ॥ ਤੰ ਪਾਰ ਉਤਰ
ਜਾ ਫਿਰ ਬੋਲਿਓ ॥ ਬਲ ਮਨ ਮਾਹਿ ਜਿਪਰ ਸ੍ਰਕ ਬੋਲਿਓ ॥ ਰਾਮ ਸਰੀਰ ਧ
ਜੋ ਕੈਨ ਬਿਰਾਜੇ ॥ ਜਾਂਕੀ ਧੁਨਿ ਸਾਵਨ ਘਨ ਲਾਜੈ ॥ ਜਾਕੋ ਦੇਖ ਮਹਾਂ ਭ
ਯਆਵੈ ॥ ਜਨਨ ਨਭ ਧੂਮਕੇਤ ਦਰਸਾਯੋ ॥ ਭੁਜਾ ਦੰਡ ਜਨ ਬਜ੍ਰ ਪ੍ਰਮਾ
ਣਾ ॥ ਰਮਕ ਨਿਰਖ ਬੀਜੁਰੀ ਸਮਾਨਾ ॥ ਤਬ ਬੋਲਿਓ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸਿਰ ਨਾਈ ॥ ਜਾਨਿ
ਨੁਮਾਨ ਕਪਿ ਫਿਰਕੋ ਰਾਈ ॥ ਜਾਂਕੇ ਚਰਤ ਸਭੈ ਤੁਮ ਜਾਨਹੁ ॥ ਲੰਕ ਬਾਗ ਅ
ਰ ਸਮੁੰਦ ਪਛਾਨਹੁ ॥ ਲਛਮਨ ਪ੍ਰਾਨ ਆਨ ਜਿਨ ਦੀਨੋ ॥ ਸੋ ਰਘੁਪਤਿ ਪ੍ਰ
ਜਾ ਪਤਿ ਚੈ ਕੀਨੋ ॥੭॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਹਿ ਸੁਨ ਰਾਵਨ ਲੰਕ ਪਤਿ
ਭੂਲੋ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਸਮਾਨ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਪੂਰਨ ਸਸਿ ਨਿਰਖ ਲਾਗਰ ਬਾਮ ਅ
ਨੁਮਾਨ ॥੮॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਕਛੁ ਭਿਮ ਕਛੁ ਮਨ ਦੀਨ ਰਲਿਓ ਜ
ਯੰ ਮੰਦੋਦਰੀ ॥ ਅਨੁਜ ਤਨੁਜ ਤੇ ਹੀਨ ਜਿਮੇਂ ਉਤਰਤ ਪੂਨੋ ਸਸੀ ॥੯
॥ ਕਬਿਤੁ ॥ ਜਾਨੀ ਸੁਨ ਐਸੀ ਗੀ ਨਜਾਨੀ ਜੈਸੀ ਭਈ ਬਨ
ਮੇਘਨਾਦਿ ਆਦਿ ਸਭ ਜੂਝੇ ਮਨ ਭਾਵਨੋ ॥ ਐਸੇ ਕਾਨ ਗਏ ਜੈਸੇ ਭਾਰ
ਪਤ ਹੀਨ ਦੂਖ ਸਭੈ ਅੰਗ ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਲਾਗਤ ਤ੍ਰਸਾਵਨੋ ॥ ਤੇਰੋ ਮਨ ਐਸੀ
ਜੋ ਤੋਂ ਰਾਮੈਂ ਅਨੁਸਰੋਂ ਸੀਯ ਲੈਕੈ ਸੀਸ ਕਰੋਂ ਪਗ ਧੂਰਿ ਕੋ ਬਿਛਾਵਨੋ ॥
ਦੇਖ ਕੈਸੇ ਆਰਤ ਹੋਂ ਫੈਜਨ ਫਿਰਾਵਤ ਹੋਂ ਐਸੋ ਭ੍ਰਾਤ ਜੈਹੈਂ ਪਰਪਰੋ
ਹੋ ਬਰਾਵਨੋ ॥੧੦॥ ਚੌਪਈ ॥ ਕਰਤ ਬਚਨ ਜਿਜ ਕੋ
ਧ ਬਢਾਯੋ ॥ ਅਨਤ੍ਰ ਗਰਜ ਘਨ ਮੇਘ ਸੁਹਾਯੋ ॥ ਚਲਿਓ ਰਸਕ
ਚਲ ਕੇ ਸਮੁਹਾਈ ॥ ਅਧਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਦਸ ਬਦਨ ਬਨਾਈ ॥ ਆਜਾਨਿਦ
ਨ ਕਰੋਂ ਰਨ ਮਾਹੀ ॥ ਕੈ ਰਘੁਪਤਿ ਕੈ ਰਾਵਨ ਨਾਹੀ ॥੧੧॥ ਦੋਹ
ਰਾ ॥ ਚਕਤ ਭਏ ਸੁਰ ਨਰ ਅਸੁਰ ਥਕਤ ਭਏ ਗਤਿ ਗੈਨ
ਰੁਕਤਿ ਭਏ ਰਨ ਭੂਮਿ ਭਟ ਸਕਤ ਭਏ ਤ੍ਰਿਨੈਨ ॥੧੨॥ ਸੋਰਠ

॥ ਦਸ ਸਹਿਤ ਮਨਮਾਹਿ ਦਸੋ ਸਿਰ ਦਸਮੁਖ ਕਿਯੋ ਦਸੋ ਦਿਸਾ
ਸੁਖ ਲਹਿ ਜੇ ਕਸ੍ਰਪਾਤਿ ਚਰਨਨ ਬਿਮੁਖਾ ॥੧੩॥ ਕਬਿਤ੍ਰ ॥
ਇਕ ਸੀਅ ਰਿਪੁ ਦੂਜੇ ਦੇਵਤਨ ਕੇ ਸੰਗ ਸੁਨ ਤੀਸਰੇ ਤ੍ਰਿਲੋਕਨ ਜੀਤ ਕੇ ਬਲ ਕੇ
ਗੁਮਾਨ ਕੋ ਚੌਥੇ ਚਿਤ ਤੈਸੋ ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ ਨਿਗਾਰਤ ਪਾਂਚਵੇ ਬਿਭੀ
ਖਨ ਕੇ ਦੇਖ ਸਿਸ ਮਾਨ ਕੋ ਛਠੇ ਤਰਕੇ ਸਾਤਵੇ ਸੂਰਪਨਖਾ ਕੇ ਸਾ
ਤਏ ਸਕੋਪ ਰਾਮਚੰਦ ਸੋਂ ਨਿਦਾਨ ਕੋ ਦਸੋ ਲਗੇ ਅਨੀਤ ਨੀਤ ਬਾਕੀ
ਕਹੈਂ ਜੀਤ ਜੀਤ ਦਸੋ ਮੁਖ ਦਸੋ ਸਿਰ ਕੀਏ ਸਾਵਧਾਨ ਕੇ ॥੧੪॥ ਸ੍ਵੈ
ਯਾ ॥ ਰਾਮ ਕੀ ਓਰ ਤੇ ਬਾਨ ਚਲੇ ਰਨ ਬਾਂਦਰ ਨਕੇ ਬਹੁਤੇ ਭੁਟਘ
ਏ ਓਰ ਬਜਾਇ ਕੇ ਆਨਿ ਕਰੀ ਰਨ ਮਾਰਨ ਕੋ ਨਹਿ ਜਾਇ ਉਠਾਏ ॥
ਜੋ ਗਜ ਰਾਜਨ ਕੇ ਅਸਵਾਰ ਗਿਰੇ ਗਜ ਕੁੰਭਨ ਪਾਰ ਚਲਾਏ ਆਨ
ਨ ਕਾਨਨ ਕੇ ਕੁਰਪਾਇ ਲਗਾਇ ਗਏ ਬਹੁਤੇ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥੧੫॥
ਕਰਖਾ ॥ ਆਨਕੇ ਜੂਪ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪਲਚਰ ਬਨਚਰ
ਕਿਲਕਾਰੇ ਜੁਗਧਰ ਮੂਸਲ ਗੁਰਜ ਗੋਫਨ ਗੋਲਾ ਅਨੇਤ ਲਸੈਤ
ਏ ਬਾਨ ਕਮਾਨ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਸੈਂਗ ਸੀ ਸਨਮੁਖ ਸਤ੍ਰੂ ਪ੍ਰਚਾਰੈਂ ਤਜ ਮੁਖ ਢਾ
ਲ ਕਰਵਾਲ ਕ੍ਰੋਧਮਾਨ ਅਤਿ ਕੁਲ ਫੈਜ ਫਿਰਤੇ ਛਕ ਛਕਾਇ ਰਨ ਪ
ਤ ਸੁਭਟ ਕਟ ਕੂਪ ਰੰਗ ਛਬਿ ਪਾਵੈਂ ਆਨਹੁ ਮਨ ਅਨੁ ਰਾਗ ਪ੍ਰ
ਗਟ ਕਰ ਨਿਜ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਰਸ ਆਵੈਂ ਜੂਝੇ ਏਕ ਮੂਰਛਾ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਨ ਬਾ
ਅੰਗ ਸਤ ਛੇਦੇ ਆਨਹੁ ਪਾਨ ਲਗਾਇ ਪੰਖ ਉਡ ਇਨ ਆਇ ਅੰਤ
ਭੇਦੇ ਏਕ ਜੂਝੇ ਤਰਵਾਰ ਧਾਰ ਲਗਤੀ ਤਿਮੇ ਮਧੁ ਫਟੇ ਜ
ਨ ਜਸ ਜੀਭ ਪਾਨ ਸੋ ਖਾਏ ਫਿਰ ਫਿਰ ਲੋਹੂ ਚਾਟੈ ਇਕ ਕਸ ਪਰ
ਲਗਤੀ ਜੂਝੇ ਫਿਰ ਨਿਕਾਸਨ ਪਾਈ ਜਨ ਨਸਵਾਰ ਕਰਨ
ਉਰ ਗਤ ਰਜੀ ਜਾਹਿ ਉਪਮਾ ਲੀਯ ਆਈ ਬਰਛੀ ਨਿਕੰਸ ਦੂਸਾ
ਰ ਉਪਰ ਛੂਰ ਛਾਬਿ ਤਰੰਗ ਅਤਿ ਛੂਟੇ ਜਨ ਸਰਤਾ ਸੀਂਚੇ ਸੁਭਟਨ
ਕੇ ਜਨ ਜਸ ਅੰਕੁਰ ਫੂਟੇ ਕਟੇ ਕਵਚ ਜੂਝੇ ਰਨ ਸਨਮੁਖ ਬਹੁਤਨ

੨੧੮ ਨੇਰੁ ਮੰਡਾਨੋ ॥ ਢੋਲ ਬਜਾਇ ਨਿਸਾਨ ਸੁ ਠਾਗੋ ਬੈ ਜਨ ਕਲਿਕ ਨਿਜ ਠਾਨੋ ॥
ਇਮੁਖ ਭੂਲ ਬਨੇ ॥ ਗਣ ਛਿਤ ਭੂਣ ਗਣੈ ਬਾਨ ਆਤਿ ਗਾਡ੍ਹੋ ॥ ਆਨਹੁ ਕਮ
ਠਪੀਠ ਬਾਸਕ ਕੇ ਭੁਣ ਸਜਸ ਢਨਿ ਡਾਢੋ ॥ ਬਾਨਰ ਬਦਨ ਭੁਪਿਠ
ਲਪਟਾਨੇ ਛਾਬਿ ਕੇ ਉਠਤ ਅਲੂਨੋ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਗਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਠਨ ਸਠ
ਠ ਸਨਹੁ ਕਾਮਲ ਭੂਲ ਫੂਲੋ ॥ ਮੁਖ ਪ੍ਰਭੋਤ ਰਿਤ ਚੌਂਪ ਹਰਖ ਸੋਂ ਲ
ਖਭ ਭੁਜਾ ਗਹਿ ਪੇਲੋ ॥ ਰਠਲੂਰਿ ਕਵਚ ਤੁਪਰ ਲਪਟਾਨੇ ਜਨ ਹੋਲੀ
ਸੀ ਖੇਲੋ ॥ ਇਕ ਲਾਕਿਲਾਇ ਲਾਲੀ ਕਰ ਤਾਲੀ ਦੈ ਦੈ ਡਮਰੁ ਬਜਾਵੈ ॥
ਭੈਰਵ ਭੂਤ ਪਿਸਾਚ ਪ੍ਰੇਤ ਗਨ ਤੁਪਿਠ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਅਨਾਦੈ ॥ ਗੀਧ ਮਦਾਸਸ
ਕਾਸ ਉਡਤ ਲੈ ਮਾਸ ਮਕਾਂ ਮਨ ਭਾਯੋ ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਸਿ ਗਾਲ ਕਾਕ ਬ੍ਰਿਦਨ
ਕੋ ਮਾਸ ਮੁਕਤ ਜਗਾਯੋ ॥ ਇਕ ਭਾਜਤ ਦ੍ਰਸਗਨ ਕਰ ਅਟਕੇ ਠਠਤ
ਨ ਉਤ ਮੁਖ ਮੋਠੇ ॥ ਛਾਤਹੁ ਪਾਸਦਨ ਦੈਂ ਸਕੋ ਕਹਤ ਮਤੁ ਕੇ ਭੇਰੇ ॥
ਚਲਿਤ ਬਾਨ ਸਨਮੁਖ ਆਵਤ ਖਾਪ ਭੁਲ ਤੇ ਸਭੈ ਬਚਾਏ ॥ ਜੈ ਸੇ ਮਹਾਂ
ਜੋਗ ਸਾਧਕ ਕੋ ਪਾਪ ਨ ਪਰਸਨ ਪਾਏ ॥ ਅਮਰ ਬਪੂ ਕਰ ਕੁਸਮ ਸਮਾ
ਲਲੈ ਡੋਲਤ ਆਤਿ ਅਨੁਰਾਗੀ ॥ ਆਨਹੁ ਸਮਰ ਸੂੰਬਰ ਨਰਕੇ ਸੁ ਕੁਟ
ਬਰਤ ਬਰ ਭਾਗੀ ॥ ਸ੍ਵਾਮਿ ਕਾਜ ਸੀ ਲਰਤ ਸੂਰਮਾ ਜਸ ਆਯੋ ਜਿਹ
ਬਾਂਟੇ ॥ ਆਨਹੁ ਨਿਰਖ ਸੁਰਦ ਪ੍ਰਭੁ ਗੀਸ ਤ ਲੇਤ ਸੀਸ ਕੇ ਸਾਂਟੇ ॥ ਸਿੰਘ
ਨਾਦ ਬੈਸਨੋ ਰਥ ਗਾਂਡਨ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਸਕੁਚਾਨੇ ॥ ਜੈਸੇ ਬਜ੍ਰ ਗਰ
ਜਤੇ ਗਿਰਪਤਿ ਬਾਸਕ ਸਪੱਛ ਡਰਾਨੇ ॥ ੧੬ ॥ ਗਾਵਨੋ ਵਾਚ
॥ ਸੈਯਾ ॥ ਜਾਨਕਿ ਨਾਥ ਕੇਤੋ ਸਰਾਸਨ ਬਾਨਨ ਬੀਰ
ਕੈ ਫੂਲ ਗਏ ਹੋ ॥ ਸੂਪ ਨਖਾ ਖਰ ਦੂਖਨ ਸੋ ਰਨਆਂ ਮਰੀਚ ਪ੍ਰਸਿ
ਧ ਭਏ ਹੋ ॥ ਬਾਲ ਕੇ ਅੰਕ ਨਿਸੰਕ ਪਰੇ ਜਿਨ ਕੋ ਸਾਸ ਤ੍ਰੇਬਿਨ ਪਾਏ
ਪਈ ਹੋ ॥ ਭਾਤ ਤਰੋ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਪਧਾਰਹੁ ਸ੍ਰਿਦਰ ਰੇਸ਼ਰ ਬੈਸ ਨਈ ਹੋ ॥
੧੭ ॥ ਅੰਗਦੋ ਵਾਚ ॥ ਸੈਯਾ ॥ ਅੰਗਦ ਬੀਰ ਕਹੋ ਕਿ
ਕਉਰ ਸੁਨੈ ਸਭ ਗਾਂਡਨ ਬੈਨ ਅਸੀਲੋ ॥ ਰੇਣ ਮਕੀਪ ਜਿੰਨਾ ਸਿਗ

ਲੈ ਅਜਹੂੰ ਭਜੀਏ ਪਦਕੰਜ ਰਸੀਲੋ ॥ ਜਾਨੋਂ ਤੁਰੀ ਛਾਡਤ ਗਏ ਰਨ ਮੈਂ ੨੧੧
ਸ਼ਿਵ ਧਾਂਮੀ ਤੇ ਆਜ ਦੇਖੋ ਮੁਖ ਪੀਲੋ ॥ ਤੂੰ ਅਜੁ ਨਾਥ ਹਿ ਛਾਡਤ ਹੈ ਪ
ਰੇ ਤੋਂਹਿ ਨ ਛਾਡਤ ਰਾਮ ਹਠੀਲੋ ॥ ੧੮॥ ਰਾਵਣੋਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
ਬਾਨਰ ਨੀਚ ਸੁ ਰਾਵਣ ਕੋ ਅਰ ਤਾਂਹਿ ਭਲੇ ਕਰ ਰਾਮ ਪਛਾਨੋ ॥ ਸਿੰਧੁ
ਸਮੇਤ ਉਠਾਇ ਹਿਮਾਚਲ ਤੋਲ ਕੀਓ ਜਿਨ ਗੇਂਦ ਕੇ ਸਾਨੋ ॥ ਤਾਂਹਿ ਕੋ
ਫਰਸੀ ਗਿਰ ਧਾਤੁ ਸ੍ਰਵੈ ਸ੍ਰਵਨਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇ ਬਖਾਨੋ ॥ ਸ੍ਵੈ ਭੁਜ ਦੰਡਨ
ਤੇ ਤਨ ਛਿੰਨ ਕੂ ਨ ਲੋਹੂ ਬਸੈਂ ਅਜਹੂੰ ਗਿਰਆਨੋ ॥ ੧੯॥ ਹਨੂੰ
ਮਾਨੋਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ ਹਨੂੰਮਾਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ਏਸ ਰਾਮ
ਕੀਓ ਤਾ ॥ ਬਨ ਰਾਵਣ ਕੈਸੇ ਬਚੈ ਬੋਲਤ ਬਚਨ ਕਠੋਰ ॥ ੨੦॥
ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋਵਾਚ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਅਜਹੂ ਕੁਠੋਸੋ ਮੋਹਿ ਦੈ ਸੀ
ਤਾ ਰਾਵਣ ਮਿਲੇ ॥ ਔਰ ਸੁਨਾਂਉ ਤੋਹਿ ਹਨੂੰਮਾਨ ਜਾਂਤੇ ਬਚੈ ॥ ੨੧॥
ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਰਾਮ ਕਹੀ ਭਰ ਬਾਨ ਅਬੈ ਜੁ ਹੌਂ ਰਾਵਣ ਕੋ ਹਿਯ
ਮਾਰਤ ਹੋਂ ॥ ਤ੍ਰਹਿ ਸੀਯ ਬਸੈ ਹਿਨ ਤੈਨ ਸਦਾ ਪੁਨ ਸੀ ਜਿਯ ਮਾਂਹਿ ਸ
ਦਾ ਤੌ ਹੈਂ ॥ ਪੁਨ ਸੋ ਮਹਿ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਬਸੈ ਗਨ ਯੌ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਚਾ
ਰਤ ਹੋਂ ॥ ਤਾਂਤੇ ਆਪਨ ਹੀ ਗਨਿ ਆਪਨੇ ਬਾਨ ਨੌ ਦਾਹਿ ਲੋਕ ਸੰਘਾ
ਰਤ ਹੌਂ ॥ ੨੨॥ ਰਾਵਣੋਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ ਤਬ ਰਾਵਨ
ਅਤਿ ਕੋਪ ਕਰ ਦੇਂਵਨ ਸੋਂ ਕਹਿ ਟੇਰ ॥ ਜੋ ਤੇ ਕਹੋ ਸੁ ਕਰੋ ਅਬ ਮਾਰ
ਤ ਸਤ੍ਰਨ ਘੇਰ ॥ ੨੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਰਤੇ ਸਮ ਆਜ ਬਿਨਾ
ਸੀ ਪ੍ਰਲੈ ਭਟ ਪੇਰਹਿ ਭੂਖ ਜਿਤੀ ਮਨ ਮੈਂ ॥ ਗਹਿ ਮੁੰਡਨ ਮਾਲ ਬਿਸਾ
ਲ ਭੂਲੀ ਸਿੰਧ ਜੀ ਪਹਰੈ ਗੁਹਿ ਸੈਂ ਤੁਨ ਮੈਂ ॥ ਕਮਲਾ ਮਨ ਆਸ ਤ
ਜੋ ਜਗ ਕੀ ਗੁਹਿ ਔਰ ਕੀ ਬੀਜ ਬਸੇ ਮਨ ਮੈਂ ॥ ਤਬ ਕਾਹੇ ਕੀ ਹੌਂਸ
ਰਹੈ ਤੁਮਰੇ ਜਿਯ ਰਾਵਨ ਕੋਪ ਕਰੋ ਮਨ ਮੈਂ ॥ ੨੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
ਸੇਵਕ ਸਿੰਘਨ ਸੋਂ ਕਹੈ ਰਾਵਨ ਸੋ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨ ਕੋਪ ਰੇ ਭੂਪ ਜੋ
ਮਸੈਂ ਆਜ ਲਰੇ ਜਿਯ ਕੇ ਚਿਤ ਭੂਮਿ ਅਕਾਸ ਭਲੇ ਸੰਭ ਰਖਿਯਾ ਜੂ

੨੧੨ ਸ੍ਰਵਨ ਧਨਮੈਂ ਸੁਨ ਮੀਤ ਨਿਚੀਤ ਹ੍ਵੈ ਸੋਇ ਰਹੀ ਸਾਸੁ ਆਘੱ ਜੋ॥ ਰਾਮਕੀ
ਤਨ ਨਿਸਿਕ ਉਤ੍ਰੇ ਪੈ ਘਸੀਟਤ ਲੰਕ ਕੀ ਓਰ ਨ ਜੱਜੋ॥ ੨੫॥ ਚੌ
ਪਈ॥ ॥ ਸਭ ਦੇਖਤ ਚਿਤ ਚੌਂਪ ਲਗਾਈ॥ ਰਾਵਨ ਨੈਂਮਨਿਦ
ਨ ਲਗਾਈ॥ ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਚਢ ਬਿਵਾਨ ਜੁਰਿ ਦੇਖੈਂ॥ ਰਾਵਨ ਭੀਰ ਬਚ
ਇਨ ਸੇਖੈਂ ਅਧਿ ਸਮੁਦ੍ਰ ਰੁੱਦ੍ਰ ਅਨੁਰਾਗੀ॥ ਛੂਟੀ ਸਮਾਧਿ ਦ੍ਰਿਸਟਿ
ਨ ਲਾਗੀ॥ ਚਢੀ ਮਹਲ ਮੰਦੋਦਰਿ ਰਾਨੀ॥ ਮੁਖ ਛਬਿ ਰਘੁਪਤਿ ਤੇਜ
ਬਿਕਾਨੀ॥ ਸੁਰ ਗਨ ਬਧੂ ਸੀਗ ਸਬੈ ਸੋਹੈਂ॥ ਬਾਤ ਬਨਾਇ ਕਹੈ ਮਨ
ਮੋਹੈਂ॥ ਬੀਰ ਦੇਹ ਤਨ ਸੁਬਰਨ ਸਾਰੀ॥ ਭਰੀ ਚਿਤ੍ਰ ਸੀ ਲਿਖੀ ਵਿਚਾਰੀ॥
ਛੱਦਧਿ ਦਿਧਰਿ ਪੂੰਜ ਮਹਿ ਸੋਤੀ॥ ਸਾਂਝ ਸਮੇ ਮਾਨਹੁ ਗਹਿ ਜੋਤੀ॥ ਜ
ਨਕ ਸੁਤਾ ਬ੍ਰਿਜਟੀ ਸੰਗ ਸੋਹੈ॥ ਚਢ ਬਿਵਾਨ ਦੇਖੈ ਮਨ ਮੋਹੈ॥ ਸਬ ਦੂ
ਰਿਤੇ ਮਨ ਮੈਂ ਜੋ ਕਹੋ॥ ਰਾਵਨ ਮਰੈ ਸਬੈ ਦੁਖ ਬਹੈਂ॥ ੨੬॥ ਰਾਮ
ਚੰਦ੍ਰਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਰਾਵਨ ਸੋਂ ਕਹੇ ਸੁਕੁਟ
ਸੁਰੇਤ ਸਿਭਾਰ॥ ਜਿਹ ਸਮੇਤ ਸਭ ਸੂਰਮਾ ਸੋ ਪਰ ਆਜ ਹਕਾਰ॥
੨੭॥ ਕਬਿਤੁ॥ ॥ ਸੁਨ ਲੈ ਨਿਰੰਦ ਉਰ ਕਾਹੂ ਕੀ ਨ ਛਾਡੇ
ਤੋਹਿ ਸਾਂਝ ਕੇ ਉਠੇ ਲੈ ਆਜ ਮਾਰਹੀ ਗਿਰਾਇ ਹੋਂ॥ ਕਾਹੇ ਕੋ ਚਢਾਉ ਕ
ਰ ਚਾਂਮਕੇ ਚਲਾਵਤ ਹੈਂ ਮੂੰਡ ਕਾਟ ਕੈ ਕਬੰਧ ਨ ਕੁਮੈਂ ਉਡਾਇਹੋਂ॥ ਬਾਂ
ਨ ਲੈ ਕਮਾਨ ਕੇ ਸੰਭਾਰ ਕੈ ਪਿਨਾਕ ਪਾਨ ਕੇ ਹਕਾਰ ਘਾਉ ਕਰ ਪਾਛੇ ਤੋਹਿ
ਘਾਇ ਹੋਂ॥ ਸੇ ਜੀਅ ਮੈ ਸੋ ਤੀਅ ਕੇ ਬਿਰਹ ਕੀ ਆਗ ਹੈ ਸੁ ਤੇ ਤੀਅ ਕੇ
ਨੈਨਨ ਕੇ ਨੀਰ ਸੋਂ ਬੁਝਾਇਹੋਂ॥ ੨੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਜਾਹੈ ਬਿਲ
ਸੀ ਸਨਮਾਨਿ ਮੰਦੋਦਰੀ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ਤੈ ਮੁਖ ਕੀ ਛਬਿ ਫੀਕੀ॥ ਜੋ ਜਬ
ਪੈਜ ਕਰੀ ਰਘੁਨੰਦਨ ਤੈ ਪਤਿ ਕੀ ਪਤਿ ਏਰ ਰਤੀ ਕੀ॥ ਜੇ ਜੁਵਤੀ ਸਭ
ਸੰਗ ਹੁਤੀ ਤਿਨ ਜੋ ਸਮਝੀ ਜੈਸੇ ਭੀਰ ਸਤੀ ਕੀ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਰਾਵਤੇ ਜੋ
ਉਚਰੀ ਜੈਸੇ ਜੋਗ ਜੁਟੀ ਮਤਿ ਹੋਤ ਜਤੀ ਕੀ॥ ੨੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥
ਕੋਪ ਕੀਏ ਦਸ ਸੀਸਨ ਕੋ ਜਬ ਰਾਮ ਕਮਾਨ ਕੇ ਬਾਂਨ ਕਸੈ ਗੋ॥ ਲੀਕ

ਮੈ ਆਇਹਿ ਸਿਕ ਧਕ੍ਰੀਖਨ ਮੋਹਿ ਨਿਹਾਰਿ ਨਿਹਾਰ ਹਸੈਗੋ ॥ ਤਾਂ ਛਿਨ ਐ ੨੧੨
ਰਵਿ ਕ੍ਰਿ ਪੀਤਿ ਸੁਮੇਕਹੁ ਆਨਨ ਕਾਲ ਗਸੈਗੋ ॥ ਐਰੇ ਈ ਜੀਵਤ ਬਾ
ਲ ਸਖੀ ਇਨ ਨੈਨਨ ਮੈ ਕੋਈ ਔਰ ਬਸੈਗੋ ॥ ੨੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
ਕੁੰਡ ਨਦੀ ਰਘੁਨਾਥ ਸਮੁੰਦ ਬਢਾਇ ਨਗੀ ਪਿਯ ਕੈ ਜਿਯ ਕੋ ॥ ਭ੍ਰਮਰ ਲੈ
ਚਲ ਬਾਰਹਿ ਬਾਰ ਨਿਹਾਰਤ ਸੋਚਨ ਸੋਂ ਉਮਡੇ ਪਿਯ ਕੋ ॥ ਰਘੁਬੀਰ
ਉਦੈ ਸਸਿ ਪੂਰਨ ਤੈ ਦੁਖ ਦੈ ਸਰਸੀਰੁਹਿ ਮੈ ਹਿਯ ਕੋ ॥ ਪੂਰਨ ਮੋਹਿ ਕਰੈ
ਚਕਈ ਇਹ ਸਾਂਝ ਚਕੋਰ ਬਪੂ ਕਰਹੈ ਸਿਯ ਕੋ ॥ ੨੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
॥ ਕਾਂਪਤਿ ਹੈ ਗਾਢ ਕੀ ਧਰਨੀ ਕਰਨੀ ਪਿਯ ਕੀ ਪ੍ਰਗਟੀ ਪਛੁਤਾ
ਲੋ ॥ ਤੂਟਤ ਹੈ ਨਭ ਮੰਡਲ ਤੇ ਗਨ ਜੰਬੁਕ ਬੋਲ ਸੁਨੇ ਡਰਪਾਲੋ ॥ ਐਜ
ਨਹਾਰ ਤੈ ਬੋਲ ਸਿੰਗਾਰ ਉਤਾਰਹੁ ਸੇਤ ਕਰਹੁ ਸਬ ਬਾਲੋ ॥ ਕਾਹੇ ਤੇ
ਆਜ ਸਭੈ ਗਮਲੋਗ ਭੁਲੀ ਬ੍ਰਿਧਿ ਕਾਲ ਕੇ ਹਾਥ ਬਿਕਾਲੋ ॥ ੨੧॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਰਾਵਨ ਸਮਝੇ ਬੈਨ ਆਬ ਰਘੁਪਤਿ ਛਾਡੈ ਨਾਹੀ ॥
ਕ੍ਰੋਧ ਚੁਚੈ ਹੈ ਨੈਨ ਚਾਪੇ ਚੋਰ ਜਮੇਂ ਬਲ ਕਰੈ ॥ ੨੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
ਰਾਵਨ ਕੋਪ ਕਿਯੋ ਗਰਜੇ ਨੇ ਤਬ ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਕਿਯੇ ਡਰਪੇ ਹੈ ॥ ਆ
ਜ ਪ੍ਰਲੈ ਦਿਨ ਜਾਨੇ ਉਮਡੇ ਨੇ ਕਰ ਚਾਪ ਚਢਾਇ ਤਨਾਇ ਕੈ ਠੈ ਹੈਂ ॥ ਬਾਨ
ਸਮੂਹ ਚਲੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਭਲੀ ਉਪਮਾ ਉਪਜੀ ਜਿਯ ਮੈ ਹੈਂ ॥ ਲਛੱਕ
ਤੱਛਕ ਜਾਨੇ ਨਲਗੇ ਰਘੁਰਾਜ ਕਿਧੌਂ ਖਗਰਾਜ ਕੇ ਸੌਂ ਹੈਂ ॥ ੨੪॥
ਕਬਿਤੁ ॥ ॥ ਆਤੁਰ ਕੇ ਧਜਾਇ ਏਕ ਬਾਰਹੀ ਠਿਸਾਇ ਪਰੇ ਢਡੇ ਢ
ਡੇ ਸੂਰ ਜੇਢੈ ਹੁਤੇ ਏਕ ਜੇਰ ਕੋ ॥ ਜਾਰੇ ਬੇਕੇ ਕੋਨ ਖਾਇ ਕੋਨ ਮੁਖ ਫੇਰੈ
ਆਜ ਤੈਨ ਭੇਟ ਆਏ ਭੁਏ ਪ੍ਰਾਨ ਤਮ ਤੋਰ ਕੋ ॥ ਦੇਖ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ
ਬੀਰ ਸੇ ਬੁਲਾਇ ਰਸ ਬੀਰ ਚਢਿ ਆਵਤ ਹੈ ਲੰਕਾਪਤਿ ਚੋਰ ਕੋ ॥ ਰਾ
ਮ ਕਹਿ ਏਕ ਰਾਮ ਬਾਨਨ ਕੇ ਪਤਾਪ ਦੇਖਉ ਰਾਜੇ ਯੌ ਬਿਲਾਨੇ ਸੋ ਤੁਰਾਢ
ਨ ਕੀ ਓਰ ਕੋ ॥ ੨੫॥ ਕਹਿਓ ਵਚਾ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਆਜ ਰਘੁ
ਰਾਇ ਜੁਰੇ ਪਾਂਇ ਨਕੇ ਪਾਇ ਬਲ ਮਾਇ ਰੋਪ ਪਾਇਨ ਸੋਂ ਦਲ ਕੇ ਪਰੇ

੧੧੯ ਰਹੈ॥ਕਾਟ ਦਸ ਸੀਸ ਭੁਜ ਬੀਸ ਈਸ ਸੀਸ ਧਰ ਰਾਮ ਜਸ ਵਰੋਸੋ ਵਿ
ਸ ਸੈ ਗੁਨੇ ਬਖੇਰਹੈਂ॥ਆਜਹੀ ਜਨਕ ਜਾਕੋ ਸਖੈ ਖਿਮ ਗਾਇ ਦੁਖ
ਸੈਂਗਲੈ ਲਵਾਇ ਰਘੁਨਾਥ ਮੁਖ ਹੇਰਹੈਂ॥ਕਹੈ ਕਪਿ ਟੇਰ ਟੇਰ ਲੰਕ
ਗੜ੍ਹ ਘੇਰ ਘੇਰ ਰਾਮ ਕੀ ਦੁਹਾਈ ਰਾਮ ਕੀ ਦੁਹਾਈ ਫੇਰਹੈਂ॥ ੩੬॥
ਸਵੈਯਾ॥ ॥ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਬੀਰ ਤਬੈ ਸਭ ਦਾਂਤਨ ਪੀ
ਸ ਕੈ ਕ੍ਰੋਪ ਭਰੇ॥ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੇ ਲੰਕ ਲਪੇਟ ਲਈ ਰਨ ਰਾਵਨ ਤੇ ਨਾ
ਡਰੀ ਕੁ ਡਰੇ॥ਕਵਿ ਰਾਮ ਪਰੀ ਗੜ੍ਹ ਜੇਤ ਤਹਾਂ ਰਨ ਮੈ ਸਭ ਕੇਤਨ
ਕੋਸ ਖਰੇ॥ਮਨ ਕੰਚਨ ਕੇ ਗੜ੍ਹ ਏਕ ਹੁਤੇ ਕਪਿ ਕੋਟਨ ਕੋਟਨ ਕੋਟਿ
ਖਰੇ॥੩੭॥ ਸਵੈਯਾ॥ ॥ਕੰਚਨ ਕੋਟ ਸੋ ਦੇਹ ਗਈ ਮਿਲ ਜਿ
ਉ ਮਿਲ ਜਾਤ ਸਦਾ ਪਖਪਾਨੀਆ॥ਫਾਂਧ ਪਰੇ ਕਿਲਕਾਰ ਸਭੈ ਗੜ੍ਹ
ਲੰਕ ਕੇ ਭੀਤਰ ਸੈਨ ਆਨੀਆ॥ਔਰ ਭਲੀ ਉਪਮਾ ਕਵਿ ਰਾਮ ਕਹੈ ਤੁ
ਮਸੋਂ ਜਿਯ ਮੈਂ ਜੁ ਲੁਭਾਨੀਆ॥ਜੋਗ ਕੇ ਸਾਧਕ ਪੌਨ ਅਰਾਧਕ ਜੈਸੇਂ
ਜਗ ਛਾਡ ਭਏ ਨਭ ਗਾਮਾਨੀਆ॥੩੮॥ ਸਵੈਯਾ॥ ॥ਹੈ ਜਰ
ਰਛਕ ਰਛ ਸੁਕੋਟਨ ਵੇਠਨ ਸੂੰਡ ਕੀਏ ਇਕ ਠੈਰ ਹੈਂ॥ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੇ ਚ
ਹੁ ਓਰ ਕਹੈ ਕਹੂੰ ਕਰ ਰਾਵਨ ਜੋ ਅਬ ਖੈਰ ਹੈਂ॥ਗਾਵਤ ਚੋਪ ਚਢੇ
ਚਹੂੰ ਓਰਨ ਤੇ ਕਪਿ ਕੂਕ ਬੁਲਾਵਤ ਐਰ ਹੈਂ॥ਆਨ ਹੁ ਲੰਕ ਜਰਾਜ
ਫੁਟਨੇ ਜਲ ਰਾਮ ਚਹੂੰ ਦਿਸ ਤੇ ਜਲ ਦੌਰ ਹੈਂ॥ ੩੯॥ ਕਬਿਤ॥
॥ਰਾਵਨ ਕੇ ਰਾਖਸ ਕਿ ਸਾਵਨ ਕੇ ਮੇਘ ਕਹੈਂ ਆਵਨ ਕੋ ਪਾਵੈ ਪ
ਨਹੀ ਸੈ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੈਂ॥ਦੈ ਦੈ ਮਾਰ ਢਾਲ ਕਰ ਲੈ ਲੈ ਤਰਵਾਰ ਨਾਰੀ
ਕਾਲ ਕੀ ਸੀ ਜੀਭ ਕੀਨੇ ਸਭੈ ਭੂਪ ਚੋਟ ਹੈਂ॥ਤੇ ਤੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕਛੂ
ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਮਾਨੋ ਪਰਲੋਕ ਹੀ ਸੈ ਛਾਨੇ ਕਹੈਂ ਕਾਕੀ ਰਾਮ ਓਟ ਹੈਂ॥ਕਾ
ਲ ਤੇ ਨ ਛੋਟ ਕੀਨੇ ਕੋਟ ਕਉ ਪਾਇ ਪੀਛੇ ਫਾਹਿ ਏਕ ਚੋਟ ਜੇਤੇ ਕੋਟ
ਨ ਕੇ ਕੋਟ ਹੈਂ॥ ੪੦॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਜਬ ਕੂਦਿ ਤਰ ਖਾਮ
ਲੈ ਖੈਂਚਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ॥ਦਛਨ ਕਰ ਸੋ ਤੇ ਤਬ ਕਸੇ ਤੋਸ ਭਰ ਬਾਂ

ਸੋਰਠਾ॥੪੧॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਫੱਰਕਨ ਲਾਗੇ ਬੋਲਨੇ ਬਾਮ ਜਨਕ
ਜੀ ਕਛਾਈ ਰਾਮ ਰਨ ਮੈਂ ਕਮਾਨ ਰਿਪੁ ਭਾਜੇ ਕਰੀ ਕੇ ਕਰੀਂ ਦਾਨ ਭੇ
ਜਨਕੀ ਬਾਰ ਭੁਧਨ ਪਾਹਿਰ ਤਬ ਆਗੇ ਹੁਤੇ ਕੀਨੇ ਆਬ ਮੋਕੋ ਛਾਤ
ਏਕ ਰਹੀ ਬੋਲਨੇ ਤਾਂਸੋ ਕਾਨ ਲਾਗੇ ਮੇ ਨੈਂ ਤੈਨ ਤਰਪ ਲਾਗੇ ਮੇ ਭ੍ਰਸਤ ਤੇ
ਆਵ੍ਰਤ ਰੋਰੇ ਉਤਾਇ ਲੇ ਕਹੀਂ ਕਰੋ ਏਕ ਵਾਰਗੀ ਉਤਾਰੋ ਦਸ ਸੀਸ ਜੋ
ਕਰੋ ਤਊ ਸਰ ਸਰ ਸੋਂ ਉਤਾਰੋ ਏਕ ਏਕ ਹੀ॥੪੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥
ਰਾਮ ਕਮਾਨਨ ਤੇ ਬਾਨ ਛੁਟੇ ਛੁਟ ਰਾਵਨ ਧਾਇ ਹਤਾ ਦਲ ਭੂਮੀ ਗਲੇ
ਹੂਕੀ ਛੀਟ ਪਰੀ ਫਿਰ ਰਾਮਹਿ ਮਾਨਹੁ ਧਾਵਕੀ ਦੇਤ ਲਸੂ ਸੀ ਅੋਰ
ਭਲੀ ਉਪਮਾ ਕਹਿ ਰਾਮ ਕਹੈ ਜਿਯ ਮੈਂ ਉਪਜੀ ਜੁ ਬਕੂਸੀ ਮਾਨਹੁ
ਨੀਲ ਸਿਲਾ ਗਿਰ ਊਪਰ ਫੈਲ ਚਲੀ ਸਥ ਲੌਦ ਬਧੂਸੀ॥੪੩॥
ਕਬਿਤ॥ ॥ਸ੍ਰੂਰਨ ਕੇ ਮਾਰ ਪੂਰ ਪੂਰਿ ਕੈ ਗਰੂਰਨ ਸੋ ਕੋਦ ਕਿ
ਰੂਰਨ ਲੌਂ ਭੂਰਨ ਕੇ ਮੂੰਡ ਹੈਂ ਫਰੀ ਏ ਅਨੀਤ ਕਹੂੰ ਜੀਤ ਕੀ ਨ ਬਾਤ ਬਿ
ਪਰੀਤਿ ਰੋਨਹਾਰ ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਹੈਂ ਕਹੂੰ ਰਥ ਤੂਟੈ ਕਹੂੰ ਜਿਰ
ਹਿ ਕਵਚ ਫੂਟੈ ਫਾਟੈ ਪੇਟ ਬਾਜੀ ਕਹੂੰ ਕਰੀ ਬਿਨ ਸੁੰਡ ਹੈਂ ਰਾਵਨ ਕਰ
ਤ ਮਾਨੋ ਸਾਂਵਨ ਕੇ ਮੇਘ ਪਰੇ ਗੋਰ ਗੋਰ ਲੰਕ ਪਰ ਸ੍ਰੋਣ ਕੇ ਕੁੰਡ ਹੈਂ॥
੪੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਵਨ ਏਕ ਉਪਾਰ ਫਟੇ ਗਿਰ ਰਾਮ ਕੇ
ਤਾਕ ਚਲਾਇ ਦਯੋ ਹੈ ਸੋ ਹਨੂਮਾਨ ਲਯੋ ਗਹਿ ਬੀਚ ਸੁਰੇਂਦ ਕਿ
ਯੋ ਸਿਸ ਖੇਲ ਭਯੋ ਹੈ ਲੈ ਫੁਹਿ ਹਾਥਨ ਬੀਚ ਕੀਓ ਚਕਚੂਰ ਸੁ ਧੂ
ਰਹਿ ਮੈਂ ਮਿਲਯੋ ਹੈ ਸੋ ਧਨੁ ਜੀਨ ਮਨੋ ਰਥ ਜੋਨ ਉਠ ਬੀਚ ਹੀ ਬੀਚ
ਬਿਲਾਇ ਗਯੋ ਹੈ॥੪੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਵਨ ਔਰ ਕੀਓ
ਬਲ ਏਕ ਤਕੇ ਸੋ ਹਨੂਮਾਨ ਤਨਾਇ ਕੈ ਛੂਟੇ ਹੈਂ ਤੈ ਸੋ ਹੀ ਅੰਗਦ ਤਾਂ ਕੇ
ਤਕੇ ਸੋ ਦੋਊ ਸੁਰ ਫਟੇ ਅਰੁ ਆਪਨੀ ਗੀਤ ਹੈਂ ਦ੍ਵੈ ਗਿਰ ਬੀਚ ਮਿਲੇ ਬ
ਲ ਸੋ ਨਭ ਤ੍ਰੈ ਲਟਕੇ ਮੁ ਪਰੇ ਧਰ ਸੋ ਹੈਂ ਬਾਲ ਭ੍ਰਾਤਿ ਕ੍ਰਮ ਜਿਨੇ ਬਿ
ਧਟ ਕੂਰ ਨੀਚ ਭਏ ਰਲਕੇ ਉਪਰੋ ਹੈਂ॥੪੬॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾ

੨੧੬ ਫਲਦੈਣ ਬਲੀਨ ਤਬ ਪਾਇਨ ਧਾਇਨ ਸੋ ਰਿਸ ਕੇ ਭਰਤੇ॥ ਤਿਨ ਪਾਇ
ਗਏ ਨਲ ਨੀਲ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਗਏ ਦਧਿ ਔਰ ਅਨੰਤ ਨਰ ਤੇ॥ ਭੁਜ ਮੈ ਭਰ
ਕੈ ਸੁ ਫਿਰਿਓ ਗਦ ਕੇ ਸੋਊ ਬਾਟ ਮੈ ਛੂਟ ਗਏ ਛਰਤੇ॥ ਅਨੇਕ ਧੌ ਉਪ
ਜੀ ਉਪਮਾ ਚਟੀਆ ਜਨ ਭਾਜ ਗਏ ਦ੍ਵਿਜ ਕੇ ਕਰਤੇ॥੪੭॥ ਸ੍ਵੈਯਾ
॥ ॥ਧਾਇ ਪਰੇ ਸਬ ਬੰਦਨ ਊਪਰ ਹੈ ਸਬ ਕੇ ਮਨ ਕੋਪ ਜਰੇ
॥ਤਬ ਤੋਰ ਧੁਜਾ ਭੁਜ ਦੰਤਨ ਚੌਬ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਹਿ ਜਾਇ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਲਰੇ
ਉਤਰਿ ਸੋ ਸੋ ਕਿਲਕਾਰ ਮਹਾ ਰਜਨੀਚਰ ਘੇਰਨ ਕੋ ਜਬ ਹੀ ਉਮਗੇ
ਉਤ ਕਪਿ ਯੌ ਸਟ ਕੇ ਜਨ ਬੀਚ ਬਜਾਰ ਕੇ ਸਿੰਘ ਛੁਟੇ ਸਭ ਲੋਕ
ਭਗੇ॥੪੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਤੇ ਸਭ ਬਾਨ ਚਲਾਇ ਥਕੇ
ਜਿਨ ਬਾਨਨ ਤੇ ਸੁਰ ਰਾਜ ਭਗੈ॥ ਛਲ ਸੋ ਬਲ ਸੋ ਸੋਈ ਦੇਵਨ ਸੋ ਰ
ਘੁਬੀਰ ਬਿਨਾ ਛਿਤ ਮਾਹਿ ਠਗੈ॥ ਗਜ ਰਾਜ ਸੁਖੀ ਤਬ ਲੌ ਬਨ ਮੈ ਜ
ਬ ਲੌ ਮ੍ਰਿਗਰਾਜ ਨ ਚੌਕ ਜਗੈ॥ ਸਰ ਰਾਵਨ ਕੇ ਭੁਇ ਰਾਮ ਹਿ ਯੌ ਜੈ
ਸੇ ਭੁਤਕੀ ਈਟ ਚਲੈ ਨ ਲਗੈ॥੪੯॥ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਬਾਚ॥ ਕਬਿ
ਤ॥ ॥ਅਰੇ ਲੰਕ ਨਾਥ ਮੇਰੇ ਸਾਥਨ ਤੇ ਆਜ ਕਾਹਿ ਤੇਰੇ ਦਸ ਮੁ
ਖੇਰਨ ਭੂਮ ਮੈ ਸੁਹਾਇਗੋ॥ ਕਛੂ ਕਟ ਜੈਹੈ ਬਾਕੀ ਤੋਹਿ ਸਮਝੈ ਹੈ
ਫਲ ਲਾਗਨੇ ਹੈ ਅਨੀਤ ਕੇ ਸੁ ਐਸੇ ਪਛੁਤਾਹਿਗੋ॥ ਤਾਂ ਤੇ ਪਾਛੇ ਮੇਰ
ਉਰ ਦੇਖ ਦਾਂਤ ਕਾਂਚ ਕਾਢ ਹਾਹਾ ਛੋਡੇ ਛੋਡੇ ਰਾਮ ਐਸੇ ਬਿਲਲਾਹਿ
ਗੋ॥ ਜਾਨਕੀ ਛੁਡਾਇ ਬੇ ਕੋ ਲੰਕ ਚੜ ਆਇਬੇ ਕੇ ਸੀਕੇ ਜੀ ਕੇ ਕੋਪ
ਤਬ ਹੀ ਤੇ ਸੀਯ ਜਾਹਿਗੋ॥੫੦॥ ਰਾਵਨੋ ਬਾਚ ਸ੍ਵੈਯਾ॥
ਕੋਪ ਕੈ ਉਤਰ ਦੇਤ ਭਯੋ ਰਨ ਮੈ ਜਹਿ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਜਬ ਹੀ॥ ਬਿਨ ਏ
ਕ ਕੇ ਏਕ ਭਏ ਅਬ ਹੀ ਸਿਸ ਭੇਟਨ ਕੀਜਿਯੋ ਹੈ ਮਰਹੀ ਕੌ ਤੋਰ
ਮਹਿ ਮਾਰ ਸਿੰਗਾ ਮਕੇ ਜੀਤ ਕੈ ਨੇਮ ਕਥਾ ਤਬ ਹੋਇ ਸਹੀ॥ ਅਬ ਆ
ਜ ਚਲੈ ਜਗ ਮੈ ਯਹਿ ਬਾਤ ਕਿ ਰਾਵਨ ਜਾਹਿ ਕਿ ਰਾਮ ਨਹੀ॥੫੧॥
ਕਬਿਤ॥ ॥ਕੋਪ ਅਰਜੁਰੇ ਨ ਦੁਹੂੰ ਕੇ ਮੁਖ ਮੁਰੇ ਹੈਂ ਨ ਸੂਰਨ ਮੈ ਦੂ

ਰੇਰਾਮਰਾਂਵਣਮਹਾਂਬਲੀ॥ਜੈਸੇਕਛੂਘਾਉਲੰਕਨਾਉਕੋਲਗਾਇਹਾ
ਮਤੈਸੇਮਹਿਖੇਕੋਦੇਹਫਾਹੀਕੀਗ੍ਰੀਭਲੀਆ॥ਬੀਰਰਸਮਾਤੇਸਭ
ਤਾਤੇਨੈਨਰਾਤੇਰਾਤੇਲੋਹੂਭਰੇਗਾਤਉਪਮਾ॥ਨਮਨਤੇਟਲੀਆ॥ਰਾਮਲਛਮ
ਨਅੰਗਰੰਗਜਮਨਾਤਰੰਗਲੋਹੂਧਾਰਤਿਨਮੈਸੁਰਸ੍ਰੁਤੀਸੀਦ੍ਵੈਰਲੀਆ॥
੫੩॥ ਕਬਿਤੁ॥ ॥ਰੀਸ੍ਰਰੀਸ੍ਰਲਰੈਦੇਊਭੈਰਤੇਨਟਰੇਰਾਵੈਭੁਖਨ੍ਹੈਂ
ਉਂਖਰੇਆਛੇਬੀਰਰਸਛਕੇਹੈਂ॥ਘਾਇਨਸੋਭਰੇਲੋਹੂਸ੍ਰਵਨਜਨੋਂਭ
ਰੇਤਊਤਨਆਹਿਭਰੇਲਰਬੇਕੋਕਰਕਰੇਹੈਂ॥ਛੂਟੇਦੇਵਗਰੇਨਭੂਤੇਪ੍ਰ
ਤਪਧਰੇਧ੍ਯਾਨਰਾਵਣਕੇਆਨਗਰੇਸ਼ੀਮੈਂਰਾਮਧਰੇਹੈਂ॥ਸ੍ਵਰ੍ਹਦ੍ਰਭੂਰਹਰੇ
ਵਤੇਦ੍ਵੈਨਬੀਚਅਰੇਬਿਰਚਰੇਕਹਾਂਨੇਸਦਾ॥ਹਮਰਾਮੈਂਅਨੁਸਰੇਹੈਂ॥
੫੪॥ ਰਾਵਣੋਵਾਚ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਜੋਸਨਕਾਦਿਕਧੌਨਅਰਾਧਕ
ਜੋਗਜੁਟੀਅਖੀਆਂਰਹੈਲਾਗੀ॥ਧ੍ਯਾਨਧਰੈਨਧਸੈਤਹਿਰਾਮਸੁਤੇ
ਕਹੀਆਹਿਜਗਮੈਂਅਨੁਰਾਗੀ॥ਲੰਕਪਤੀਰਣਮਾਹਿਕਰੈਤਿਨਕੇ
ਸਰੇਰਾਘਵਆਵਹੁਆਗੀ॥ਅੰਕਭਰੈਮੁਕੀਆਉਲਰੈਕਹੁਰਾਵ
ਣਤੇਅਬਕੋਵਡਭਾਗੀ॥੫੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਕ੍ਰੋਧਕੀਡੀਠਚਿਤੈ
ਨਭਓਰਸੁਦੇਵਨਸੋਕਹਓਜੇਰਾਵਣਯੋਂ॥ਧ੍ਰਿਗਮੇਰੇਸ਼ੀਜੀਵਤਰਾਂ
ਮਕੋਊਪਰਫੂਲਦੀਏਬਰਖਾਇਸੁਕ੍ਯੋਂ॥ਅਬਯੌਂਰਿਸਆਵਤਹੈ
ਰਨਮੈਂਨਿਰਮੂਲਕਰੋਂਤਬਜਾਨਭੂਜਨੋਂ॥ਅਤਿਫੂਲਕੀਪੀਰਭਈ
ਤਨਕੈਰਘੁਬੀਰਕੇਤੀਰਸਹੇਸੁਖਸੋਂ॥੫੬॥ ਕਬਿਤੁ॥ ॥
ਜੋਈਜੇਚਲਾਏਬਾਨਤੈਤੇਤੈਰੇਹਨੂਮਾਨਪ੍ਯਾਨਲਾਖਰਾਮਓਰਜਾਨ
ਤੂਨਦਏਹੈਂ॥ਤਬਗੀਬਿਲਾਂਹਕਾਹੂਚਲਤਨਜਾਨੇਜੈਸੇਦਾਮਿਨੀ
ਮੇਘਬਿਲਾਇਬੀਚਗਏਹੈਂ॥ਤਾਂਕੇਪਾਛੈਅੰਗਦਸੁਗ੍ਰੀਵਜਾ
ਮਵੰਤਨਲਨੀਲਵੀਲਛਾਡਰਨਮੈਂਨਿਸੰਕਭਏਹੈਂ॥ਸੋਤੋਬੀਤ੍ਰ
ਸੂਲਤਾਂਕੇਫੂਲਨਜੈਸੇਤੋਰਡਾਰੇਰਾਵਣਕੇਚੱਛੁਤੇਨਨੈਕੁਚਲਏਭਏ
ਹੈਂ॥੫੭॥ ਕਬਿਤੁ॥ ॥ਤਾਂਕੇਪਾਛੈਲਛਮਨਪੌਰਕੈਨਿਸੰਕਰ

੨੨੦ ਤਾਪਤੇ ਘਾਇਕੈ ਰਾਵਨ ਜੀਤੀਹੈ ਲੰਕਾ ਜੋ ਸਰਮਾਇਕੈ ਯੌ ਬਖਸੀ ਜਸ
ਦੇਤ ਉਦਾਰਲੀ ਏਕ ਰਟੰਕਾ॥ ਜਾਇ ਬਿਭੀਖਨ ਰਾਜ ਕਰੇ ਸੁਬਜਾਇ ਕੈ ਰਾ
ਘਵ ਕੇ ਜਸ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜੋ ਬਿਧਿ ਲੇ ਕੋਊ ਬੈਰ ਕਰੈ ਸੋਊ ਰਾਮ ਕੇ ਕੋਪ ਰਨੇਨ
ਸੰਕਾ॥੬੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਫੂਲ ਗਈ ਰਘੁਬੀਰ ਮਹਾਂ ਲਘੁ ਬੀਰ
ਮਲੇ ਕਪਿ ਜੂਥ ਸਬੈ॥ ਉਤ ਜਾਨਕੀ ਫੂਲ ਗਈ ਚਿਤ ਮੈ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਸੋਂ ਕਹੈ
ਉਤ ਜਾਂਊ ਕਬੈ॥ ਕਛੁ ਐਸੀ ਭਈ ਸਬਹੂੰ ਕੀ ਦਸਾ ਬਰਨੈ ਤ ਬੇਰ ਮੈ ਕੋ
ਹੋਇ ਜਬੈ॥ ਰਿਪੁ ਬੀਰ ਹਮੈ ਦੇਵਾਰਿ ਕੀ ਆਪਦਾ ਕਛੁ ਥੋਰੀਸੀ ਹੈ ਸੁਨ ਲੇਹੁ
ਅਬੈ॥੬੯॥ ਕਬਿਤ॥ ਅੰਤ੍ਰਿਨ ਤੇ ਨਿਕਸ ਆਈ ਰੋਵੈ ਬਿਲਲਾਇ
ਹਾਇ ਹਾਇ ਲੰਕ ਗਾਇ ਧਾਇ ਧਾਇ ਨ ਪਰੈਤ ਹੈ॥ ਰਾਨੀ ਨ ਸੰਭਾਰ ਕਹੂੰ
ਹਾਰ ਕਹੂੰ ਬਾਰ ਆਜ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਆਪਦਾ ਕੇ ਪੁੰਜਨ ਭਰੈਤ ਹੈ॥ ਪਰੇ ਨਸਾ
ਰੇ ਨਾਰੇ ਰਾਮ ਬਾਨਕੇ ਉਤਾਰੇ ਮੂੰਡ ਮੂੰਡ ਨਰੇ ਲੈਲੈ ਰੁੰਡ ਊਪਰ ਧਰਤ
ਹੈਂ॥ ਜਾਂਕੇ ਤਰ ਚੌਕ ਚੌਕ ਪਰੈ ਚਤੁਰਾਨਨ ਸੇ ਸੋਈ ਚੌਕ ਚੌਕ ਰਾਨੀਰ
ਹੀ ਤੇ ਡਰਤ ਹੈ॥੭੦॥ ਦੇਵਨ ਕੀ ਬੇਰੀ ਦਸਕੰਧਰ ਕੀ ਭੇਰੀ ਜੀਤ ਜੀਤ
ਲੋਲ ਪੇਟੀ ਤੇਤੇ ਤਬ ਬਿਕਸਤ ਹੈਂ॥ ਰਾਮ ਕਾਢਿ ਲੰਕ ਛੇਦੇ ਲੋਭ ਭੂਰੇ ਸਾ
ਗਰ ਤੇ ਏਈ ਬਡਵਾਨਲ ਕੀ ਲਪਟੈਂ ਲਪੱਤ ਹੈਂ॥ ਸਾਂਤ੍ਰ ਸਭੈ ਜੇਤੇ ਧਿ
ਮ ਰਾਇ ਧਾਇ ਧਾਇ ਆਇ ਮਾਨੋ ਰਾਢਿ ਰਾਵਨ ਮੈ ਕਿਰਨੈ ਧਸੱਤ ਹੈਂ॥ ਅ
ਨੇਕ ਉਤਪਾਤ ਦਿਨ ਸੂਕੇ ਜਲਜਾਤ ਮੁਖੀ ਲੰਕਪਤਿ ਮੇਘ ਬੀਜ ਰੀ ਸੀ ਸ
ਸਕਤ ਹੈ॥੭੧॥ ਕ੩॥ ਕਿਧੌਂ ਪੰਪਤਿ ਜਾਨ ਛੇਤ ਭਾਣੈ ਹੈ ਨ ਏਕ ਛਿ
ਨ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸਿ ਦੂੰਗ ਏਹੋ ਤਾਂਤੇ ਨ ਸੰਭਾਰੇ ਹੈਂ॥ ਚੀਨਣ ਟਕਾਰੇ ਬਹੈ ਲੋਹੂ ਕੇ
ਪਨਾਰੇ ਕਿਧੌਂ ਨਾਰੇ ਨਾਰੇ ਰਾਮ ਬਾਨ ਕਾਟ ਹੀ ਉਤਾਰੇ ਹੈਂ॥ ਜੈਸੇ ਰਾਮ
ਚੰਦ ਬਨਸੀਤਾ ਸੋ ਕੀਓ ਹੈ ਛਲ ਤੈਸੇ ਪਰਪੰਚ ਕੋਊ ਰਾਵਰੇ ਬਿਚਾਰੇ ਹੈਂ
॥ ਕਿਧੌਂ ਸਿਵ ਊਪਰਿ ਚਢਾਇਬੇ ਕੋ ਬਾਰ ਮੂੰਡ ਜੋਰੇ ਨ ਜਰਤ ਜੋਰ ਨਹੀ
ਜਾਤ ਤਾਰੇ ਹੈਂ॥੭੨॥ ਕਬਿਤ॥ ਏਕ ਕਹੈ ਰੋਇ ਹਾਥ ਆਸਨ ਸੋਂ
ਧੋਇ ਕਹੈ ਕੈਸੇ ਸੁਖ ਹੋਇ ਏਕ ਕੰਪ ਜੇਈ ਕਰਤ ਹੈਂ॥ ਏਕ ਕਹੈਂ ਕੁਲੇ

ਤ੍ਰੀਅ ਨਾਥ ਕੈ ਲਗਾਏ ਸੀਸ ਤਨ੍ਹੈ ਆਨ ਦੇਖ ਏਕ ਜੀ ਅਤਿ ਤ੍ਰਰਤ ਤੈਂ ਪਰੀ ੨੩੧
ਧਾਮ ਧੂਮ ਏਕ ਧੂਮ ਧੂਮ ਪਰੀ ਭ੍ਰਮ ਦੁਖ ਕੇ ਸਮੁਦ੍ਰ ਸਭ ਕੋਨੇ ਹੀ ਨ ਤਰੰਤ
ਤੈਂ ਜੇਤੀ ਸ੍ਰਿਗ ਨੈਨੀ ਭਈ ਭਾਰੀ ਦੁਖ ਦੈਨੀ ਬੈਨੀ ਏਤੀ ਸੋ ਅਟੰਕ ਹੀ ਤਪ
ਛੇਈ ਪਰਤ ਹੈਂ ॥੭੩॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਭ ਤੇ ਦੁਖੀ ਮੰਦੋਦਰੀ ਹਰੀ
ਰਾਵਨ ਲਪਟਾਇ ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਉਪਮਾ ਭਈ ਸੋ ਅਬ ਕਹੋਂ ਸੁਨਾਇ ॥੭੪
॥ ਕਵਿ ਉਵਾਚ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ॥ ਕਿਧੋਂ ਅਪਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ ਰਾ
ਵਨ ਤੇ ਕਿਧੋਂ ਤ੍ਰਿਭੂ ਲੋਗਨ ਕੀ ਆਪਦਾ ਈ ਆਈ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋਂ ਸੀਅ ਆਸ ਦੇਹ
ਛੂਟੇ ਤੇ ਉਦਾਸ ਭਈ ਲੈ ਗਈ ਮੁਕਤਿ ਪਾਛੈ ਮੰਗਲ ਜਕਾਈ ਹੈ ॥ ਕਿਧੋਂ ਰ
ਘੁਰਾਈ ਕੀ ਕਰਾਈ ਤੇ ਬਿਦਾਈ ਹੋਤ ਕਿਧੋਂ ਕੀਧੋਂ ਲੋ ਸਨੇਹੀ ਸੋ ਗਲੀ ਪਰ
ਈ ਹੈ ॥ ਦੇਖੋ ਨੇ ਰਘੁਰਾਈ ਜਬ ਨੀਕੇ ਰਾਵਰਾਈ ਜਾਤਿ ਆਇ ਕੈ ਮੰਦੋ
ਦਰੀ ਰਾਵਨ ਲਪਟਾਈ ਹੈ ॥੭੫॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ॥ ਕੈਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਪਾਇ
ਨਕੇ ਦੇਵ ਲੋਕ ਲੋਕ ਕਨਕੇ ਆਇ ਸਿਜਕਾਇ ਭੇਟ ਭੇਟ ਦੈ ਸਿਹੋਰਤੋ ॥ ਆ
ਠੋ ਲੋਕ ਪਾਲਨ ਕੀ ਸਦਾਈ ਮੁਕਟ ਮਾਲ ਭੇਟ ਬੇ ਕਠੋਤ ਰੀਨ ਤਾਂ ਸੋ ਠੋ
ਠੋ ਜੋਰਤੋ ॥ ਜੱਛ ਰੱਛ ਕਿੰਨਰ ਭੁਜੰਗ ਫੂਲ ਚੰਦਨ ਸੋਂ ਪੂਜਤ ਹੈਂ ਸਾਂਝ
ਲੈ ਫਤੇਈ ਭੋਰ ਭੋਰਤੋ ॥ ਰਾਮ ਕਹਿ ਰਾਮ ਤਰ ਆਜ ਤਿਨ ਪਾਇ ਨਕੇ
ਲਾਜ ਨ ਮਰਤ ਮਨ ਜੀ ਥਕ ਕਢੈ ਰਤੋ ॥੭੬॥ ਮੰਦੋਦਰੀ ਬਿਚਾ
ਰੂ ॥ ਕਬਿੱਤੁ ॥ ॥ ਜਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਆਨੀ ਸੀਅ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਪਨਾਠੇ
ਪੀਯ ਪੱਛਰੈ ਹਮਾਰੇ ਭੂੰਦ੍ਰ ਦਾਹਨੇਨ ਭਏ ਕੈਂ ॥ ਦਿਨੈ ਦਿਨ ਭਈ ਹਾਨਿ
ਕੈ ਕ ਸੂਨ ਬਹੀ ਕਾਨਿ ਮਾਨਹੁ ਸਿੰਭਾਰ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਸੁਖ ਲਏ ਹੈਂ ॥ ਤ
ਬਹੀ ਤੇ ਭੀਜਤ ਹੈ ਨਾਥ ਨ ਅਨਾਥ ਭਈ ਜਬ ਹੀ ਤੇ ਪਾਨ ਨਾਥ ਐਸੇ
ਸੋਇ ਗਏ ਹੈਂ ॥ ਲੈਕੁ ਨ ਸਿੰਭ੍ਰਾਰਤ ਹੋ ਏਕੈ ਬਾਰ ਹਾਰਤ ਹੋ ਨਾਥ ਮਾਜ
ਲੈ ਲੈ ਰੀਧ ਰੀਧ ਕੀਧ ਗਏ ਹੈਂ ॥੭੭॥ ਕਵਿ ਉਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ
॥ ॥ ਜੌ ਅਭਿਮਾਨ ਕਰੈ ਗਹੁ ਕੇ ਕੋਊ ਤੋ ਗਹੁ ਕੀਰਨ ਕੇ ਕਬ ਹੋਈ
ਖੋਟ ਕਰੈ ਪਰਖਾ ਗਜ ਬੀਸ ਕੰ ਸਿ ਧੁਬਨਾਇ ਸਕੈ ਨਹਿ ਕੋਈ ਜੀਓ

੪੨੪ ਤੁ ਕੈਨ ਕਹੈ ਅਰ ਕੈ ਸੁਨ ਰਾਮ ਜਾਨਿ ਸੀਤ ਤਕੈ ਨਸੈ ਲੋਈ॥ ਜੋ ਸਭ ਰਾਵਨ ਕੇ
ਦਈ ਸੀਸ ਇਤੇ ਪਰ ਰਾਮ ਕਿਯੋ ਭੁਜ ਸੋਈ॥੭੯॥ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਉਕ
ਤਾ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਤਿਲਕ ਆਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕਹ੍ਯੋ ਨ ਭੁਮਖੇਟ ਤੁਜੇ ਬਨ
ਮੈਂ ਜਾਨਿ ਹਾਰਿਯੋ॥ ਰਾਘਵ ਬਾਨ ਤੇ ਅੰਤ ਕਰੇ ਧਰ ਹੈ ਸਬ ਸਾਚ ਸਨੇਹ ਤੁ
ਹਾਰਿਯੋ॥ ਧੂਮ ਸੋਂ ਨੀਰ ਚਲੇ ਮਿਲ ਕੈ ਜਨ ਰਾਮ ਕੀ ਓਰ ਦ੍ਰਿਹੂੰ ਪਗ ਧਾਰ੍ਯੋ
॥ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਮੰਦੋਦਰਿ ਹੈ ਜਾਹਿ ਯੌ ਕਹਿ ਕੈ ਕਪਿਰਾਜ ਪੁਕਾਰਿਯੋ॥੭੯
॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਹੈ ਅਘਵਾਜੇਤ ਕੀ ਜਨਨੀ ਅਜ ਦਾਨਵ ਕੀ ਤਨ
ਯਾ ਪਗ ਧਾਨੀ॥ ਰਾਜਤ ਹੀ ਸਭ ਕੇ ਸਿਰ ਲਾਖ ਇਹੈ ਦਸ ਕੰਧਰ ਕੀ ਪਟ
ਰਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਪਾਇਨ ਲਾਗਤ ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਜੋਰ ਮਹਾਂ ਬਿਲਲਾਨੀ
ਪਰਾਂਵਨ ਕੇ ਦੁਖ ਸੋਂ ਤਰਫੈ ਜਸ ਮੀਨ ਮਰੈ ਬਿਨ ਸੀਂਚਤ ਪਾਨੀ॥੮੦
॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਲਾਇ ਰਹੇ ਰਘੁਨਾਥ ਦੋਊ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਰ ਭਰੇ ਕਰੁਨਾ ਰਸ
ਕੋ॥ ਨਲ ਨੀਲ ਹਨੂੰ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਅੰਗਦ ਮੌਨ ਭਜੀ ਰਨ ਕੇ ਜਸ ਤੋ॥ ਰ
ਸੁ ਪਾਂਚ ਭੁਏ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਨੈਨਨ ਮੈਂ ਕਛੁ ਕਾਰਨ ਤੇ ਬਸਤੋ॥ ਸੋਈ ਸੀ
ਤ ਸੁਨੈ ਮਨ ਲਾਇ ਸਭੈ ਉਚਰੈ ਜਿਨ ਰਾਘਵ ਕੇ ਜਸ ਤੋ॥੮੧॥ ਦੋਹਰ
॥ "॥ਤਿਹ ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਿਵ ਸਭ ਰਥ ਚੜ੍ਹੇ ਅਕਾਸ॥ ਲੋਗਨ
ਸਭ ਜਾਨਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਜਾਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਹੈ ਤਹਿ ਵਾਸ॥"੮੨॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥
ਲਜ੍ਯੋ ਕੋਪ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸ੍ਰਮਕ ਸ੍ਰੀ ਰਿਨੈਨਨ ਭਰੇ॥ ਕਰੁਨਾ ਅਰ ਬਿਸਮਾ
ਦਿ ਇਨ ਸੋ ਮਿਲ ਪਾਂਚੋ ਭੁਏ॥੮੩॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਸਿਵ ਲਛਮ
ਨ ਸੁਰੇਸ ਮਿਲ ਵਸ ਕੀ ਧਰ ਪ੍ਰਿਤਾ ਤੇ॥ ਮੰਦੋਦਰਿ ਦੁਖ ਭੇਸ ਜੋਸੇ ਰਸ
ਤੇ ਕਾਰਨ ਗਨੋ॥੮੪॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਜੈਸੀ ਨੈਨ ਦੇਖ ਸਿਵ
ਲਾਜ ਕੇ ਜਹਾਜ ਭੁਏ ਜੈਸੀ ਲਛਮਨ ਦੇਖ ਕੋਪ ਉਛਰੰਤ ਹੈਂ॥ ਜੈਸੀ
ਇੰਦ੍ਰ ਭਾਨ ਕੇ ਨਿਸਾਨ ਸੁਨ ਰੀਸ ਜਾਤ ਲਿਕ ਪਾਤ ਤਾਂਤੇ ਦੇਖ ਸੋਚ ਕੇ ਧ
ਰੰਤ ਹੈਂ॥ ਜੈਸੀ ਨੈਨ ਦੇਖ ਕੈ ਮੰਦੋਦਰੀ ਬਿਪਾਤ ਕਛੁ ਹ੍ਵੈ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕਰ
ਨਾ ਕੇ ਰਸ ਮੈਂ ਢਰੰਤ ਹੈਂ॥ ਤੈਸੀ ਨੈਨ ਰਾਮ ਕੇ ਬਚੰਯਾ ਕਾਲ ਪਾਸ ਕੇ

ਦੈਂ ਰਾਮ ਕਾਜ ਕਾਅਨਾ ਕੇ ਪੂਰਨ ਕਰਤ ਹੈਂ ॥੮੫॥ ਕਬਿਤ ॥ ਜੈਸੇ ੨੨੨
ਕ ਭੂਰ ਭੂਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਤਿਹੂ ਲੋਕ ਪਤਿ ਨੈਕ ਭਜੇ ਦੇਨਹਾਰੇ ਠੇਕ ਹੀ
ਮੁਕਤਿ ਕੋ ॥ ਧੋਬੀ ਤਬ ਦਸਰਥ ਨੰਦਨ ਅਨਿੰਦਮਾਨ ਕੁਮਤਿ ਕਟੈਯਾ
ਤੋ ਬਢੈਯਾ ਹੈ ਸੁਮਤਿ ਕੋ ॥ ਆਬ ਤੋ ਨਿ ਦਾਸ ਭਈ ਜੋਗਨੀ ਉਦਾਸ ਭ
ਈ ਏਕ ਆਸ ਜੀਓ ਪਾਇ ਪਾਇ ਰਘੁਪਤਿ ਕੋ ॥ ਆਇਸੁ ਜੋ ਦੇਹੁ ਜੋਰੋ
ਪਾਪੀ ਪੀਯ ਸੰਗ ਮਰੋਂ ਚੇਰੀ ਹ੍ਵੈਕੇ ਪਾਹੀ ਭੋਰੋਂ ਠਾਕੁਰ ਕੁਗਤਿ ਕੋ ॥੮੬
॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਭੂਲ ਗਈ ਸਬ ਧੋਟਪ
ਕੇ ਦ੍ਰਿਗ ਊਨ ਭਰੀ ॥ ਸੁਜਨਾਂ ਕੇ ਤਹਾਂ ਡਰੇ ਚਿਤ੍ਰ ਲਿਖੇ ਸਬ ਦੇਵਨ
ਜੋਸੋਂ ਪਲਕੇ ਨ ਪਰੀ ॥ ਆਸ਼ਿ ਕੇਸ ਵਿਨੇਸ ਕੇ ਊਪਰ ਭੌਹ ਸਦਾ ਰਹ
ਰੀ ਤਬ ਛੇਪ ਭਰੀ ॥ ਨ ਅਖੰਡਲ ਤੇ ਗੀਨਤੀ ਧਿਨਤੀ ਸੁ ਕਰੈ ਕਪਿ
ਮੰਡਲ ਬੀਰ ਖਰੀ ॥੮੭॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਜਾਂਕੀ ਦੇਹ ਛੂਟੇ ਛੂਟੇ ਭੂਤ
ਕਹੀ ਮੇਰੀ ਜੀਤ ਸੁਨਕੈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੋਊ ਦੇਵਨ ਕਰਤ ਹੈ ॥ ਕਹੈ ਸੁ ਰਾਜ
ਹਮੈਂ ਆਜ ਤੇ ਸੁਨਾਵੈ ਛਿਨ ਮੇਂ ਜੀਯਤ ਹੋਤ ਤੈਂ ਤੇ ਉਲਟੇ ਪਰਤ ਹੈ ॥
ਜਾਨੈ ਕਮਲਾਸਨ ਜੋ ਰਾਮ ਰਾਜ ਕਾਸਨ ਹੈ ਤਊ ਸਿਵ ਕਾਨਨ ਮੈ ਆਨ
ਨ ਧਰਤ ਹੈ ॥ ਕਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਜਾਹਿ ਤਾਂਕੀ ਤੀਯ ਦੇਖੋ ਕਪਿ ਏਤੋ ਪਰ
ਕਾਲ ਤੇ ਤੇ ਕੋਊ ਨ ਡਰਤ ਹੈ ॥੮੮॥ ਰਾਮ ਰਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥
ਸੁੰਦਰ ਦਾਸ ਕਹੈ ਪਤਿ ਕੇ ਦਰ ਭਾਗਨਿ ਮੈਂ ਤੂ ਵਡੀ ਦਰ ਭਾਗੀ ॥ ਸੰਗ
ਜਰੈ ਜਿਨ ਨੀਤ ਨਹੀ ਸੁਨ ਲੈ ਬਰ ਕੇ ਬਿਪਤਾ ਅਬ ਭਾਗੀ ॥ ਸਾਰ ਕੋ
ਜਾਹਿ ਬ੍ਰਾਤ ਅੰਬੈ ਜਗ ਜੋ ਲਗ ਮੋਹਿ ਭੁਜੈ ਅਨੁਰਾਗੀ ॥ ਤੇ ਲਗ ਸੰਗ
ਬਿਭੀਖਨ ਕੇ ਕਰ ਰਾਜ ਇਤਾਂ ਗਹੁ ਹ੍ਵੈ ਪਟਰਾਣੀ ॥੮੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥
॥ਜੋ ਕਛੁ ਅੰਕ ਲਿਖੇ ਬਿਧਨਾ ਸੋਈ ਹੋਤ ਹੈ ਸੁੰਦਰ ਸੋਕ ਨਿਵਾਰੋ
॥ ਮੋਰ ਕਛੂ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀ ਅਰ ਹੈ ਅਪਰਾਧ ਤੇ ਆਪ ਵਿਚਾਰੋ ॥ ਸ
ਰਦੂ ਤੀਨਕ ਮੈ ਪਰਏ ਕਪਿ ਰਾਵਨ ਬੈਰ ਵਿਸਾਰ ਸੰਭਾਰੋ ॥ ਆਨ ਸ
ਲੋ ਸਿਯ ਕੇ ਪਲਟੇ ਪੰਤਿ ਕੀ ਗਤਿ ਰਾਜ ਲੈ ਲੰਕ ਸਿਧਾਰੋ ॥੯੦॥

੨੨੪ ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਐਸੇ ਨ ਕਰੀ ਤ੍ਰਿਨਯੋਂ ਸਮਸ੍ਰੀ ਕਹਯੋ ਰਾਮ ਕੇ ਬੈਰ
ਰਤੀ ਨ ਡਰੋ॥ ਜੈਸੇ ਦੇਵਨ ਜੀਤਤ ਹੋ ਸਿੰਧ ਕੇ ਬਲ ਏਥ ਕਰਾਂ ਰਨ ਆ
ਇ ਲਰੋ॥ ਸੁਨਿ ਭ੍ਰਾਮਨਿ ਆਪਨੀ ਬਾਤ ਹੈ ਆਪਨ ਹੀ ਕਹਤੇ ਅਬਲਾ
ਸਮਝੌ॥ ਨਾਂਤੇ ਰਘੁ ਸੇ ਲਾਖ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕਠੋਰ ਹੈ ਭ੍ਰੌਂਹ ਕੀ ਕੋਰ ਮਰੋਰ ਧਰੋ॥
੯੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ।ਸੈ ਬਿਨਤੀ ਰਘੁਨੰਦਨ ਜੂ ਅਪਰਾਧ ਛਿਮੇਸ
ਭ੍ਰਾਤ ਨ ਕੋ॥ ਜਬ ਸ੍ਰੀਅਗਰੀ ਤਬ ਗੋ ਬਿਗਰੀ ਤੁਮਹੋ ਬਿਗਰੀ ਨ ਭੁ
ਲਾਵਨ ਕੋ॥ ਐਸੀ ਪਾਪ ਦਵਾਗਨ ਮਾਂਹਿ ਜਰੈ ਤ੍ਰਿਨ ਕੇ ਤੁਮਹੋ ਘਨ ਸਾਂ
ਵਨ ਕੋ॥ ਦੂਖ ਸਿੰਧੁ ਮੈਂ ਬੂਡਤ ਹੋ ਹਮ ਸੇ ਤੁਮ ਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਰ ਲੰਘਾਵਨ
ਕੋ॥੯੨॥ ਕਬਿਤ॥ ।ਜਾਂਹੀ ਦਿਨ ਹੋਤੀ ਸੀਯ ਬੇਰੀ ਸੀ ਸਤ੍ਰੁ
ਨ ਜਾਰੀ ਤਾਂ ਕੇ ਪਾਛੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾਇ ਪਠਜਾਰੀ ਹੈ॥ ਆਯੋ ਹਨੂਮਾਨ ਲੰ
ਕ ਜਾਰ ਕੇ ਨਿਸੰਕ ਜਾਰੀ ਪਾਂਉ ਰੋਪ ਅੰਗਦ ਭਸਮ ਕਰ ਡਾਰੀ ਹੈ॥ ਜ੍ਵਾ
ਨ ਕੀ ਬਚਨ ਉਲਕਾ ਸਿਪਰ ਜਾਰੀ ਔਰ ਕੀਓ ਨ ਸਹਾਇ ਸਿੰਧ ਸੌ ਸ੍ਰੁਤਸ
ਮਾਂਰੀ ਹੈ॥ ਰਾਮ ਬਾਨ ਕਾਟ ਡਾਰੀ ਪਾਇਨ ਕੀ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰ ਕਹਤ ਹੈ
ਜਰੀ ਅਦੈ ਉਘਾਰੀ ਹੈ॥੯੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਤੇਜ ਤੇ ਕੋਊ ਨ ਬੋਲ
ਸਕੈ ਘਨ ਜੈ ਹੂੰ ਗਯੇ ਸਬ ਕੇ ਭ੍ਰਮ ਤੋ॥ ਸੋ ਬਿਭੀਖਨ ਸੇ ਖਰਾ ਆਨ ਸਿ
ਲਯੋ ਤਜ ਲੰਕਪਤੀ ਬਿਖ ਕੇ ਦ੍ਰਿਮਤੋ॥ ਸਿਯ ਦੀਪ ਸੋਂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਤੰਗ ਕ
ਰੈ ਪਤਿ ਪ੍ਰਾਨ ਬਚੈ ਤਬ ਕੇ ਨ ਮਤੋ॥ ਪਿਯ ਕੇ ਸ੍ਰਭੁ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਪ੍ਰਭੁ ਜੂ ਅਬ
ਰਾਵਨ ਕੀ ਗਤਿ ਹੈ ਤੁਮ ਤੋ॥੯੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ।ਜੋ ਸਿਯ ਚੋਰੀ
ਲਈ ਤੁ ਖਰਾ ਅਠ ਬੈਠ ਕੀਓ ਤੇ ਕਰਾਂ ਬਿਗਰ ਲੀਨੋ ਹੈ॥ ਮੈਂ ਜੁ ਕਹੀ ਸੁ ਨਈ
ਕੇ ਕਹੀ ਤੇ ਕਰਾਂ ਭੁਜੇ ਲੈ ਕਰ ਡੂੰਡ ਲਯੋ ਹੈ॥ ਜਾ ਰਨ ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਲੈਨ
ਨ ਤੇ ਪਲ ਪਾਛੇ ਕੇ ਪਾਂਉ ਨ ਲੈਕ ਟਰਯੋ ਹੈ॥ ਪਿਨ ਸਬੈ ਅੰਗ ਰਾਵਨ ਕੇ
ਜਾਨ ਸੇ ਪਰਾਤ ਸੁਖ ਫੇਰ ਪਰਯੋ ਹੈ॥੯੫॥ ਕਬਿਤ॥ ।ਰਾਮ ਕੀ
ਰਜਾਇ ਪਾਇ ਹਨੂਮਾਨ ਕੀ ਸਹਾਇ ਚੌਪਯੋ ਸੇਤ ਬਨਾਇ ਰਾਵਨ ਕੀ
ਦੇਹ ਕੋ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਲੰਕ ਪਰੀ ਫੂਕ ਦੀਨੀ ਤੇਹੀ ਘਰੀ ਦੇਵ ਕਹੈ ਭਲੀ ਕਰੀ

ਦ੍ਰਿਗ ਦੇਖੈਂ ਛਰ ਰੋਹਕੋਂ॥ ਐਸੀ ਪਰ ਜਰੀ ਅਜਹੂੰ ਲੌ ਹੈ ਸੁ ਹਰੀ ਮਾਨੋ ਪ੍ਰ
ਗਟੈ ਜਨਾਵਤ ਹੈ ਸੀਤਾ ਕੇ ਸਨੇਹ ਕੋ॥ ਪਰੈ ਕੋਟ ਮੈਂ ਗ ਤਊ ਜਰੈ ਲੋਰ ਦੇ
ਹਕੀਏ ਹੀਏ ਕੇ ਗੁਲਾਮ ਤੇ ਨ ਮਿਲੀ ਜਾਇ ਖੇਹ ਕੋ॥੯੬॥ ਦੋਹਰਾ
॥ ॥ਗਤ ਬਲ ਛਮ ਨ ਹਨੂਮਾਨ ਰਾਮ ਰਜਾਇ ਸ ਪਾਇ ਕੈ॥ ਕੀਨੋ ਰ
ਥਕ ਪਲਾਨ ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਜਿਹ ਬਨ ਬਸੈ॥੯੭॥ ਕਬਿਤਾ॥
॥ਜਾਇ ਸਿਰ ਨਾਇ ਕਹੇ ਚਲੋ ਸੀਯ ਮਾਇ ਧਾਇ ਦੇਖੇ ਰਾਮ ਪਾਇ ਸ
ਤ ਭਾਇ ਨਿਰਮਲੋ ਸੋਹੈ ਜੁ ਲੌਕ ਗਾਇ ਰਨ ਜੂਝਨੇ ਅਰਰਾਇ ਜਸ ਦੂ
ਦਲੀ ਬਜਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਜੀਤੇ ਚਲੋਸੈਂ॥ ਕਹੀ ਨ ਬਨਾਇ ਰਹੇ ਲੋਚਨ
ਲਗਾਇ ਇਤ ਸਬਸੋਂ ਕਹਤ ਆਜ ਛੂਟੇ ਕਲ ਕਲੇਸੈਂ ਲੈ ਚਲੇ
ਲਵਾਇ ਕਪਿ ਰਾਮ ਬਲਿ ਜਾਇ ਛਬਿ ਰਹੀ ਛਿਤ ਛਾਇ ਨਖ ਰੰਦ੍ਰਕ
ਕੀ ਛਲੋਸੈਂ॥੯੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਐਰ ਚਲੇ ਆਲਿ ਕੈ ਆਹਿ ਜਾਨ
ਰਕੇਰ ਚਲੇ ਮੁਖ ਜਾਨ ਸਖੀ॥ ਦ੍ਰਿਗ ਦੇਖ ਸਰੋਜਨ ਤੇ ਸੁਬਰੇ ਮਧਪਾ
ਵਲ ਸੀਅ ਕੇ ਸੰਗ ਧਸੀ॥ ਪੁਨ ਪਾਇਨ ਨੂਪਰ ਕੀ ਧੁਨਿ ਸੋਂ ਅਲਿ ਹੰ
ਸ ਚਲੇ ਜਿਯ ਮੈਂ ਜੁ ਬਸੀ॥ ਅਜਹੂੰ ਜਿਹ ਲਾਖ ਸੰਕੋਚਨ ਸੋਂ ਤਊ ਦਾਮ
ਨਿ ਕੋ ਰਦ ਪਾਂਤਿ ਹਸੀ॥੯੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਜੋ ਕਹਿ ਹੈਂ ਰਘੁਬੀਰ
ਕਿ ਤੈ ਮੁਹਿ ਤੈਂ ਬਨ ਮੈਂ ਮ੍ਰਿਗ ਕਾਜ ਪਠਾਇਓ॥ ਔਰ ਇਤੇ ਪਰ ਰੇਖ ਮਿਟਾ
ਇ ਕੈ ਭੀਖ ਦਈ ਤੌ ਇਤੇ ਦੁਖ ਪਾਇਓ॥ ਤੌ ਜਸ ਕੇਹਰ ਕੇ ਹਨੂਮਾਨ ਏ ਪ੍ਰ
ਨ ਕੁਰੰਗ ਸੀਆ ਹੈਂ ਬਨਾਇਓ॥ ਜਾਨਤ ਹੌ ਕਛੁ ਹੈ ਬਿਪਰੀਤਿ ਜੁ ਮੋਹਿ ਬੁਲ
ਵਨ ਆਪ ਨ ਆਇਓ॥੧੦੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਤੌ ਸਤ ਤੇ ਸਤ ਜੋ ਜਨ ਸਿ
ਧੁ ਹੈ ਫਾਂਧਿ ਪਰੇ ਪੁਨਿ ਲੰਕ ਸਰਾਯੋ॥ ਤੌ ਸਤ ਤੇ ਸਸਿ ਸੂਰ ਫਿਰੇ ਨਭ
ਸੇਸ ਧਰੀ ਛਿਤ ਖੇਦ ਨ ਪਾਯੋ॥ ਤੌ ਸਤ ਤੇ ਰਨ ਕੋਪ ਚਢੇ ਸੁਨ ਜਾਨਕੀ
ਰਾਵਨ ਮਾਰ ਗਿਰਾਯੋ॥ ਤੌ ਕਿਤੇ ਬੋਲਤ ਹੈਂ ਦਸ ਪੈਂਡ ਸੁ ਦਾਸ ਅੰਰਖੀ ਕ੍ਰਿਯਾ
ਬਾਰ ਧਰਾਯੋ॥੧੦੧॥ ਕਬਿਤਾ॥ ॥ਤੇਰੇ ਬਿਛਰੇ ਤੇ ਔਰ ਬਿਛ
ਰੀ ਹੈਂ ਸਾਤ ਤ੍ਰਿਯ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਰਤ ਹੀ ਸਾਤੇ ਛਤਿਆਈ ਹੈਂ॥ [illegible]

੨੨੬ ਨੈਨਨ ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਸੁ ਬੈਨਨ ਮੈਂ ਗੀਰਵਰ ਸਕੁਚ ਉਦਾਰਤਾ ਬਸਾਈ
ਹੈ॥ ਸੋਭਾ ਅੰਗ ਅੰਗ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੀ ਗਤਿ ਅਖੰਡ ਆਜ ਭੁਜਦੰਡਨ ਮੈ ਸੂ
ਰਤਾ ਬਸਾਈ ਹੈ॥ ਜੇਤੂੰ ਕਹੈ ਮੋਕੋ ਨਉਰ ਕਹਾ ਰਘੁਬੀਰ ਮਨ ਤਾ ਕੀ
ਓਰ ਨੈਨ ਭਰ ਦੇਖਨੇ ਨ ਪਾਈ ਹੈ॥੧੦੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਜਦਪਿ ਜੋਗਨੁ
ਮਾਨ ਕਰੀ ਰਘੁ ਸਿਯ ਜਿਯ ਕੋ ਨ ਮਿਟੈ ਖਟਕੋ॥ ਜਬ ਹੀ ਕਛੁ ਰਾਵਨ
ਕੀ ਚਲ ਹੈ ਤਬ ਹੀ ਮਨ ਮਾਨ ਕਹੈ ਚਟਕੋ॥ ਬਨ ਕੀਟਕ ਕੂੰ ਜਾ ਬਿਰਾ
ਨਨ ਮੈਂ ਭਯੋ ਜਾਨਕੀ ਪ੍ਰਾਨ ਮਹੀ ਪਟਕੋ॥ ਕਵਿ ਰਾਮ ਚਲੈਂ ਨਨਕੈ ਸ
ਭੁਚੈ ਸੁ ਭਯੋ ਭਨ ਆਜ ਬਧਾਨ ਨਟਕੋ॥੧੦੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਦੂਰ ਤੇ ਰੰ
ਮਦਿਵਾਕਰ ਦੇਖ ਭਈ ਸਿਯ ਕੇ ਦ੍ਰਿਗ ਕੰਜ ਹਸੈਂ ਹੈ॥ ਸ੍ਯਾਮ ਘਟਾ ਅੰਗ
ਅੰਗਨ ਸੈਂ ਕਿਧੌ ਚਾਤ੍ਰਕ ਮੋਰ ਮਹਾਂ ਲਲਚੈਂ ਹੈਂ॥ ਨੈਨ ਸਰੋਰੁਹ ਨੈਨ ਰਤ
ਜੀ ਤੇਈ ਭ੍ਰਿੰਗ ਕੀਏ ਉਨਮਤ ਧਸੈਂ ਹੈਂ॥ ਪੂਰਨ ਤਾ ਮੁਖ ਚੰਦ ਬਿਲੋਕ ਚ
ਕੋਰ ਕੀਏ ਚਿਤ ਕੇ ਚੰਪਲੈ ਹੈਂ॥੧੦੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਮਜਾਨਕੀ ਓਰ ਨਿ
ਹਾਰਤ ਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਨੈਨ ਭਏ ਸਰਸੈ ਹੈ॥ ਔਰ ਜਿਤੇ ਭਟ ਹੈਂ ਸਭ
ਕੇ ਦ੍ਰਿਗ ਸੀਲ ਗਹੇ ਕੀਏ ਭੂਮਿ ਧਸੈ ਹੈ॥ ਕੈ ਪ੍ਰਗਟੀ ਮਨਿ ਬਾਸਕ ਕੀ
ਕਿਧੌਂ ਕੰਜ ਪਰੇ ਛਿਤ ਮੈ ਬਿਗਸੈ ਹੈ॥ ਔਰ ਭਲੀ ਉਪਮਾ ਕਵਿ ਰਾਮ ਨਿ
ਛੱਤ੍ਰ ਮਨੋ ਜਲ ਮਾਂਹਿ ਲਗੈ ਸੋ ਹੈ॥੧੦੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀ
ਰ ਕ੍ਰਿਪੀ ਮੁਸਕਾਇ ਸੁਨਾਇ ਕੈ ਲੋਗਨ ਕੋ ਸਿਯ ਸੌਂ॥ ਜਬ ਬੋਲੈ ਨਹਿ ਆ
ਗ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਰੈ ਤਬ ਲੌ ਨ ਗਿਲਾਨਿ ਮਿਟੈ ਜਿਯ ਸੌਂ॥ ਧਰ ਸੀਸ ਲਈ
ਸੁ ਕਰੈਂ ਅਬ ਹੀ ਸਿਰ ਨਾਇ ਕਹੇ ਅਪਨੇ ਪਿਯ ਸੌਂ॥ ਅਬ ਔਰ ਕੀ ਕੋ
ਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰੈ ਜਬ ਰਾਮ ਸੌ ਆਜ ਕਹੈ ਸਿਯ ਸੌਂ॥੧੦੬॥ ਸੋਰਠਾ
॥ ਅਬਨੇ ਕਰੈਂ ਪ੍ਰਵੇਸ ਰਾਮ ਰਜਾਇ ਸਿਰ ਪਾਇ ਕੈ॥ ਸਾਖ ਸਮੀਰ ਦਿ
ਨੇਸ ਪਤਿਬ੍ਰਤਿ ਅਤਿ ਪੂਰੈ ਸਦਾ॥੧੦੭॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਤਬ
ਸੌਂ ਕਹੀ ਜਾਨਤ ਹੋ ਕਿਹ ਹੇਤ॥ ਕਿੰਚਨ ਦੇਹ ਸਿਯਾ ਹੁਤੀ ਕੁੰਦਨ ਸੀ ਕਰ
ਲੇਤ॥੧੦੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਲਾਬਨ ਜੋਰ ਕਰੀ ਸਿਯ ਜੂ ਤਬ ਪਾਵਕ ਕੋ

ਜਿਨ ਸਾਇ ਕੈ ਐਸੀ ॥ ਜੋ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਨਾ ਜਿਯ ਮੈ ਸੁਪਨੇ ਹੂ ਮੈਂ ਮੂਰਤਿ ੨੨੭
ਔਰ ਕੀ ਬੈਸੀ ॥ ਤੋ ਮੁਹਿ ਅੰਗ ਨ ਜਾਰਿ ਪਿਤਾ ਤੁਹਿ ਰਾਮ ਕੀ ਸੌਂਹ ਹੈ ਕਾਨ
ਹੈ ਬੈਸੀ ॥ ਜੋ ਪਤਿ ਪਾਇਨ ਸੋਂ ਰਤਿ ਹੈ ਤੌ ਸਰੋਜ ਸੀ ਰਾਖ ਸਰੋਵਰ ਜੈਸੀ
॥੧੦੯॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਰਿਚ ਦੇਖਤ ਸਬੈ ਸੁਰ ਗਨ ਅਰ ਸੁਰ
ਰਾਇ ॥ ਅਗਨਿ ਲਪਟ ਮੈਂ ਲਪਟ ਸੀ ਗਈ ਸੀਆ ਲਪਟਾਇ ॥੧੧੦॥
ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਜਯ ਦੀਪ ਆਨ ਕਹੀ ਨਰ ਮੈ ਸੁਰ ਪਾਤਿ ਫਨੀ ਪਤਿ ਬ੍ਰੇਦਸ
ਈ ॥ ਤਿਹੂੰ ਲੋਗਨ ਮੈਂ ਜੋ ਰਮਾ ਅੰਸੋ ਉਮਾ ਸੋਈ ਜਾਨਕੀ ਹੈ ਨਹਿ ਬਾਤ ਨਈ
ਅਰ ਆਪਨ ਜਾਨਤ ਹੈ ਧਿਯ ਕੀ ਤਊ ਬਾਤ ਕਛੂ ਸਮਝੀ ਨ ਗਈ ॥ ਕਪਿ
ਭੀਰ ਪਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਤਊ ਜਿਯ ਆਗ ਮੈਂ ਆਗ ਮਿਲਾਇ ਲਈ ॥
੧੧੧ ॥ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਮ ਰਜਾਇਸ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਗਿਰ ਕੰਚਨ ਤੇ ਜਨ ਰਾ
ਸ ਲਈ ॥ ਘਾਤਿ ਆਇ ਕੈ ਲੀਕ ਰਚੀ ਗੁਰਿ ਸੋਂ ਤਿਹੂੰ ਲੋਕਨ ਤੇ ਤਿਨ ਭੀ
ਤਿ ਨਈ ॥ ਤਬ ਦੇਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭੁਏ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਗੀਤ੍ਰ ਕੈ ਤਾਂਹਿ ਸੁਸੋਖ ਦ
ਈ ॥ ਜਨ ਰਾਘਵ ਰਾਵਨ ਚੋਰ ਸੁਨਾਰ ਤੇ ਚਾਸਨੀ ਸੀ ਜਿਯ ਤਾਇ ਲ
ਈ ॥੧੧੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਸੀਯ ਹੁਤਾਸਨ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕੀਓ ਜਬ
ਰਾਮ ਰਜਾਇਸ ਪਾਈ ॥ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਇਹ ਕਾਰਨ ਕੌਨ ਭਲੀ ਉਪਮਾ ਕਵਿ
ਰਾਮ ਬਨਾਈ ॥ ਜਾਨਕੀ ਤੇ ਬਿਛੁਰੇ ਬਿਰਹਾਗਨਿ ਜੀ ਜਿਯ ਤੇ ਜਨ ਬਾ
ਹਰ ਆਂਈ ॥ ਰਾਵਨ ਮਾਰ ਬਿਦਾਰ ਦਿਯੋ ਅਬ ਤੇ ਪਗ ਛ੍ਵੈ ਕਰ ਹੋਇ ਬਿ
ਦਾਈ ॥੧੧੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਜਾਨਕੀ ਸੀਲ ਕੇ ਤੇਜ ਤੇ ਤੇਜ ਭੁਯੋ ਉਤ
ਪਾਵਕ ਕੋ ਅਤਿ ਸੀਰੋ ॥ ਪਾਇਨ ਲਾਗ ਕਰੀ ਬਿਨਤੀ ਤੁਮ ਹੋ ਜਗ ਮਾਤ
ਪਿਤਾ ਰਘੁਬੀਰੋ ॥ ਮੋ ਪਰ ਆਜ ਕਰੋ ਤੁਮ ਕੋਪ ਕਪੂਰ ਪਟੀਰ ਸਮੀਰ
ਤੇ ਸੀਰੋ ॥ ਜਾਨਤ ਲੋਗ ਛਿਮਾ ਦਿਯ ਲੇਤ ਸੁ ਆਗ ਕੇ ਆਨ ਪਰੀ ਦੁ
ਖ ਭੀਰੋ ॥੧੧੪॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਆਗ ਤੇ ਨਿਕਸ ਆਈ ਆਗ ਜੋਤ ਤੇ
ਸਵਾਈ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਰਾਈ ਮਨ ਭਾਈ ਬਿਨ ਖੇਦ ਜੋਂ ॥ ਆਨੇ ਪ੍ਰਾਨਦਾਇ
ਨੀ ਗਵਾਈ ਮਨ ਆਈ ਆਜ ਕਿੱਧੋਂ ਟਾਜ ਤੀਨ ਲੋਕ ਪਾਜੇ ਰਿਪੁ ਛੇਦ

੧੯ ਸੋਂ।ਜਾਨਾ ਬਿਤ ਚਾਇਨ ਸੋ ਵੈਸੋਈ ਸੁਭਾਇਨ ਸੋਂ ਰਾਮਚੰਦ ਪਾਇਨ ਸੋਂ
ਲਾਗੀ ਏਕ ਭੇਦ ਸੋਂ।ਮਿਲੇ ਮੀਤ ਮੀਤਾ ਜੈਸੇ ਧਨੀ ਸੋਂ ਦਰਿਦ੍ਰ ਨੀਤਾ ਤੈਸੇ ਰਾ
ਮੈ ਮਿਲੀ ਸੀਤਾ ਜੈਸੇ ਗੀਤਾ ਮਿਲੀ ਬੇਦ ਸੋਂ॥੧੧੫॥ ਦੋਹਰਾ ॥
ਜਬ ਨਾਰਾਇਨ ਲਛਮਨ ਤਬ ਹਰ ਸੰਗ ਹੁਕਮਨ ਹੋਇ।ਜਬ ਰਘੁਪਤਿ
ਤਬ ਜਾਨਕੀ ਨਹਿ ਅਨੂਪ ਜਗਤ ਦੋਇ॥੧੧੬॥ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਹਾਥ ਜੋ
ਰ ਸਿਰ ਨਾਇ ਤਬ ਲਛਮਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ।ਦਈ ਲੰਕ ਰਘੁਰਾਇ ਰਾਵ
ਨ ਕੇ ਧਨ ਲੀਜੀਏ॥੧੧੭॥ ਰਾਮਚੰਦ ਵਾਚ॥ ਸੋਰਠਾ॥ ਜੋ
ਰਿਪੁ ਜੀਤਨ ਜਾਇ ਸੂਰ ਕਹਾਵੈ ਜਸ ਬਢੈ।ਤਬ ਕੀਜੀਏ ਸਹਾਇ ਤਾਂ
ਕੋ ਕਛੁ ਨ ਲੀਜੀਏ॥੧੧੮॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਕਪਿ ਗਨ ਸੰਗ ਲਵਾ
ਇ ਚਲਨੇ ਬਿਭੀਖਨ ਪਾਇ ਤਰਾ।ਜਸ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਲਛਮਨ ਸੀ
ਆ ਸਹ ਚਲੇ॥੧੧੯॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਜੈਸੇ ਦਾਨ ਕੀਰਤਿ ਸੁਭਾਸ ਰੂਤ
ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਿਤ ਜੈਸੇ ਰਤ ਕਾਮ ਕਵਿ ਰਾਮ ਨਿਧਿ ਭਾਗ ਸੋਂ।ਜੈਸੇ ਅਰਥ ਬਾਨੀ
ਸਹਾਂ ਰੂਪ ਸੋ ਭਵਾਨੀ ਸਿਪ੍ਰ ਗੰਗ ਚੰਦ ਚਾਂਦਨੀ ਜੈਸੇ ਮਨਿ ਸੇਖ ਨਾਗ ਸੋਂ।
ਜੈਸੇ ਧਰਮ ਨੀਤਿ ਭਲੇ ਸਾਹਿਬ ਬਸੀਠ ਤੈਸੇ ਆਜ ਮਿਲੀ ਜਾਨਕੀ ਜੂ
ਆਪਨੇ ਸੁਹਾਗ ਸੋਂ।ਬੈਠ ਕੇ ਬਿਵਾਨ ਰੀਝਵਾਨ ਚਲੇ ਸੀਯਰਾਮ ਜੈ
ਸੇ ਕਰ ਤਾਲ ਮਿਲ ਤਾਲ ਚਲੇ ਰਾਗ ਸੋਂ॥੧੨੦॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਚ
ਲੇ ਰਿਪੁ ਜੀਤ ਕਰੀ ਰੀਤਿ ਸਭ ਸੂਰਨ ਕੀ ਜਾਨਕੀ ਲੈ ਸੰਗ ਮਾਨੋ ਪ੍ਰਾਨ
ਸੋਂ ਲਵਾਇ ਕੈ।ਸੀਆ ਸੋਂ ਕਹਤ ਦੇਖ ਆਗੇ ਫਿਰ ਠੌਰ ਜਹਾਂ ਲਛਮ
ਨ ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ ਮਾਰਯੋ ਹੈ ਰਿਸਾਇ ਕੈ।ਇਹਾਂ ਨਾਗ ਫਾਂਸ ਪਰੀ ਇਹਾਂ ਹ
ਨੂਵੰਤ ਬੀਰ ਗਿਰਯੋ ਮੋਹਿ ਬੀਰ ਮੇਰੇ ਦੀਓ ਹੈ ਜਿਵਾਇ ਕੈ।ਇਹਾਂ ਕਾਂ
ਹੂ ਮਾਥੇ ਦਸ ਕਾਟੇ ਲੰਕ ਰਾਇ ਹੂੰ ਕੇ ਕਹੀ ਰਘੁਰਾਇ ਬਾਤ ਨੈਕੁ ਸਰ
ਮਾਇ ਕੈ॥੧੨੧॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਸਿੰਗ ਸੀਸ ਬੀਰ ਐਸੇ ਸਮੀਰ ਸੁਤ
ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਜਾਮਵੰਤ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਹੁਲਾਸ ਕੀ।ਸੇਵ ਕੇ ਤਤੀ
ਧਨਿ ਬਿਭੀਖਨ ਸੋ ਨਲ ਨੀਲ ਪਵਨ ਜੀ ਮੈਂ ਕਹੈ ਜੋ ਰਘੁਜ ਰਾਮ ਸੁਆਸ ਕੀ

॥ਸਭੈ ਬਰਭਾਗੀ ਅਨੁਰਾਗੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਨ ਕੇ ਰਾਇਨ ਸੋਂ ਬਾਂਤ ਕਹੈਂ ਸਭ
ਕੋ ਬਿਲਾਸ ਕੀ॥ ਚਲੇ ਉਪਰੋਹਿਤ ਅਨੇ ਪੌਰ ਲਗੀ ਆਨੰਦ ਕੀ ਔਧ ਆਇ
ਗਈ ਔਧ ਗਈ ਬਨਬਾਸ ਕੀ॥੧੨੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਦੂਤਨ ਤੇ ਦੇਖ
ਬਸਿਸ੍ਟ ਚਲੀ ਨਭ ਮੰਡਲ ਰਾਮ ਅਖੰਡਲ ਆਇਓ॥ ਲੋਗ ਸਭੈ ਮਿਲ
ਧੌਲਿਗ੍ਰਹੈਂ ਸਾਸਿ ਮੈਂ ਦ੍ਰਿਗ ਪੁੰਜ ਚਕੋਰ ਲਗਾਇਓ॥ ਆਪਨ ਧੀਂ ਮਨ ਭਾਵ
ਨਸੋਂ ਜਲ ਸਾਂਵਨ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਮੋਰ ਜਿਆਇਓ॥ ਰਾਘਵ ਰਾਮ ਸਿਯਾਪਤਿ
ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਸੋਂ ਸਭ ਕੇ ਮੁਖ ਕੰਜ ਸੁਹਾਇਓ॥੧੨੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਮ ਬਸਿ
ਸਟ ਕੇ ਪਾਂਇ ਪਰੈ ਮਿਲਿ ਬੰਧੁ ਭਲੀ ਭੁਵਿ ਸੋਂ ਪਰਿਓ ਧਾਇਓ॥ ਭੂਪਤਿ ਕੀ
ਬਿਪਰੀਤਿ ਕਥਾ ਸੁਨ ਕੈ ਉਮਡੇ ਜਲ ਨੈਨ ਸਮੋਇਓ॥ ਸਿਧੁ ਧਰਾਧਰ
ਨਾਗਨਦੀ ਬਨ ਬੇਹੜ ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਰਸ ਜੋਇਓ॥ ਦੇਖਤ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁ ਪਾਇ
ਨ ਕੇ ਪਲ ਮੈਂ ਬਿਸਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਜੂ ਦੁਖ ਖੋਇਓ॥੧੨੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਕੇਕਈ
ਨੰਦਨ ਦੂਤਨ ਤੇ ਆਨ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਿਯੋ ਦੁਖ ਨੈਨ ਬਹਾਇਓ॥ ਭੂਤ ਜਟਾ ਨ
ਖ ਭੇਸ ਤਪੋਧਨ ਭੂਪਤਿ ਸੂਤ ਸਬੈ ਪਗ ਲਾਇਓ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਲਗ
ਇ ਗਰੇ ਭ੍ਰਾਤਿਆਂ ਮੁਖ ਚੂੰਮ ਕਛੂ ਮੁਸਕਾਇਓ॥ ਦੇਖ ਬਿਭੀਖਨ ਔਰ
ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਨਗੀਵ ਉਠੀ ਬਹੁਤੇ ਸਰਮਾਇਓ॥੧੨੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥
ਐਸੀਏ ਭਾਂਤਿ ਸਬੈ ਮਿਲ ਕੈ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁ ਕੇਕਈ ਕੇ ਘਰ ਆਇਓ॥
ਪਾਂਇ ਗਹੇ ਸੀਯ ਬੰਧੁ ਸਮੇਤ ਕਹਯੋ ਸਬ ਅੰਗਨ ਆਜ ਸੁਹਾਇਓ॥ ਤਾਂ
ਤ ਭਯੋ ਅਤਿਨੀ ਸੁਨ ਮਾਤ ਕਿਯੋ ਹਿਤ ਤੈਂ ਬਨਬਾਸ ਪਠਾਇਓ॥ ਦੇਹੁ
ਟੈ ਸਭ ਕੀ ਜਗ ਮੈਂ ਜਸ ਲੈਨ ਚਲੇ ਨਰ ਤੇ ਪਛੁਤਾਇਓ॥੧੨੬॥ ਕਬਿ
ਤੁ॥ ॥ਪੂਰਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਚਲੇ ਮਿਲਨ ਸੁ ਮਿਤ੍ਰਾ ਜੂ ਕੇ ਲੋਚਨ ਵਿਲੋ
ਨ ਕਰ ਕਹੈਂ ਤ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਗ ਮੈਂ ਅਤਿ ਨਹੂੰ ਤੇ ਰਾਮ ਕਹਿ ਫਰ ਫੇਰ ਭਾਖੇ ਤ
ਨ ਪ੍ਰੇਮ ਜਲ ਆਂਸੁਨ ਸੋਂ ਕੀਨੀ ਕੀਚ ਮਗ ਮੈਂ॥ ਲਾਇ ਲਪਟਾਇ ਲੇ ਉਰ
ਭੂਤੇ ਜਨਾਇ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਕੀ ਸਮੇਤ ਸੀਸ ਰਹੇ ਧਰ ਪਗ ਮੈਂ॥ ਰਾਮ ਲਛ
ਮਨ ਜੂ ਕੇ ਗੀਲੇ ਘਾਉ ਦੇਖ ਕਹਯੋ ਸੂਰ ਸੁਤ ਜਨਨੀ ਨ ਜਨੈ ਔਰ ਜ

੨੩੦

ਸਮੈਯਾ ॥੧੨੭॥ ਕਬਿਤ ॥ ਗੋਜਲੇ ਰਘੁਬੀਰ ਮਾਤ ਮੰਦਰ ਲੋ
ਜਾਈ ਜਾਹ ਤੌਲੋ ਤੋਸ ਬ੍ਰਿਛ ਕਲ ਰਹੀ ਕ੍ਰੈਨ ਦਾਨ ਕੀ ॥ ਭੂਖਨ ਪਟ
ਬਠ ਉਤਾਰ ਸਬ ਡਾਰ ਦੀਨੇ ਕਰਤ ਬੈਸਭੂਆ ਆਜ ਕੌਨ ਸੋਰੇਆ
ਨ ਕੀ ॥ ਆਠ ਤੀ ਬਨਾਇ ਤਿਨ ਪੌਰ ਹੀ ਮੈਂ ਆਇ ਕੀਨੋ ਆਜੋ ਹੈ ਸਪੂ
ਤੀ ਭਈ ਦੇਖ ਗਾਤਿ ਭ੍ਰਾਨ ਕੀ ॥ ਪਾਇ ਤੇ ਉਠਾਇ ਮੁਖ ਚੂਮ ਪਾਨੀ ਪੀ
ਓਵਾਰਿ ਛਿਨਾ ਦੋਊ ਗੋਦ ਲੈਕੈ ਬੀਰ ਦੀਨੀ ਜਾਨਕੀ ॥੧੨੮॥
ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਰਾਮ ਕੇ ਦੇਖਬੇ ਕੋ ਸਖੀਆਂ ਉਮਗੀ ਧਨ ਜੋਨੇ ਸੰਗਆ
ਨੰਦ ਜੀ ਕੋ ॥ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰ ਸਬੈ ਬਲਿ ਜਾਂਹਿ ਹੈ ਮਾਨਹੁ ਘੂੰਦ ਤ ਘੂਟ
ਅਮੀ ਕੋ ॥ ਧੀਸ਼ ਕਹੈ ਤਿਨ ਸੋਂ ਜਨਨੀ ਮੋਹਿ ਬਾਰਨ ਦੇਹੁ ਦੀਆ ਸਖੀ
ਘੀ ਕੋ ॥ ਤ੍ਰਿਲਗ ਦੇਖਨ ਦੇਉ ਨ ਕਾਹੂ ਕੋ ਜੋ ਲਗ ਨੈਨ ਸਿਰਾਤ ਨਨੀ
ਕੋ ॥੧੨੯॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਗਾਉ ਕੀ ਲੁਗਾਈ ਲੈ ਲੈ ਆਵਤ ਬਧਾ
ਈ ਤਿਨ ਕੀ ਆਸੀਸ ਲੈ ਲੈ ਸੀਸ ਸੋ ਗ੍ਰਹੇਨ ਧਰੰਤ ਹੈ ॥ ਏਕਨ ਕੋ ਦਾ
ਨ ਸਨਮਾਨ ਦੈ ਦੈ ਏਕਨ ਕੋ ਏਕਨ ਕੇ ਪਾਂਇ ਪਰ ਬਿਦਾਈ ਕਰੰਤ ਹੈ
॥ ਧਯਾਨਨ ਸਮੇਤ ਡਾਰ ਤੋਰੇ ਰਾਮਚੰਦ ਪਰ ਜੋਕ ਜੋਈ ਸੋਈ ਦੈ ਦੈ ਦ
ਖੋਕੋ ਹਰੰਤ ਹੈ ॥ ਔਰ ਕੀ ਕਲਾਂ ਕੈਨ ਡਾਰਤ ਹੈ ਰਾਈ ਲੋਨ ਸੋਗ
ਤ੍ਰੀਨ ਲਾ ਰੀਝ ਜਨ ਜੀਅ ਮੈ ਡਰੰਤ ਹੈ ॥੧੩੦॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥
ਭੌਨ ਤੇ ਨਿਕਸ ਆਇ ਰਾਜ ਮੰਡਲੀ ਬਨਾਇ ਕੀਨੇ ਆਭਿਖੇਖ ਬਿਧਿ ਸੈ
ਭਲ ਬਿਚਾਰ ਕੈ ॥ ਛਤ੍ਰ ਧੁਜਾ ਚਮਰ ਬਿਜਨ ਲੈ ਕੈ ਬੀਰ ਸਭ ਰਾਜ
ਕੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬਿਰਾਜੇ ਅਤਿਮਾਨ ਕੈ ॥ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ ਸੁਰ ਰਾਜ ਫ
ਰਖਾਇ ਫੂਲ ਸੂਲ ਮਿਟੀ ਸਭ ਹੀ ਕੀ ਫੂਲ ਨਰ ਨਾਰਿ ਕੈ ॥ ਰਾਮਚੰਦ
ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੋ ਭਾਜ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੇਖ ਆਜ ਤਾਂਤੇ ਰਾਮ ਕਵਿ ਪ੍ਰਾਨ ਦੀਨੇ ਵਾਰ
ਕੈ ॥੧੩੧॥ ਕਬਿਤ ॥ ਪਕਰੈ ਰਘੁਰਾਈ ਸੁਨ ਭਾਈ ਹੋ ਭਰਤ
ਰਾਇ ਕੈ ਨ ਕੈਨ ਕਹੋ ਉਪਕਾਰ ਕਪਿਰਾਜ ਕੋ ॥ ਸੀਤਾ ਸੋਧ ਲਿਆਇ
ਸਿੰਧੁ ਪਾਟ ਕੈ ਬਨਾਇ ਗੈਲ ਜਨਾ ਮੇਲ ਲੱਛਮਨ ਜੂ ਕੋ ਏਤੇ ਬਡੇ ਕਾਜ

ਕੋ॥ ਨੀਲ ਨਲ ਹਨੂਮਾਨ ਅੰਗਦ ਸੋਂ ਜਾਂਮਵਾਨ ਏਈ ਹੈਂ ਜਿਤੇ ਜਾ ੨੩੧
ਸਤੁ ਰਾਵਨ ਸਮਾਜ ਕੋ॥ ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਇਨ ਕੇ ਰਿਣੀ ਹੈਂ ਅਜਹੂੰ ਕੋ
ਬੀਰ ਲੋਚਨ ਹਮਾਰੇ ਨ ਉਠਤ ਅਰੇ ਲਾਜ ਕੋ॥੧੩੨॥ ਸਵੈਯਾ॥
॥ਦੇਸਨ ਦੇਸ ਤੇ ਆਇ ਨਰੇਸ ਸਭੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਪਾਂਇ ਪਰੇ
॥ਫਿਰ ਥਾਪ ਬਿਦਾ ਕਰ ਆਨੰਦ ਸੋਂ ਦੁਖ ਸੂਕ ਗਏ ਸੁਖ ਹੇਤ ਹਰੇ॥ਕ
ਪਿ ਮੰਡਲ ਔਰ ਬਿਭੀਖਨ ਕੋ ਰਥ ਬਾਰਣ ਦੈ ਮਨਿ ਪੁੰਜ ਖਰੇ॥ਸ
ਫਿਰਾਮ ਸ੍ਰੀਰਾਮ ਕੇ ਸੇਵਤ ਹੀ ਜੁਗ ਚਾਰਨ ਮੈਂ ਕਹੁ ਕੋ ਨ ਤਰੇ॥੧੩੩
॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਰਾਮ ਭੁਗਤਿ ਰਸ ਹੋਇ ਤੇ ਰਘੁਪਤਿ ਛਾਡੇ ਨ
ਹੀ॥ਪ੍ਰਭੁ ਚਰਨਨ ਤਨ ਜੋਇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਸਭ ਸੋਂ ਕਹੈ॥੧੩੪॥ਕਬਿ
ਤਾ॥ ॥ਵਾਨਿ ਪੂਰਨ ਹੂਤ ਸੋਈ ਕੁਲ ਮੈਂ ਸਪੂਤ ਸੋਈ ਲਾਖ ਕਾਮ ਛ
ਡਕੈ ਜੁ ਕਰੈ ਏਕ ਕਾਮ ਕੋ॥ਪੰਡਤ ਪ੍ਰਬੀਨ ਸੋਈ ਪ੍ਰੇਮ ਜਲ ਮੀਨ ਸੋਈ
ਔਰ ਪੈ ਕਹਾਵੈ ਆਪ ਕਰੈ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੋ॥ਲਾਜ ਕੇ ਜਹਾਜ ਸੋਈ ਅ
ਜ ਕਵਿ ਰਾਜ ਸੋਈ ਮੋਰੇ ਸਿਰ ਤਾਜ ਸੋਈ ਕੋ ਜੁ ਛੋਰੈ ਰਾਮ ਕੋ॥ਰਾਮ
ਕਵਿ ਰਾਜ ਸੋਈ ਰਾਜ ਕੋ ਸਮਾਜ ਸੋਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸੋਈ ਜੋਈ ਭਜੈ
ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੋ॥੧੩੫॥ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਆਨੰਦ ਉਰ ਨ ਸਮਾਇ ਭੁ
ਜ ਉਠਾਇ ਅੰਗਦ ਕਹੈ॥ਰਘੁਪਤਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ਛਿਨ ਨੰਗ ਗਰਤ
ਨ ਜਾਨ ਕੈ॥੧੩੬॥ ਕਬਿਤਾ॥ ॥ਸਦਾ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹਿ ਲੱਛਮ
ਨ ਬੀਰ ਕਹਿ ਮਹਾਂ ਰਣ ਧੀਰ ਕਹਿ ਮਨ ਕੇ ਸਹਾਇ ਕੈ॥ਸੀਤਾਪਤਿ ਰਾਮ
ਕਹਿ ਕਾਮ ਹੂੰ ਕੇ ਕਾਮ ਕਹਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹਿ ਔਰ ਦੈ ਬਤਾਇ ਕੈ॥ਤ੍ਰਿ
ਲੋਕ ਨਾਥ ਕਹਿ ਬੂਡੇ ਦੇਤ ਹਾਥ ਕਹਿ ਆਪ ਰਘੁਨਾਥ ਕਹਿ ਔਰ ਪੈ ਕਹਾ
ਇ ਕੈ॥ਬੇਦਨ ਕੇ ਸਾਰ ਕਹਿ ਸਬ ਕੇ ਅਧਾਰ ਕਹਿ ਮੋਖ ਲੇ ਉਦਾਰ ਕਹਿ ਰੇ
ਤ ਹੈ ਸਹਾਇ ਕੈ॥੧੩੭॥ ਸਵੈਯਾ॥ ॥ਕ੍ਰਿਪ ਮੰਡਲ ਤੇ ਉਠ ਧਾਇ ਬਿ
ਭੀਖਨ ਆਨ ਚਢੀ ਚਿਤ ਚੋਪ ਨਈ॥ਅਹਿ ਸੂਰਤਿ ਸਾਂਵਰੀ ਨੈਨਨ ਮੈਂ
ਉਰ ਮੈਂ ਬਸਿ ਹੋਇ ਅਨੰਦ ਮਈ॥ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਹਿ ਕੇ ਨ ਸਕੇ ਸੁਨਲੇ

੨੩੨ ਹੁਸਲੈ ਛੁਟ ਬਾਤਨ ਏਹੀ॥ਜਬ ਆਨਿ ਮਿਲੇ ਤਬ ਗੀ ਹਸ ਕੈ ਮੋਸੇ ਭੋਕਨ
ਕੋ ਜਿਨ ਲਿਕ ਦਈ॥੧੩੮॥ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਚਿਤ ਰਾ
ਉ ਨੈਨ ਕਮਲ ਕਢਿ ਰਾਮ ਸੋਂ॥ਕਪਟ ਰਹਤ ਕਾ ਪਿਰਾਉ ਕੀਨ ਤਿ ਰਘੁ
ਪਤਿ ਕੀ ਕਨੀ॥੧੩੯॥ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਕੋ ਬਲ ਪਾਇ
ਮੈਂ ਡਾਲਿ ਜੋ ਮਾਰ ਕੈ ਦੇਸ ਲਯੋ॥ਅਰੁ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਕੇ ਬਲ ਤੇ ਕ
ਪਿ ਮੰਡਲ ਮੈਂ ਕਪਿ ਰਾਜ ਭਯੋ॥ਉਤ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਮੈਂ ਜਬ ਹੀ ਚਿਤ
ਚੌਂਪ ਮਿਲਾਇ ਕੈ ਨੈਨ ਦਯੋ॥ਤਬ ਹੀ ਸਭ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਭਏ ਕਹਿ
ਰਾਮ ਇਹੈ ਜਿਯ ਜਾਨ ਲਯੋ॥੧੪੦॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਕਿਹ ਬਿਧਿ
ਰਸੂਰ ਈਸ ਬੇਦ ਬ੍ਰਹਮ ਸੇਵਤ ਚਰਨ॥ਦੇਤ ਬਸਿਸ੍ਰ ਅਸੀਸ ਸਭਾ
ਸਹਤ ਰਘੁਬੀਰ ਕੋ॥੧੪੧॥ਕਬਿਤ॥ ॥ਜੇਸ ਸੇ ਸਮਸ੍ਰਵਣ
ਸੁਨੈ ਹੈਂ ਗੁਨ ਕੇ ਭੰਡਾਰ ਤੇਈ ਸੀਖ ਸੀਖ ਕੰਠ ਭੂਖਣ ਜੋਨੇਂ ਧਰੈਂ॥ਆ
ਪਨ ਸਮਸ੍ਰ ਸੁਖ ਪਾਇ ਔਰਨ ਸੁਨਾਇ ਐਸੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ਗਾਇ ਜੀ ਮੇਂ
ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੈਂ॥ਤਿਨ ਕੇ ਹਿਯੇ ਤੇ ਰਘੁਬੀਰ ਬੀਰ ਲਛਮਨ ਜਾਨਕੀ ਸ
ਮੇਤ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭ ਜੋਮੇਂ ਨ ਟਰੈਂ॥ਰਾਮ ਚੰਦ ਗੀਤ ਕੀਏ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਜੁ ਅੰ
ਕ ਤੇਊ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਭਵਨ ਕੇ ਕਲੰਕ ਦੂਰ ਕਰੈ ਹੈਂ॥੧੪੨॥
ਛਪਯਾ॥ ॥ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸਹਸ ਖਟ ਸਤ ਅਸੀ
ਹ ਬਰਨਾ॥ਹੈ ਤ ਚਾਂਦਨੀ ਦੂਜ ਛਤ੍ਰ ਜਗਾਂਗੀਰ ਸੁਭਟ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਕੋਂਛ
ਨ ਵੱਛਨ ਸੁਦੇਸ ਕਢਿ ਰਾਮ ਬਿਚੱਛਨਾ॥ਕ੍ਰਿਸਨ ਦਾਸ ਤਨ ਕੁਲਪ੍ਰ
ਕਾਸ ਜਸ ਦੀਪਕ ਰੱਛਨਾ॥ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤਿਨ ਜਥਾ ਮਤਿ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਯੋ ਸੁਭ ਲਗਨ ਗਨਿ॥ਦੈ ਭਗਤਿ ਦਾਨ ਨਿਰਭੈ ਕਰਹੁ ਜੈ ਰਘੁ
ਪਤਿ ਰਘੁ ਬੰਸ ਮਨਿ॥੧੪੩॥ ॥ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤ ਹਨੂ
ਮਾਨ ਨਾਟਕ ਚੌਦਸਮੋ ਅੰਕ॥੧੪॥੧੨੯੬॥ ਸੁਭੰ ਸੁਭੰ

ਸੰਮਤ ੧੯੪੪

ਵਿਗਆਪਨ।

ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਸ੍ਰੀ ਯੋਗਵਾਸਿਸ਼ਟ ਜੋ ਅਤ ਸੈ ਕਰਕੇ ਗ੍ਯਾਨ ਕਾ ਪੂਰਨ ਸਾਗਰ ਹੈ ਔਰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰੋਂ ਮੇਂ ਚਿਰਕਾਲ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਯਹ ਐਸਾ ਉੱਤਮ ਔਰ ਅਤੀ ਲਾਭ ਦਾਇਕ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸਕੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਔਰ ਸੋਚਨੇ ਸੇ ਮਨੁੱਖ ਮਨ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਕੋ ਏਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਆਤਮ ਪਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ - ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸੇ ਪੁਰਸ਼ੋਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਸੇ ਕਈ ਤੌਰੋਂ ਕੇ ਲਾਭ ਉਠਾਏ ਹੋਂਗੇ - ਆਗੇ ਇਸਕਾ ਮੋਲ ੧੦॥) ਥਾ ਅਬ ਸਭ ਦੇ ਲਾਭ ਹਿਤ ਤੀਸਰਾ ਹਿੱਸਾ ਕਮ ਕਰਕੇ ਬਾਕੀ ਕੇਵਲ ੭) ਕਰਦੀਆ ਹੈ ਔਰ ।॥≈) ਮਹਸੂਲ ਡਾਕ ਹੈ ਪਾਂਚ ਪੁਸਤਕ ਖਰੀਦਨੇ ਵਾਲੇ ਸੇ ਡਾਕ ਮਹਸੂਲ ਨਾ ਲੀਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਰਣ ਅਕਠੇ ਇਲਾਹਦਾ ਭੀ ਮਿਲ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਉਨਕਾ ਮੋਲ ੧≈) ਹੈ ਔਰ ਮਹਸੂਲ ਡਾਕ ≈) ਹੈ ਔਰ ਨਿਰਬਾਣ ਪ੍ਰਕਰਣ ਕਾ ਮੋਲ ੪) ਹੈ ਔਰ ਮਹਸੂਲ ਡਾਕ ।।) ਹੈ - ਔਰ ਗੈਬ ਪੰਚਦਸੀ ਆਤਮ ਸਰੂਪ ਵਾਲੀ ਭੀ ਛਪ ਗਈ ਹੈ ਮੋਲ ਕੇਵਲ ੧) ਹੈ ਔਰ ਮਹਸੂਲ ਡਾਕ ≡) ਹੈ ਔਰ ਭੀ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਪੁਸਤਕ ਮਿਲ ਸਕਤੇ ਹੈਂ।

੨੧ ਅਪ੍ਰੈਲ
ਸਨ ੧੮੮੮
੧੦ ਵੈਸਾਖ
ਸੰਮਤ ੧੯੪੫

ਦਸਖ਼ਤ ਰਾਮਚੰਦ ਮਾਲਕ ਦੁਕਾ
ਨ ਪੁਸਤਕੋਂ ਵਾਲਾ ਅਨਾਰਕਲੀ
ਲਾਹੌਰ

ਵਿਗਯਾਪਨ

ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕਿ ਯੇ ਪੁਸਤਕ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਛਪਕਰ ਤਿਆਰ ਹੋਗਿਆ ਹੈ ਯੇਹ ਐਸਾ ਸੁਧ ਪੁਸਤਕ ਛਪਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸਕੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਔਰ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਸੇਂ ਮਾਲੂਮ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੈਸਾ ਸ਼ੁਧ ਹੈ ਔਰ ਮੋਖ ਇਸਕਾ ਏਕ ਪ੍ਰਿਤਕਾ ਦਸਆਨੇ ।।=) ਰਖਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ ਮਹਾਤਮਾ ਜਨੋ ਕੋ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਖਰੀਦਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਹੋ ਵੋਹ ਸਾਹਿਬ ਲਾਹੌਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਨਾਰਕਲੀ ਦੁਕਾਨ ਰਾਮਚੰਦ ਮਾਨਕਟਹਿਲਾ ਪੁਸਤਕੇਂ ਵਾਲੇ ਸੇ - ਯਾ ਲਾਹੌਰ ਲੋਹਾਰੀ ਮੰਡੀ ਮੁਤਿਸਿਲ ਹਵੇਲੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੁਕਾਨ ਭਾਈ ਸਾਵਨ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕੋਂ ਵਾਲੇ ਸੇ ਔਰ ਭੀ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਸਤੇ ਮਿਲ ਸਕਤੇ ਹੈਂ।

ਦਸਤਖਤ ਰਾਮਚੰਦ ਵ. ਸਾ
ਵਨ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕੋਂ ਵਾਲੇ
ਲਾਹੌਰ

੧੦ ਵੈਸਾਖ
ਸੰਮਤ ੧੯੪੫